

Bl. 56.

0.

7.

MODVS
LEGENDI AB-
BREVIATURAS PASSIM

IN IVRE TAM CIVILI QVAM
Pontificio occurrentes, nunc
primùm integritati suę
restitutus.

*Joseph
Crisostomus
Stegor*

HVIC ACCESSERE
TITVLLI, QVAE ET RVBRI-
cæ uulgò nuncupantur, in uniuersum Ius
CIVILE, ex HALOANDRI
recognitione adscripti.

COLONIAE
Excudebat Petrus Horst.
Anno 1564.

PRÆFATIO.

ETSI Imperatoris testimonio laudabilior sit, qui factum subtilius emendat, quàm qui adiuvenit: laude tamen nõ minima afficiēdos eos arbitror, qui primas bonarũ artium promulgationes summam lucubratione sequacibus delegauerunt: quoniam, vt testatur Philosophus, nedum ijs, quibus perfectè, sed & ijs, ex quorum imperfecto opere adiuuento ad veram Philosophiæ lucem tandem ventũ est, gratiæ sunt porrigendæ. Quamobrẽ cum libellus, qui Modus legēdi in vtroque Iure dicitur, opus equidẽ primò Iuris cunubula introeūtibus ne dicam utile, imò necessarium, plurimis tum diminutè, tum superfluè positis vnde quaque antea notaretur: vt tandem Iuris studiosi consultius securiusq; inhærerent operi, factum est hoc idem opus correctum, emendatum, omni deniq; superfluitatis, seu diminutionis macula vitioq; purgatum: vt per hæc, quæ sequuntur, scripta omnibus luculentissimè panditur.

MODVS

MODVS LEGEN-
DI ABBREVIATURAS
TAM IN LIB. IURIS CIVI-
lis,quàm Pontificij passim
occurrentes.

VIA præposterus est ordo
prius humana petere substi-
dia, ut illis deficientibus, di-
uini fauoris gratia postule-
tur: ut de cōsecrat. dist. I. c.
omnis Christianus. in fi. &
in prin. Apparatus Io. And. lib. 6. imò uix bono
peraguntur exitu, quæ malo sunt inchoata princi-
pio. 61. dist. c. miramur. I. q. I. principatus. & c. cū
Paulus. Ideo diuino primitus implorato præsidio
cū Iuris utriusq; scientia tã legū quàm canonū pre-
tiosissima, nō adminiculatiua: sed principalis &
sacratissima, imò diuinitus inspirata sit, maxime
cōpetēs principibus, comitibus, baronibus, militi-
bus, cæterisq; nobilib. clericis atq; generosis perso-
nis iurisdictionū, & iuriū ipsorū manutentionē
habentibus: statui, ut huius utriusq; iuris, scilicet
Canonici & ciuili notitiā aggredi uolentibus,
tam in legendo, quàm in studendo, facilis, breuis,
& planissimus pateat accessus in testibus, appa-
ratibus

MODVS LEGENDI

ratibus, summis, glossis, recollectis, & omnibus abbreviaturis legum & canonum, ad Omnipotentis Dei laudem, & iuniorum scholarium, sacerdotum, & Iuris alumnorum instructionem: quæ aliter fieri non habet, quàm illorum informatio, quos scholasticis doctrinis scholas fortè regendo sua laboriosius oporteat quærere nutrimenta. Attento quòd omnis processus artium & scientiarum generatius ordinem in se debet habere, & propter vitæ humanæ insufficientiã brevitatẽ continere: talem, ut sequitur, breuissimum instruendi modum obseruandũ esse censeo pædagogis nobiliũ: salua tamen emendatione meliorantium rationabiliter hunc discendi modum. Præhabitis ergo scholasticis disciplinis & puerilibus eruditionibus in Donato, casualibus & temporalibus in Alexandri partibus ambabus, declinationibus, cõiugationibus, & cõstructionis ordine, cũ moralibus authoribus Catone & Faceto &c. non per vitæ medietatẽ liberalibus & adminiculatiuis artibus insistendo, ut sunt Grammatica, Logica, Rhetorica, Geometria, Arithmetica, Musica & Astronomia: sed his cõpendiose trãscursis, principalibus scientijs, uidelicet tramiti Philosophiæ suadeo citius appropinquari: & tandem Iuri Canonico & Theologiæ, practicæ finaliter immorari. Nam, ut ait beatus Hieronymus, Illi in uanitate sensus, & obscuritate mentis ambulat,

IN VTROQUE IVRE.

lant, qui diebus & noctibus in Dialectica arte torquentur, &c. ut in Canone Nonne, Dist. 37. ubi reprehenduntur Dialectici, & rerum naturas inquirentes, nec non uersificatores, & eadem dist. c. legimus. ubi per uanam dialecticorum garrulitatē & sophistica argumenta intelligit Hieronymus cyniphes & ranas, quibus Aegyptij sunt percussi.

PRIMO, præmitto nomina librorum in utroque Iure, tam Pontificio quàm Imperatorio, annectendo cuilibet horum diuisionem in libros partiales. Deinde subiungam modum allegandi in quolibet libro cum exemplorum positione de abbreviaturis; ut introitus ad iura capessenda manifestetur, quorum ignorantia paucos excusat: iuxta regulam, Ignoran. facti, non iuris excusat, ut de regula iuris c. ignorantia. libr. 6. quæ regula duos habet articulos principales. Primus, quòd ignorantia facti quemlibet excusat: maximè dum est ignorantia facti probabilis. Tunc enim in toto excusat ignorantem: ut in l. error facti. C. de iuris & facti ignorantia. Quod enim per me non stat, mihi imputari non debet: ut in. c. imputari. de reg. iur. libr. 6. Secundus articulus est, quòd ignorantia iuris neminem excusat: quia Ius quilibet scire tenetur, & nemini licet ipsum ignorare. ut in l. regula. ff. de iur. & fact. ignor. Debemus ergo scientiam Iuris omnes appetere, ne in

MODVS LEGENDI

contemptū Dei nos incidere contingat. Nā contēptores canonū peccant in spiritum S. cuius instinctu, nutu & gratia ipsi sacri canones editi sunt: ut 25. quæst. 1. uiolatores. & cap. nulli fas.

Iuris definitio.
Sacerdotes iuris.

PRO quo sciendum, quòd Ius est ars boni & æqui: cuius merito quis nos sacerdotes appellat: id est, sua iura cuiuslibet ministrantes. ff. de iustit. & iur. l. 1. respons. 2. Est autem Ius nomen generale: & Lex est species Iuris. Etiam Ius dicitur præceptum seu ordinatio principatus, uel domini circa subditos. Et sic Ius triplex distinguitur: quia talis superior principans aut est Deus: & tunc dicitur Ius diuinum. Aut est natura: & dicitur Ius naturale primæuum. Aut est homo: & tunc dicitur Ius humanum, scilicet gentium uel civile seu positium.

Ius naturale.

IUS naturale est commune omni nationi, eò quòd ubique instinctu naturæ, non aliqua constitutione habetur, ut maris & scemine coniunctio, puerorum educatio, communis omnium possessio: quia iure naturali omnia sunt communia, id est, communicanda tempore necessitatis. Nemo enim proprium dicat, quod commune est. ut dist. 17. c. sicut in medio, & illud Ius æquissimum est, quia eius præcepta in lege, & Euangelio continentur: ut quod tibi uis fieri, mihi fac: quod non tibi, noli. Sic potes in terris uiuere iure poli. ut dist.

IN VTROQUE IVRE.

dist. 1. in princ. dist. 1. ponderet. aliàs cōsideret. 2.
quæst. 6. Decret. de maior. & obed. dilecti. ubi in-
cluditur, Non furtum facies: Non mœchaberis, Nō
occides, Non suscipies uocem mendacij. Exod. 21.
& 24. Deuter. 5. cap. Ozca 7. cap. cum multis si-
milibus. Hoc Ius cœpit ab exordio rationalis crea-
tura, nec uariatur tēpore: sed est immutabile, ple-
& perfectum. dist. 5. in princ. & dist. 8. in princ.

Sed Ius positium est constitutio hominis ua-
riabilis & imperfecta. Et subdiuiditur in Cano-
nicum & Ciuile. Nam sicut ex duobus componi-
tur homo, scilicet materia & forma: sic duæ sunt
dignitates in Ecclesia militante, scilicet Pontifi-
cialis authoritas, & Imperialis potestas, ut de ma-
ior. & obed. c. solitæ. Ex quibus iura duplicia pro-
dierunt. Papa enim conditor Canonum. & Impe-
rator Legum. Ex quo iam patet causa efficiens u-
triusque iuris. Sed causa materialis iuris positiui,
est Leges & Canones, Decreta, seu Decretales
epistolæ, circa quæ omnia uersatur ipsum ius. Et
coincidit communiter causa materialis cum subie-
cto. Vnde subiectum iuris Canonici est bonum Ec-
clesiasticum fidelium directiuum, decisionem sin-
gulorum negotiorum continens, rerum ecclesiasti-
carum utilitatem conseruans. Vel est homo catho-
licus, dirigibilis de Iure Canonico, in bonum huma-
num, similiter & diuinum. Nam sicut scientia sup

Ius positi-
uum.

Iuris Ca-
nonici
subiectū.

MODVS LEGENDI

ponitur scientiæ, ita subiectum subiecto. Et philo-
sophiæ moralis, cui scientia iuris utriusq; subordi-
natur, subiectum est bonum humanum: igitur &c.
sic subiectum Iuris Ciuilis est homo politicus, con-
stitutionibus legalibus dirigibilis simpliciter in
bonum humanum ad Reipub. utilitatē conseruan-
dam. Causa finalis satis patet ex dictis. Nam finis
iuris est bonos & scientes efficere, non metu solū
pœnarum, uerū etiam exhortatione præmiorū.
Causa uerò formalis duplex est, scilicet forma tra-
ctandi, quæ est modus agendi: ut definitiuus, diui-
siuus, præceptiuus, perhibitiuus, & exemplorum
positiuus. Et forma tractatus, quæ consistit in diui-
sione librorum totalium, in partiales, & partialiū
in titulos seu rubricas: & titulorū in capitula, le-
ges, paragraphos, uel respōsa, &c. ut infra dicetur

**Ius Cano-
nicum.**

IUS Canonicum in quatuor libris princi-
palibus nobis est traditum. Primus liber Iuris Ca-
nonici est Decretum. Secundus Decretales. Ter-
tius, Sextus liber. Et quartus, Clementinæ, scili-
cet Constitutiones. Pro quo sciendum, quòd diffe-
rentia est inter Decretum, Canonem, & Decreta-
lem epistolam. Hæc differentia notatur distinct. 3.
§. porrò, ubi dicit Gratianus: Canonum alij sunt
decreta Pontificum, alij statuta conciliorum. Nam
Canon propriè dicitur statutum in concilio gene-
rali, uel prouinciali, factum auctoritate episcopo-
rum

Canon.

IN VTROQUE IVRE.

rum: ut de consecrat. c. i. Decretum uerò est statutum, quod Papa de consilio Cardinalium, ad nullius tamen consultationem statuit, & in scriptis redegit, ut de rescript. c. presenti. Hic autè Decretum sumitur pro nomine libri, in quo Decreto S. patrum dicta descripta sunt. Capitur etiam aliter Decretum de rebus eccl. non alien. cap. i. lib. 6. in glossa magna, in fine ubi ponitur differentia inter decretum auctoritatem, & consensum, uel collaudationem iudicis &c. Sed Decretalis epistola dicitur, quam Papa solus, uel de consilio Cardinalium ad consultationem alicuius rescribit, & respondet: ut de rescript. c. i. & glossa 3. §. omnes hæ species. dist. 3. Etiam inuenitur hoc Decretale, ut 25. quæst. i. omnia decretalia. Indifferenter tamen Decreta, Canones & Decretales Ius Canonicum nuncupantur, uel Canones: & unum sæpe pro reliquo sumitur. Vocatur etiam Canonica institutio aliquando dogma, quia consistit in doctrina fidei Christianæ. de consecrat. distinct. 5. c. fin. Aliquando mandatum, quia consistit in doctrina de moribus dist. 54. denique. Aliquãdo interdictum, quando nulla pœna adijcitur. de consecrat. dist. 3. non oportet. Et quandoque sanctio, quando pœna additur. 27. quæst. 4. si quis uerè. Hæ etiam Decretales in plurali numero utimur pro libro, in quo dicta capitula, quæ etiam De-

Decretum

Decretalis
epistola.

MODVS LEGENDI

cretales dicuntur, continentur.

VENIO nunc ad libros. Primum itaque librum Iuris Canonici, qui Decretum dicitur, composuit magister Gratianus: non quidem inueniendo, sed dicta sanctorum patrum in diuersis dispersa uoluminibus in unum uolumen debite & ordinatè colligendo, & hoc circa annum Domini millesimum centesimum nonagesimum tertium. Fuit etiam ille Gratianus unus de tribus fratribus cuius alter frater Petrus Lombardus librum Sententiarum conscripsit, & tertius Petrus Comestoris, uel Manducatoris, qui scholasticam historiam fecit. Diuiditur autem hic liber primus Decretum in tres partes principales. Quarum prima uocatur Distinctiones, quia ulterius subdiuiditur in partes centum & unam, quarum quaelibet distinctio dicitur. Habet enim hæc prima pars Decreti distinctiones centum & unam, à quibus ipsa tota nomen est sortita. Istæ autem distinctiones alterius subdiuiduntur in canones uel capitula: qui canones interdum propter aliquorum ipsorum prolixitatem subdiuidi possunt in paragraphos: & paragraphi ipsi, si longi fuerint, in uersiculos. Secunda pars Decreti nominatur Cause: & continet in se 36. causas, in quas diuiditur, à quibus & nomen accepit, quæ causæ subdiuiduntur ulterius in quæstiones: & hæc quæstiones in canones uel capitula,

IN VTROQUE IVRE.

tula, quæ ultra in paragraphos & uersiculos subdiuidi possunt: ut supra de distinctione canonum præmissum est. Est tamen animaduertendum, quòd causa 33. habet quæstiones sex: quarum quæstionum tertia non diuiditur immediatè in canones uel capitula, sed inibi interponitur Tractatus de pœnitentia, qui continet in se distinctiones septem, in quas diuiditur. Et hæc subdiuiduntur in capitula uel canones, & paragraphos, ut supra dicebatur. Et interdum diuiditur in paragraphos absq; capitulis. Tertia & ultima pars Decreti nuncupatur de Consecratione: & habet sub se quinque distinctiones, in quas diuiditur: quarum quælibet in plures subdiuiditur canones, uel capitula: & quandoque in paragraphos, ut supra dictum est.

Versus:
Decretum centum distinctiones dat & unam,
Triginta causas, & sex addit tibi mixtas,
Distinguit septem pœnitentia, consecrat quinq;
Authorem quarum tibi declaro Gratianum.

Vel sic breuius:
C. distinguit, & L. causas dabit x. tria cum sex,
Pœnitet v. uersum, uult consecrare reuersum.

Nunc ponenda & notanda sunt exempla allegationum. Et de prima parte Decreti nota, quòd

MODVS LEGENDI

quòd illa syllaba di. uel dis. etiam sola litera, d. si-
gnificat distinctionem: & numerus immediatè se-
quens denotat quotam distinctionis. Vltimò poni-
tur principium canonis uel capituli, in quo autho-
ritas uel allegatio continetur. Exemplum accipe
in prima parte Decreti, ubi sic allegatur 8. distin-
ctione. quo iure. & hoc sic abbreviatur, distinc. 8.
quo iure, id est, in prima parte Decreti, in distin-
ctione 8. illius partis, in canone, qui incipit, Quo
iure. Aliud exemplum, dist. 37. Nonne. & cap.
legimus, id est, in prima parte Decreti, in distin-
ctione 37. eiusdem partis, in canonibus, qui incipi-
unt Nonne. & Legimus. Item aliud, distinctione
40. multi. & cap. non loca. & distinctione 50.
ponderet, quod declara, ut prius.

In secunda parte Decreti nota, q̄ per numerum
positū ante literā q̄ datur intelligi quota causæ. Et
sic omnia talia adiectiua numeralia, prima, secun-
da, tertia, quarta &c. usq; ad trigesimam septimā
ante literam q̄ posita, semper includunt hoc sub-
stantiuum, causa. Nec debet ille numerus excedere
36. quia nō sunt plures causæ in secunda parte De-
creti: & per literā q̄ intelligitur quæstio in nomi-
natiuo uel alijs casibus secundum exigentiā con-
gruitatis. Cōmuniter tamē in ablatiui allegatur
quæstione. Sed per numerū sequentē istā literā q̄
designatur quota quæstionis illius causæ præmis-
sæ.

IN VTROQUE IVRE.

ſc. Et ſic numerus ſequēs erit adiectiuū iſtius ſubſtantiui, quæſtione, per q̄ designati: quod nunquā ſubintelligitur, ſed ſemper expreſſe ponitur. Vltimo ſubiungitur canon, uel capitulū illius quæſtionis in quo authoritas allegata quæri debet. Exemplū ſume de ſecunda parte Decreti, ubi ſic allegatur i. q. i. principatus. & capitulo, cum Paulus, Et ſolet ita breuiari. i. q. i. principatus. & ualeat tantum: in ſecunda parte Decreti in prima cauſa illius partis, & in prima quæſtiōe illius primæ cauſæ: in canonibus incipientibus, Principatus &, cū Paulus. Iſto obſeruato quòd in toto iure non breuiatur principium canonis, capituli, uel legis: ſed ſemper integrè ponitur, prout in libro cōtinetur. Aliud exemplū. ii. q. 3. inter uerba 17. q. 4. ſi quis ſuadente. Item 23. q. i. noli æſtimare. & c. militare. 26. q. 5. non liceat. & c. aruſpicinæ. in uer. nec ideo. Declara iſta exempla, & ſignāter ultimum: in ſecunda parte Decreti, in cauſa 26. in quæſtione 5. eiufdem cauſæ, in canonibus, qui incipiunt, Non liceat &, Aruſpicine. in uer. nec ideo. Quia tamen Tractatus de pœnitentia inſeritur in quæſtione 3. ipſius cauſæ triceſimæ tertie, ut ſuprà dictum eſt, ideo ſumatur exemplum ubi ſic allegatur: de pœnitentia. diſt. prima homicidiorum. & capitulo, homicidiū. hoc ſic breuiatur: de pœ. diſt. i. homicidiorum. & cap. homicidium. id eſt, in ſecunda

MODVS LEGENDI

Secūda parte Decreti, in causa 33. in quæstione ter-
tia istius 33. causæ in distinctione prima illius quæ-
stionis, in Tractatu de pœnitentia, in canonibus,
qui incipiunt, Homicidiorū &c. Aliud exemplū:
de pœnitētia. distinctione 5. oportet enim de pœ-
nitent. distinctione 7. ca. 1. intellige ut prius. &
specialiter ultimū. i. in tractatu de pœnitentia. di-
stinct. 7. & ultima istius tractatus, in ca. 1. huius
distinctionis. Et sic quando allegatur ca. 1. 2. uel 3.
non ponitur principiū capituli uel canonis &c.

De tertia parte Decreti pone exemplum: ubi
allegatur hoc modo: de const. distinct. 1. nocte san-
cta. c. missas. &c. omnis Christianus. Quod ita bre-
uiatum sic intelligitur, id est, in ultima parte de-
creti, quæ intitulatur, De consecratione, in prima
dist. illius partis, in canonibus qui incipiunt, No-
cte sancta. &c. Item aliud exemplum: de const. dist.
2. in cœna. & cap. liquido. de const. dist. 5. non
mediocriter. ne tales. &c. nusquam, id est, de con-
secratione, distinctione secunda & quinta, in ca-
pitulis incipientibus, In cœna, Liquido, &, Non
mediocriter &c. Non debet autem in tertia parte
decreti ultra quintam distinctionem allegari, sicut
nec in secunda parte ultra septimam: & in prima
parte non ultra centesimam primā: quia nulla par-
tium plures habet distinctiones. Ideo ultrā allegās
notaretur tanquam imperitus errare. Et quia in
qua-

IN VTROQUE IVRE.

qualibet parte Decreti sunt distinctiones, nota differentiam in allegando. Nam quando allegatur, distinctio absolute cum numero sine addito alterius determinationis: ut dicendo, dist. 1. 2. 3. 4. & 5. &c. tunc querendum est in prima parte Decreti ubi sunt centum & una distinctiones. Quando autem allegatur distinctio cum addito de poenitentia: ut sic, de poenit. dist. 1. 2. 3. &c. tunc queri debet in secunda parte Decreti, in causa 33. & quest. 3. illius causa, ubi ponitur tractatus de poenitentia, qui habet 6. distinctiones: ultra quas non allegabis ibi, si uelis Iurista uideri. Sed si allegatur distinctio cum addito tali, de consecratione: ut sic, de consecrat. distinctio 1. 2. uel 3. &c. tunc queratur in tertia parte decreti, ubi sunt tantum quinque distinctiones: nec etiam plures allegabis, alias te ostendes Iuris ignarum. Et sic in omnibus his tribus partibus Decreti allegatur constitutio cum quota sequente: ut sub ea differentia, quod interdum nulla determinatio praecedit: ut in prima parte interdum praecedit: & hoc dupliciter. Aut praecedit de poen. in secunda parte Decreti. Aut de consecratione: ut in tertia parte Decreti. Item in secunda parte allegatur quota cause tacendo illud nomen causa, sed subintelligendo, & sic etiam in foeminino genere adiectiuum numerale substantiuatur, includendo suum substantiuum: ut prima,
secun-

MODVS LEGENDI

Secunda, tertia, quarta &c. subaudi causa: deinde substantiuū, quæstio, cum suo adiectiuo expressè ponitur: scilicet quæstione prima, secunda, tertia, quarta &c. Postea initiū Canonis: ut Omnis, Ponderet, Nonne, Legimus, &c. Etiam quandoq; per paragraphos allegatur, omisso nomine capituli, et subiungitur principiū paragraphi: ut 2. q. 6. §. bi duum. Et frequenter quando allegatur capitulum non est opus allegare paragraphum, & è conuerso. Si uerò capitulum est longū, dicatur in princ. med. uel fi. aut circa princ. med. uel fi. ubi auctoritas uel textus allegatus habetur. Finaliter: Dilige Decretum, si gliscis canonicari. Distinguit, causat, pœnitet, & consecrat. Et tantum de primo libro.

Decretales.

SECUNDVS liber Iuris Canonici, qui Decretales nominatur, à Gregorio Papa 9. cōpositus est, qui in unā cōpilationem redigi procurauit per magistrū Reymundū suum capellanū, diuersas decretales epistolæ prædecessorum suorū corrigens & concordans, & hoc circa annū Dom. millesimū ducentesimū 31. Et sic penè annis 38. post compilationē Decreti, Decretales in hanc formam edactæ fuere. Nā post hoc sub anno Dom. M. CCXLVI. Concilium Lugdunense fuit celebratum ab Innocentio Papa. 4. anno sui Pontificatus 2. in quo multas edidit constitutiones, quas etiam suo tempore

IN VTRIQUE IVRE.

tempore super Decretales conscripsit. Et iste liber Decretales uocatus diuiditur in quinque libros partiales. Quorum quilibet ulterius subdividitur in multos titulos uel rubricas: & tituli in capitula, & capitula in paragraphos, & hi interdum in uersiculos. Primus autem liber partialis Decretalium tractat de personis ecclesiasticis, & ecclesie ministris, & de eorum officijs, & quomodo tales creandi & ordinandi sint. Et continet titulos 43. Secundus liber Decretalium est de iudicijs, & de requisitis in iudicio, & habet 30. titulos. Tertius est de uita & honestate clericorum, & rebus eorum, & rebus ecclesiarum. & habet titulos 50. Quartus de Sponsalibus & matrimonijs, & de ceteris his annexis, & continet 21. titulos. Quintus & ultimus liber partialis Decretalium est de Accusationibus, de criminibus, & de diuersis poenis pro ipsis infligendis. et continet titulos 41. Omnibus ergo computatis totalis liber Decretalium habet titulos uel rubricas duascentas minus quindecim, hoc est, centum & octoginta quinque. De quibus predictis nota hos uersus.

Pars prior officia creat, ecclesieq; ministros.

Altera dat testes, & cetera iudiciorum.

Tertia de rebus & uita presbyterorum.

Quarta docet quales sint ritus coniugiorum.

Quintaq; de uitjs & poenis tractat eorum.

B

Vel

MODVS LEGENDI

Vel sic breuius:

Iudex, iudicium, clerus, sponsalia, crimen:

Hæc tibi designant, quid quæq; uolumina signant.

¶ De numero titulorum uersus nota sequentes,

Bis septem demptis simul uno ferto ducentos.

qui tituli ponentur infra prosaicè & metricè.

Nūc sumantur exēpla ex Decretalibus, ubi sic alle-
gatur, de summa Trinitate & fide catholica. dāna-

mus. hoc ita breuiari solet, de sum. tri. & fide ca. dā-

namus. Aliud exēplum, de electione et electi poteo-

state. cū in cunctis, hoc ita breuiari solet. de elec. cū

in cunctis. id est, in libro Decretalium, sub titulo, de

electione. in capitulo quod incipit, cū in cunctis.

Aliud exēplum, de foro cōpe. diligēti. Aliud, de ui.

& ho. cler. ut clericorū. Aliud, qui cler. uel uouen-

ma. contra. pos. cōsuluit. Aliud, de pœ. & re. omnis

utriusq;. Ista exempla sic breuiata suo modo sunt

explicanda. ut primum exemplum. & ita de alijs.

Sextus.

¶ TERTIVM librum, qui Sextus appella-

tur, composuit Bonifacius papa 8. in quod Decreta-

les epistolas suorum prædecessorum, uidelicet Gre-

gor. 10. Inno. 4. Clement. 4. & aliorum cum suis

proprijs epistolis recollegit in unum librum, quem

Sextum appellauit. non sic, quòd ille cum alijs 5.

partialibus libris Decretalium in unum uolumen

Sextus connumeretur: sed quia liber est specialis

post dictos quinque editus. supplens defectum di-

uers

IN VTROQUE IVRE.

versorum casuum emergentium in alijs non comprehensorum. Et sunt promulgatae constitutiones libri sexti, anno à natiuitate Domini millesimo ducentesimo nonagesimo octauo, nonis Martij, Pontificatus Bonifacij Papæ octauæ, anno 4. Diuiditur autem Sextus eodem modo in quinque libros partiales, sicut Decretales: & quilibet horum librorum in titulos: & hi per capitula & paragraphos, ut supra: quamuis in Sexto non sint tot tituli sicut in Decretalibus, nec tot capitula in titulis. Sed ubi deficit aliquid non plenè decisum in Decretalibus, id ponitur in Sexto. Sunt nanque modò sumenda exempla de libro Sexto, ubi sic allegatur, De constitutionibus. ut animarum. libro sexto, & de rescript. statutum. 6. cum uerò uer. nullus li. eo. Hos sic intelligitur: id est, in libro sexto, sub titulo de constitutionibus, in capitulo quod incipit, Ut animarum. Et sub titulo de rescriptis. in cap. quod incipit, Statutum, in 6. illius cap. qui incipit, Cum uerò. in uersi. nullus. lib. eodem. Et sciendum quòd in Sexto allegatur eodem modo ut in Decretalibus, hoc solùm mutato, quòd in Sexto alleganda semper in fine additur libro sexto, propter differentias librorum, quia omnes rubricæ Sexti sunt etiam in Decretalibus. Debet ergo ad rubricam post capitulum addi, libro sexto, ut sciatur esse in Sexto. Quòd si non additur, queritur cap.

B 2 allegat

MODVS LEGENDI

allegatū in Decretalibus: & sic errare cōtingeret ex omissione huius additionis, lib. 6. quia capitulū allegatū in 6. non inueniretur in Decretalibus. Alia plura possunt exempla sumi, ut de iudic. mulieres. §. cæterum. et c. seq. lib. 6. de cler. coniug. c. unico. §. in cæteris aut. eod. lib. de concess. præbend. detestāda. lib. 6. de cēsi. quanquā. cod. lib. quæ sunt declaranda suo modo ut suprā. Et tantū de 3. libro.

Clemen-
tinæ.

¶ **QVARTVM** librum iuris canonici. qui Clementinæ dicitur, subaudiendo constitutiones, incepit & edidit Clemens Papa 5. sub anno Domini millesimo trecentesimo decimo, in concilio Viennensi, quod sex mensibus tantum duravit: sed ipse Clemens morte præuentus, ad publicum non perduxit, sed post eum Io. Papa 22. compleuit, correxit: in quibusdam mutauit, & executioni demandauit. Quæ constitutiones ita collectæ dicuntur Clementinæ, à Clemente 5. & fuerunt promulgatæ anno Domini millesimo trecentesimo sexto. 4. Calend. Nouembris. De quo uide glo. in proœmio Clementinarum, in uer. Nouembris. & in uerbo Pontificatus. Et secundum Ioan. And. in proœmio huius libri male dicunt illi qui allegant librum septimum: quia dictæ constitutiones non sunt connumeratæ sub nomine libri, sed debent intitulari Clementinæ, ut suprā dictum est. Et diuiduntur Clementinæ eodem modo in quinque libros,

IN VTROQUE IVRE.

bros, iuxta materiam istius uersus: iudex, iudicium,
 clerus sponsalia, crimen. de qua tractant, sicut De
 cretales & Sextus: licet pauciores contineant ti-
 tulos, & tituli pauciora capitula, in quos & que
 rursum diuiduntur. Sunt autem exempla taliter
 in his accipienda, ubi sic allegatur: de hæreticis.
 ad nostrum. in Clementinis. hoc sic breuiatur: de
 hære. ad nostrum. in cle. 1. in constitut. Clementi-
 nis, sub titulo de hæreticis & Manichæis, in capi-
 tulo quod incipit, Ad nostrum. Aliud exemplum
 de reliq. & uen. sanct. si dominum. in Clemē. id est,
 de reliquijs & uener. sanct. in capitulo, Si dominū.
 in Clementinis. & sic de alijs. Nam hic allegatur
 per omnia sicut in Decretalibus; solum eo dempto,
 quod additur hic in Clement. sicut in Sexto addi-
 tur, libro sexto, propter rationem ibi dictam. Et
 potest hæc additio præmitti: ut sic allegando, Cle-
 men. pastoralis. §. rursus in fi. id est, in Clementi-
 nis, in capitulo, Pastoralis. §. rursus, in fine illius pa-
 ragraphi, ubi dicitur: Qui falcem mittit in mes-
sem alterius, perperam agit. Et hæc de allegatio-
 nibus & exemplis iuris Canonici quo ad quatuor
 libros sufficiant. ¶ Et ut dicti libri cognoscantur,
 sciendum quod Decretum sic incipit, Humanum
genus duobus regitur, naturali uidelicet iure, &
moribus. Decretales incipiunt: Gregorius episco-
 pus seruus seruorum Dei. Sextus incipit Bonifa-

MODVS LEGENDI

eius episcopus seruus seruorum Dei. Clementinae diuersimodè solent incipi. Quandoque sic, Ioannes episcopus seruus seruorum Dei. Quoniam nulla iuris sanctio. Quandoque sic, Clemens episcopus & c. Fidei catholicae fundamento, & cetera. Et antequàm ueniam ad materiam Decreti, in distinctionibus & causis, & ad rubricas in Decretalibus, de libris legum & allegationibus in eis praemitto.

IVS enim Ciuile uel Imperatorium (quod Leges appellatur) traditum est nobis in multis, & generaliter in quatuor uoluminibus quae dicuntur libri legales: ut sunt Digestum, Codex, Instituta, et Authenticum, quibus additur liber Feudorum.

Digestum.

¶ PRIMVS ergo liber Iuris Ciuilis est Digestum, continens leges & statuta Romanorum. Et continet in se quinquaginta libros partiales, qui in tribus uoluminibus comprehenduntur. Primum uolumen est Digestum uetus, quod habet uigintitres libros partiales. Secundum infortiatum: & habet quatuordecim libros partiales. Tertium Digestum nouum, quod 12. habet libros partiales, quibus connumeratis erunt L. libri partiales. Et uocatur Digestum alio nomine Pandecta, nomen compositum à πᾶν, quod est totum, & participio uerbi δέχομαι, quod est capio, quasi omnia intra se comprehendens: est enim uolumen aliquod omnia

uniuersa

IN VTROQUE IVRE.

uniuersaliter continens. Vnde Iustinian. libros in
quibus uetera iura collegit, Pandectas appellauit.
Volumina illa (inquit Budæus) nihil non continen-
tia, & ex quibus possis, quod uelis, uelut è Cornu-
copia depromere, dicuntur Pandectæ: ut Pandec-
tæ legum, quæ omne Ius complectuntur. Gellius
libro 12. Tullius Tyro Ciceronis Libertus libros de
uarijs ac promiscuis quæstionibus composuit, quos
Græco uocabulo Pandectas, id est, promiscua &
multifaria continentes, libros inscripsit, tanquam
omne rerum ac doctrinarum genus continentes: ut
dicitur in l. 2. C. de uete iur. eunuc. §. cum omnia.
Et iste liber Digestum est collectus ex ueteri iure,
quod ab urbe Romana conditum, & à tempore
Romuli usque ad tempus Iustiniani Imperatoris
ferè per mille annos & trecentos confuse statutum
fuit, & extendebatur in duo penè millia librorum,
& decies centena millia uersuum, id est, para-
graphorum uel responsorum: ut habetur in §. cum
omnia præallegato. Vocatur autem hoc nomine
Digestum, quia omnia decidenda ibi degeruntur
& soluantur. Scribitur etiam per duplex ff. con-
tra morem omnium librorum legalium, cum nulla
litera f, ponitur in hoc nomine Digestum. Ideò
(ut aiunt quidam) quia per duos Imperatores,
quorum quiuus Fredericus nominabatur, postea
maturius ruminatum est & digestum: à quorum

MODVS LEGENDI

Imperatorum quolibet nomine sumpta est prima
litera f, &c. Alij dicunt esse arbitrarium: nec omne
m. ff. de leg. & senatuscon. Infortiatum autem di-
citur ab in, id est ualde, & forte, quia multum for-
tes leges in eo sunt, uel quia dispositiones ultima-
rum uoluntatum in illo sunt. Vnde.

Sum liber en fortis disponens spolia mortis.

Et clausis portis me discat lector in hortis.

Vt habetur in principio Infortiati, in glossa 1. ubi
etiam dicitur, De nominibus disputare relinquatur
pertinacibus, secundum Tullium: & nomina magi-
stralia sunt: ideo de eis non est disputandum. Suffi-
cit saltem quod attendatur, quid in libris dicatur
secundum Senec. Vnde:

Qui uult seruare sanctorum singula festa,

Non poterit clarè cum Codice scire Digesta.

Et nota q, quando in Digesto ueteri. Infortiato, uel
Digesto nouo allegatur aliquis textus, tunc primo
ponitur nomē libri nō partialis nec Veteris, Noui,
uel Infortiati: sed digesti in genere p. duplex ff. po-
stea titulus uel rubrica: deinde apponitur lex illius
tituli cū sua determinatione uel numero sequenti.
Et si lex est longa, ponitur §. primus, uel secundus,
uel respōsum primū uel secūdū et c. Exemplum: in
Digesto sic allegatur. ff. de dam. infec. l. si finita. §.
si quis autē. q. ita breuiatum tantum ualet: id est,

im

IN VTROQUE IVRE.

In libro Digestorum, sub titulo de damno infecto, in lege, quæ incipit, Si finita. in paragrapho, si quis autem. illius legis. Aliud exemplum: ad l. R. hod. de iac. l. navis. §. cum autem. id est, ff. ad legē Rhodiam de iactu. in lege, navis. in paragrapho, cum autem. Aliud exemplum ff. si quadrupes pauperiē fecisse dicat l. i. §. cum arietes. id est, Digestis in rubrica, si quadrupes pauperiem fecisse dicatur. l. i. in paragrapho, cum aries. Item, ff. de ui & ui ar. l. i. §. uim ui. id est, ff. sub titulo de ui & ui armata. in l. i. & sic de alijs.

SECUNDVS principalis liber iuris dicitur **Codex**, qui continet statuta, sanctiones, & diuersa præcepta Imperatorum: quamuis communiter loquendo Codex dicatur quilibet liber in se habens diuersos libros partiales. Fuerunt tamen ante tempus Iustiniani Imperatoris tres Codices, scilicet Codex Gregorianus, Hermogenianus, & Theodosianus. Ergo diuus Iustinianus uolens circa hoc adhibere remedium, direxit animum suum ad constitutiones Imperiales, & de istis tribus codicibus extrauagantibus fecit fieri unum codicem, quē suo felici nomine intitulauit Codicem Iustiniani: ut patet in rubrica proemij huius libri. Et scribitur **pe C. magnum**, quæ est prima litera huius nominis Codex. Diuiditur autem in 12 libros partiales, quorum ultimi tres longè post primos nouem compositi

MODVS LEGENDI

positi sunt, & ultimi 3. raro leguntur à doctoribz.
In primis autem 9. libris Codicis allegatur suo modo sicut in ff. primò ponendo nomen libri Codicis, deinde titulum, postea legem cum suo principio uel numero. Exemplum accipe, sic allegans, C. de præscrip. 30. uel 40. anno. l. si quis. §. pe. id est, in libro Codicis, sub titulo de præscriptionibus 30. uel 40. annorum, in l. si quis. in §. penulti.
Alia exempla, C. de sacr. eccles. l. sancimus. in fi. C. de transf. l. ut responsum. C. de uet. iu. enu. l. 2. §. si quid in tanta, &c. Quæ sunt omnia extensis rubricis declaranda. In ultimis tamē tribus libris hoc refert, quòd in fine allegationis (ut præmissum est) additur numerus libri: ut allegande, C. de armorū usu iuxta principem l. l. li. 10. C. de Murilegulis & Gynecarijs l. &c. lib. 11. C. de dignit. l. si ut proponis. li. 12. similiter de alijs. Et est magis necessarium quosdam titulos plenius scribere, quia sunt in his libris tribus ualde rari & inusitati tituli: quia non frequentantur in scholis legendo, sicut alij lib. 9. Codicis. Et uolunt aliqui dicere, quòd quando in Codice allegatur, non sit necesse addere l. dicendo sic, C. de iudi. l. properandum. sed simpliciter debeat dici, de iudi. properandum. sine hoc addito, lege: nisi esset lex 1. 2. 3. uel penult. uel antepenul. Tunc enim oporteat addi, l. 1. 2. uel penul. &c. Sed siue hoc in toto seruetur, siue non, nō est magna

IN VTROQUE IVRE.

magna uis. Item interdum in Codice allegatur Authentica, quæ est antiquo iuri superaddita & incorporata: ut C. de epis. & cler. Authen. generaliter. id est, in Codice sub titulo, de episcopis & clericis, in Authentica ibi incorporata, quæ incipit, Generaliter.

TERTIVS principalis liber uocatur **Authenticorum Liber.** Authenticum in numero singulari: & Authentica authenticorum, numero plurali. Et sunt Authentica quedam excerpta, quasi summula librorum supra dictorum. Et diuiditur iste liber in nouem collationes, quarum quælibet subdividitur in titulos. Tituli autem subdividuntur non in leges, sed in paragraphos. & quando ex Authentico allegatur aliquis textus, præmittitur primò nomen libri cum præpositione In, deinde ponitur titulus, postea subiungitur paragraphus cum ipsius inceptio: & in fi. ponitur quota collationis. Quanuis enim collatio naturaliter præcedit paragraphum qui in ea continetur, tamen collatio cum sua quota cōsuevit ultimo allegari, licet etiã interdum omittatur. Exemplum sumatur sic allegando. in Auth. de lenonibus, §. sancimus. collat. 3. id est, in lib. seu uolumine Authenticorū, sub titulo de lenonibus. in §. qui incipit, Sancimus. sub col. 3. Aliud exemplū. in Auth. de triē. & semis. §. cōsideremus. collat. 3. in Authentico de triente et semisse. in §.

colla

MODVS LEGENDI

cōsideremus, &c. Item in Authe. ut diui. ius. sub-
scrip. ha. glo. quæ §. 1. collat. 8. id est, in hoc libro,
sub tit. ut diuinæ iussiones subscriptionem habeāt
gloriosissimi quæstoris &c. Et nota differentiam
inter Authenticum & Authenticam. Nā Authen-
ticum est liber principalis Voluminis, de quo iam
mentio facta est: sed Authentica est Lex una uel
paraphus incorporatus in lib. C. & allegatur
hoc modo, sicut etiam prædictum est in libro C. in
Auth. multo magis C. de sac. sanct. eccl. &c.

Feudorū
liber,

LIBER Feudorum, qui alio nomine dicitur
Collatio 10. diuiditur in duos libros partiales, quo-
rum quilibet subdiuiditur in titulos, & isti in Capi-
tula & Paragraphos. Vnde ut exemplariter dica-
tur, in allegatione huius libri, primò ponitur no-
men libri, postea titulus, deinde capitulum & §. ut
sic allegando: in libro aliàs & communis, in usib.
feud. de prohib. feud. alie. per Fed. c. 1. §. hac edie
& ali. Et hoc breuiatum sic intelligitur: id est, in us-
sib. feud. (qui liber etiam Collatio decima dicitur)
sub rubrica de prohibita feudi alienatione per Fe-
dericum, in cap. 1. et paragrapho allegato. Et est
necesse apponere per Federicum, ad differentiam
alterius tituli in eodem libro, de prohib. feud. ali-
en. per Latharium. Potest etiam nomen libri ul-
timò subiungi: ut in hoc exemplo, quibus mod.
feud. amitt. cap. unico. §. rur. in usib. feud. id est, in

IN VTROQUE IVRE.

rubrica, quibus modis feudum amittatur. cap. uniceo, in §. rursus. in usibus feudorum. Etiam interdum allegatur collatione decima, sic breuiando, col. 10. quia iste liber post 9. collationes Authenticorum editus est. Alia possunt accipi exempla multa. De feud. mar. duc. & com. id est, de feudo marchie ducatus, et comitatus. De inuest. in man. fac. id est, de inuestitura in mancum facta. De milit. uas. qui contum. est. id est, de milite uasallo, qui contumax est. Qual. uas. iur. deb. dom. fid. id est, qualiter uasallus iurare debeat domino fidelitatem. Et ita de omnibus alijs extendendo & abbreviando rubricas, cum subiectione tamen cap. et §. in quo continetur authoritas, uel textus allegatus. Et tantum de libro Feudorum.

QVARTVS liber principalis dicitur In- Instituta: stituta uel institutiones in numero plurali. Et diuiditur in quatuor libros partiales, qui sunt introductorij in alios libros legales: imò deseruiunt etiam Canonibus, in quantum declarant significationes terminorum in iure usitatorum, qui multum utiles sunt incipientibus, tanquam ostium in domum, in Ius præbentes introitum. Quare consultum est omnibus, quasi modò genitis pueris et adultis lac iuris concupiscentibus per institutionum dogmata sua primaria sumere nutrimenta, ut doctrina præambula informati Iustiniani mereantur sanctione

MODVS LEGENDI

Stioni securius inherere. Quæ à Christianissimo Iu-
stiniano Imperatore regulariter deriuata omnium
Imperatorũ authoritate iubet, uetat, uindicat, pu-
nit, atque permittit. Nullus ergo tam præsumptu-
sus existat, quod sine Institutionum doctrinis ad
iurium, & maximè ciuilium sublimitates conscen-
dere attentet: quoniam ex alto irremeabiliter cor-
ruunt, qui uolare satagunt anteq̃ pennas assumãt.
Fuit autem hic liber de mandato Iustiniani Impe-
ratoris (qui etiam Digestum cõposuit) editus, post
Digestum, & post primam compositionem Codi-
cis: ante tamen secundi Codicis, quẽ nunc habemus,
compilationem, per magnificum magistrum Tri-
bonianum Questorem sacri palatii sui cum Theo-
philo & Dorotheo uiris illustribus, ut in princi-
pio Institutionum dicitur. Et huiusmodi libri par-
tiales subdiuiduntur ulterius in titulos, & hi in pa-
ragraphos, non in leges nec in capitula: & para-
graphi interdum quando longi sunt, in uersiculos.
In allegationibus autẽ huius libri talis modus ob-
seruatur, quòd primò liber nominatur, postea ru-
brica, deinde paragraphus cum uersiculo. Exem-
pli gratia, Inst. de iustit. & iur. §. I. id est, in libro
Institutionum, sub rub. de iustitia & iure. in §. pri-
mo illius rubricæ. Aliud, Institut. de iur. nat.
gent. & ciuil. §. sed quoties. id est, Institutionibus,
de iure naturali gentium & ciuil. paragrapho al-
legas

IN VTROQUE IVRE.

legato. Item Instit. de hered. instit. §. hereditas, id est, heredibus instituendis. paragrapho qui incipit hereditas. Et sic de alijs exemplis accipiendum est. Et hæc de nominibus, diuisionibus, et exemplis ipsorum librorum legaium pro nunc sufficiant.

Vt tamen plenius noscantur hi libri, nota quòd Digestum uetus sic incipit, Iuri operam daturum prius nosse oportet, unde nomen Iuris descendat. Et primus titulus est, de iustitia, et iure. Infortiatum uerò sic incipit, Dotis causa semper et ubiq; est præcipua. Et primus titulus est, Solutio matrimonii quemadmodum dos petatur. Sed Digestum Nouum incipit, Hoc edicto permittitur, ut siue iure siue iniuria fieret opus, per nunciationem inhiberetur. Et est primus titulus, De noui operis nunciatione. Codex incipit, Imperator cunctos populos. Et prima rubrica est, De summa trinit. et fide cathol. Præmittitur etiam proœmium, Hæc que necessario. Authenticum incipit, Occupatis nobis circa totius Reipub. curas. Et est prima rubrica, Si hæres soluere legatum noluerit. Decima collatio, quæ etiam liber de vsibus feudorum dicitur, sic incipit, Quia de feudo tractaturi sumus, uideamus primò, qui feudum dare possunt. Et prima rubrica est, De his, qui feudum dare possunt. Et qualiter acquiratur et retineatur. Institutiões uerò sic incip

MODVS LEGENDI

incipiunt. Imperatoriam maiestatem nõ solum armis decoratã, sed etiã legib. oportet esse armatã.

Notandum etiam est, quòd quidam liber paruum Volumen appellatus est, continens in aliquos predictorum librorum totalium, & aliquos partialium: uidelicet Authentica, Vsus feudorum, & tres ultimos libros Codicis, scilicet IO. II. & 12. qui raro legi consueuerunt, et titulos habent plerosq; rarissimos.

PRæmissis itaq; nominibus & diuisionibus librorum utriusque iuris cum modis allegandi in ipsis: nunc pro breuiaturis glossarum legendis subiungam quoddam alphabetum, in quo communiores saltem abbreviaturæ textuum & glossarum Iuris continebuntur: quod sic incipit:

A uel B. etc. Quæcunq; literarum alphabeti posita sola in textibus iuris maximè decret. signat nomen proprium uiri uel mulieris: ut Arnoldus, Bernardus, et sic de alijs: ut de testi. ex parte A. id est, Adæ. et sic de alijs.

Ab. id est, Abbas: scilicet Lopus uel de Castelliano
Ac. uel Accur. id est, Accursius glossator in legibus. Hic duos habuit filios: unus uocabatur Franciscus Accursij, ualens doctor, qui glossis patris sui multas fecit additiones. Alius nomine Ceruotus, qui fecit etiam additiones, quæ dicuntur Ceruotinae, modicum tamen ualens

IN VTROQUE IVRE.

valentes: quarum una ponitur C. de eden. in l. i.
Et sic filius potest in iure patrem reprehendere,
ut ff. de condi. ob caus. in moribus secus: licet
possit dari tutor patri furioso.

Al. uel Alb. id est, Albertus doctor, uel Albericus.

Ala. id est, Alanus.

Ap. se. le. id est, Apostolicæ sedis legatus.

Ap. re. id est, appellatione remota.

Ap. ob. re. id est, appellationis obstaculo remoto.

Ant. de. But. id est, Antonius de Butrio.

Ar. uel arg. id est argumentum.

Arch. id est, Archidiaconus magister Ioan. An-
dree, qui glossauit etiam Sextum, & scripsit
Rosarium super Decreto.

Ad no. præ. id est, ad nostram præsentiam.

Aut. uel Authen. id est, Authenticum liber, uel Au-
thentica lex incorporata.

Az. id est, Azo. qui fecit Summam unam in legi-
bus, ex qua sumunt examinandi cōtinuationes
rubricarum.

Bern. Ber. B. id est, Bernardus glossator Decre-
talium.

Barth. Brix. id est, Bartholomæus Brixensis, qui fe-
cit additiones glos. super Decreto. quas si De-
cretum habet, sic incipit glos. eius: Quoniam no-
uis supernenientibus causis, nouis est remedijs

succurrendum.

C

Bart.

MODVS LEGENDI

Bart. i. Bartolus de Saxo ferrato, legum interpret.

Bal. uel Bald. i. Baldus in utroque iure scribens.

Band. id est. Bandinus doctor.

Bo. me. id est, bonæ memoriæ.

Bulg. id est, Bulgarus doctor.

But. id est, Butrius, scilicet Antonius de Butrio.

C. in textu posita Celestinū signat, maximè quādo apponuntur hæc uerba, prædecessor noster. aliās in glossis, summis uel lecturis, **C. magnū** significat codicē, cōmuniter in ablatiuo casu. Sed **c. parū**, i. capitulo, uel cētesima, in distinctiōib.

Cy. id est, Cynus doctor legum.

Ci. id est, ciuis.

Cle. uel Clem. id est, Clementinæ uel Clementinis.

Card. id est, Cardinalis doctor.

Constit. id est, constitutio.

Compost. i. Compostellanus doctor.

Cen. eccl. id est, censura ecclesiastica.

Con. t. t. r. i. consulationi tuæ taliter respondemus.

D. sola, uel dist. id est, distinctione.

De pœn. id est, de pœnitentijs.

De cons. id est, de consecratione.

Dil. fil. id est, dilectus filius.

Dama. id est, Damasus Papa.

Dy. id est, Dynus doctor.

Dis. ue. id est, discretioni uestre.

Do. de Ro. id est, domini de Rota.

Durando

IN VTROQUE IVRE.

Durand. id est, Durandus doctor.

E sola, & magna, nomen proprium. e parua, eadem uel eadem: maximè quando sequitur titulo, distinctione, uel lege.

Eccl. Rom. id est, ecclesia Romana.

Extra. id est, extrauagans.

Et hìc est sciendum, quòd quando in Summa de casibus, in Summa Pisana uel alicubi in libris Iuris ponitur authoritas ex Decretalibus, tunc allegatur extra: & significat extrauagantem, scilicet textum uel capitulum extra corpus Decretorum positum. Decretales enim paulò ante compilationem, correctionem & concordationem ipsarum erant extrauagantes: quia uagabatur extra illud uolumen. Hodie aut per Modernos Canonistas capita in Decretalibus, in Sexto similiter & in Clemèti, nõ cõsueuerunt allegari extra, quia talia capita modo nõ uagatur extra corpus Iuris Canonici. Sed legistæ prædictorum librorum textus allegant extra: eo quia sũt extra corpus sui Iuris, scilicet Ciuilis. Verũ est quod canonistæ adhuc hodie aliquos textus etiã Canonici Iuris allegant extra: uidelicet hos, qui sunt extrauagantes nondum incorporati Iuri Canonico.

Fa. id est, facit.

Fe. re. præ. y. i. felicis recordationis prædecessoris nostri.

MODVS LEGENDI

F.t. id est, fraternitati tuæ.

Fi. id est, finale, uel fine.

ff. id est, digestis.

Fri.de.Zen. id est, Fridericus de Zenis.

Fran.de Zab. id est, Franciscas de Zabarellis, doctor & Cardinalis.

Flori. id est, Florianus doctor.

Fri.Imper. id est, Fredricus Imperator.

F.t.t.r. id est, fraternitati tuæ taliter respōdemus.

G. in Spe. id est, Guilielmus in Speculo.

G.de mon.Lau. id est, Guiliel. de monte Lauduno.

Guil. id est, Guilielmus doctor.

Gen. id est, Genshelinus doctor.

Gra. id est, Gratianus compilator Decreti.

Go. uel Gof.i. Goffredus: qui composuit Summam, in qua recitantur examinandi in Iure Canonico, continuationes rubricarum, & alia plura.

Gar. id est, Garsias doctor.

Hu. uel V.i. Hugo uel Vgutio.

Ho. uel Host. id est, Hostiensis doctor.

Hen.Bo. id est, Henricus Boick.

Hon. id est, Honorius Papa.

Her. id est, Hermannus doctor.

L. sola, uel cum titello sic, j. denotat infra.

Pro quo sciendū, quādo textus allegatur, q̄ etiā postea habetur, siue in eodē lib. siue in alio, eiusdē tamē Iuris, tūc dicitur infra: et scribitur p̄j lōgū:

chi

IN VTROQUE IVRE.

cui supra poni potest titellus: ut sic, j. titulo proximo. c. j. ij. id est, infra titulo proximo. ca. i. et c.

j. edo. tit. id est, infra eodem titulo.

.brevis signat unum uel primo.

Io. Mo. id est, Ioannes Monachi glossator Sexti in Francia.

Io. And. id est, Ioannes Andreae, etiam glossator Sexti & Clementinarum, qui & Nouellas conscripsit, ualentissimus doctor.

Io. Imo. id est, Ioannes Imola, Modernus doctor super Decretalibus notabiliter scribens.

Io. uel Ioan. i. Ioannes glossator Decreti Theutonici, quem aliqui nominant Ioannem antiquum.

Io. de. Lig. id est, Ioannes de Ligniano.

Io. de Fan. id est, Ioannes de Fantusijs.

Inno. uel Innoc. id est, Innocentius Papa.

Imo. id est, Imola. subaudiendo Io.

Iac. de Liz. id est, Iacobus de Lizano.

Iac. de Are. id est, Iacobus de Arena.

Iac. But. id est, Iacobus Butrigarij.

Iac. Bal. id est, Iacobus Balduini.

Iac. de Bel. id est, Iacobus de Beluifo.

L. sola. id est, lege, uel quinquaginta in numero distinctionum.

Lap. ab. id est, Lopus Abbas doctor.

Lemb. de Ramp. i. Lambertus de Ramponibus.

Ludo. de Ro. id est, Ludouicus de Roma doctor.

MODVS LEGENDI

La. uel **Lau.** i. Laurentius in glossis Decretalium.

Lib. id est, liber uel libro, secundum exigentiam constructionis.

M. uel **Mar.** id est, Martinus doctor.

M. uel **man.** i. mandatum: q. signäter quando litera q. sequitur: ut **M.** q. id est, mandamus quatenus.

Mo. ca. p. r. i. monitione canonica p. r. i. missa.

Nic. Sic. do. id est, Nicolaus Sículus doctor, qui aliter dicitur Panormitanus, uel Panormita modernissimus.

No. & uet. test. i. noui & æteris testamenti.

No. id est, nota.

Nota. id est, notatur.

No uel. id est, Nouella.

O. uel **op.** id est, opinio.

Ob. id est, obstaculo.

Odo. id est, Odofredus doctor.

Ol. uel **Old.** id est, Olradius, uel Oldradus,

Osti. uel **Ost.** i. Ostiensis, coiter tamen per **H** dicitur.

Pe. i. pœnitentia, uel Petrus, uel penultimo.

Penul. uel **penult.** id est, penultimo.

Paragraphus, quia in ordine alphabeti nõ inuenitur abbreviatus, cum nõ sit una litera, sic solet scribi, sicut quando capitulum uel aliqua lex est longa, tunc ad citius inueniendum textum allegatum, ponitur in capitulo uel lege paragraphus unus uel plures. Nota tamen quòd paragraphi sunt duplices, uis deli-

IN VTRIQUE IVRE.

delicet magnus & paruas: & paruus debet esse niger de encausto in tali forma, s. & talis debet legcum sua determinatione sequenti hic autem communiter ponitur in glossis uel in summis re collectis.

Alius autem magnus sic formatur ¶. & debet esse de alio colore, scilicet rubeo uel blaueo seu flauo. Et talis legi non debet: licet in legendo dum inuenitur uel dum uenitur ad eum, pausari debeat, & in corrigendo libros debet nominari, ut apponatur si non sit ibi. Nam certi textus & Summæ distinctæ sunt per tales. ita quod allegatur primus, secundus, & c. Si ergo non essent ibi, contingeret primū accipi pro secundo, & secundum pro primo, quod errorem induceret, & unus scilicet s. paruus significat alium, uidelicet magnū. & sic apud logicos est terminus secundæ intentionis.

Præal. id est, præallegatus.

Prin. id est, principio.

Per. to. id est, per totum.

Pri. id est, primo.

Prætex. id est, prætextu, hoc est, occasione.

Pau. de leaz. id est, Paulus de Leazaris, qui scribit bene super Clementinis.

Pet. de Bel. id est, Petrus de Bella pertica, doctor legum citromnotanus Burgundus.

Pet. de Samp. id est, Petrus de Samprana.

P. uel Pla. id est, Placentinus doctor.

MODVS LEGENDI

Præ.di. id est, præfulgeat dignitate: ut de testi: in
cap. licet ij.

præ. id est, præterea

Pa. id est, Papa.

Pomp. id est, Pomponius Imperator.

Q. i. questione, quādo ponitur in causis Decre-
ti, uel quatenus, quādo ponitur in textu Decre-
taliū maxime post mādamus: ut sic, mādamus, q.

Ray. id est, Raymundus capellanus & poenitētia-
rius Gregorij ix. de quo in principio Decreta-
lium.

Re. id est remota: ut ibi, ap. re. ut supra.

Rof. id est, Rosfredus doctor.

Rog. id est, Rogerius legista.

Re..uel Respon. id est, responso, uel Responsio.

Re. id est, require, uel remissionibus.

Sali. id est, Salicetus doctor.

Si. cu. ab. id est, Siculus Abbas.

Se. ap. id est, sedes apostolica.

So. id est, solutio.

Sa. ap. con. i. sacro approbante concilio.

Se. uel seq. id est, sequenti.

Sequen. id est, sequentibus.

S. uel su. id est, supra. Vnde quando aliquid allio-
gatur in aliquo, quod prius ante illum lo-
cum habitum est in alio uel eodem libro, e-
iusdem tamen iuris, uidelicet aut Ciuilis aut
Canonis

IN VTROQVE IVRE.

Canonici, hoc allegatur supra per s. breuem:

sed s. longa sola, id est, scilicet.

Spe. id est, speculum, liber magnus.

Spec. id est, Speculator, author Speculi, scilicet

Guilielmi Durandi.

Sub. app, obst. id est, sublato appellationis obstacu

lo: ut de test. cum olim.

Sac. aut. con. id est, sacra authoritate Concilij: ut

de iureiuran. nimis.

Tan. id est, Tancredus

T. uel tit. id est, titulo.

Etiā t. id est, taliter.

The. id Thomas.

Vin. id est, Vincentius doctor.

Vincen. id est, Vincentius etiam doctor.

Vb. de Bo. id est, Vbertus de Bobio.

Vlt. id est, ultimo.

~~V sola, id est, quinque uel quinta: ut v. q. v.~~

Vui. uel Vuil. id est, Vnilhermus, quod Italici scribunt

Gnilhelmus, et Francigenæ Guilhermus.

Vui. Duran. i. Vuilhermus Durandi.

Ver. id est, uersu, uel uersiculo.

~~Ve. id est, uetus: ut ff. uetus.~~

X. id est, decima.

XX. id est, uigesima.

XC. i. nonagesima, qua X. preposita C. qua signis

ficat centum, subtra ei x. sicut etiam xl. &c.

C 5 Zab.

MODVS LEGENDI

Zab. i. Zabarella, videlicet dominus Franciscus.
g. uel gs. id est, consecratione.

¶ id est, paragrapho uel paragraphis : de quo supra latius dictum est.

Sunt et alie abbreviaturæ de rubricis, tam legum quam canonum maximè Decretalium, de quibus patet infra. Hæc autem de abbreviaturis textuum et gloss. Summarum et Lecturarum utriusque Iuris præter titulos nunc sufficiant. Quæ utique primis Iurium alumnis difficiles apparerent in primo aggressu: et rarò colliguntur ita copiose. Quare sit hoc opusculum incipientibus, tanto magis acceptum, cariusque reputatum, quanto sollicitius est collectum.

Quia ad præmissorum notitiam necessarium est habere rubricas, seu titulos utriusque Iuris abbreviatos et extensos, præponam rubricas Iuris Canonici propter earum paucitatem respectu rubricarum Iuris Ciuilis, quas etiã subiungam. Etiam quia supra præmissi Ius Canonicum Iuri Ciuili ratione dignitatis, excellentiæ et c. Sequuntur ergo rubricæ Decretalium, et per consequens Sexti et Clementinarum, eo ordine, quo ponuntur in Decretalibus primitus abbreviatæ, deinde extensæ. et postea, ut eò facilius mente teneantur, metricè in 53. uersibus colligentur. Vnde nota, quòd hi sunt tituli Decretalium non inspecto ordine alphabeti: et primo, primi libri: secundo, secundi et c.

De

IN VTROQUE IVRE.

De sum. Trin. & fid. ca. i. de summa Trinitate &
fide catholica.

Constit. id est, constitutionibus.

Rescrip. i. rescriptis.

Consue. id est, consuetudine.

Postula. præ. i. postulatione prælatorum.

Ele. i. electione & electi potestate.

Translatio. episc. id est, translatione episcoporum.

Aut. & usu pal. i. auctoritate & usu pallij.

Renun. id est, renunciationibus.

Sup. neg. præ. i. supplenda negligētia prælatorum.

Tem. or. id est, temporibus ordinum, & qualitatibus
ordinandorum.

Scru. in or. fa. i. scrutinio in ordine faciendo.

Ordi. ab episc. qui re. i. ordinatis ab episcopo, qui
resignavit uel renunciauit episcopatu, uel ab
excommunicato.

Aet. & qual. id est, ætate & qualitate & ordine
præficiendorum.

Sa. unc. i. sacra unctione.

Sacra. ite. uel non. i. sacramentis iterandis uel non.

Ser. non ord. id est, seruis non ordinandis, & eorū
manumissione.

Fil. presb. id est, filijs presbyterorum ordinandis
uel non.

Ob ad rat. id est, obligatis ad ratiocinia ordinan-
dis uel non.

Corp.

MODVS LEGENDI

Corp. uit. i. corpore uitiatis promouendis, uel non.

Bigam. id est, bigamis non ordinandis.

Cle. pe. i. clericis peregrinis.

Of. archi. i. officio archidiaconi.

Of. archipres. id est, officio archipresbyteri.

Off. pri. i. officio primicerij.

Of. sacri. i. officio sacristæ.

Of. custo. i. officio custodis.

Of. uica. id est, officio uicarij.

Of. dele. i. officio & potestate iudicis delegati.

Of. le. id est, officio legati.

Of. iud. or. id est, officio iudicis ordinarij.

Of. iud. id est, officio iudicis.

Ma. & obe. i. maiortate & obedientia.

Treu. & pa. id est, treuga & pace.

Pac. id est, pactis.

Transac. i. transactionibus.

Postu. id est, postulando.

Procur. i. procuratoribus.

Syndi. id est, syndico.

Iis quæ ui me. i. ijs quæ ui metusue causa fiunt.

In integ. re. i. in integrum restitutione.

Ali. ius. mu. cau. fa. i. alienatiõe mutadi iudicij causa

Arbi. id est, arbitris. (facta.)

TITVLI LIBRI SECVNDI.

Iudi. i. iudicij.

Fo. compe. i. foro competenti.

Mu

IN VTROQUE IVRE

Li.ob.i.libelli oblatione.

Mu.peti.i.mutuis petitionibus.

Lit.contest.i.litis contestatione.

Vt li.non contest.i.ut lite non contestata nō procedatur ad testiū receptionē, uel ad definitiuā

Iu.calnm.i.iuramento calumniæ. (sententiam.

Dila.id est, dilationibus.

Fer.id est, ferijs.

Or.cogni.i.ordine cognitionum.

Plus peti.i.plus petitionibus.

Cau.pos. & propri.id est, causa possessionis & proprietatis.

Resti.spo.id est, restitutione spoliatorum.

Do.& contu.i.dolo & contumacia.

Eo qui mit.in pos.i.qui mittitur in possessionem causa rei seruandæ. (& fructuum.

Vt li.pen.i.ut lite pendente nihil innouetur.

Seques.possess.id est, sequestratione possessionis

Confes.i.confessis.

Proba.id est, probationibus.

Test.i.testibus & attestationibus.

Test.cog.i.testibus cogendis uel non.

Fi.instru.i.fide instrumentorum.

Præsum.i.præsumptionibus.

Iureiur.i.iureiurando.

Excep.id est, exceptionibus.

Præscrip.i.præscriptionibus.

Sen.

MODVS LEGENDI

Sent. & re iudi. i. sententia & re iudicata.

Ap. i. appellationibus, recusationib. et relationib.

Peregri. id est peregrinantibus.

Confir. uti. id est, confirmatione utili & inutili.

TITVLI TERTII LIBRI.

Vi. & ho. cle. i. de uita & honestate clericorum.

*Coha. cle. & mu. id est, cohabitatione clericorum
& mulierum.*

Cler. coniu. id est, clericis coniugatis.

*Cler. non resi. id est, clericis non residentibus in ec-
clesia uel præbenda.*

Præben. i. præbendis & dignitatibus.

Cler. ægro. i. clerico ægrotante uel debilitato.

Inst. id est, institutionibus.

*Conces. præ. id est, concessione præbendæ uel ec-
clesiæ non uacantis.*

Ne. se. ua. i. ne sede uacante aliquid innouetur.

*Iis quæ fi. à præ. i. ijs quæ fiunt à prælati sine con-
sensu capituli.*

*Iis quæ fi. à ma. par. ca. i. ijs, quæ fiunt à maiori par-
te capituli.*

*Vt ec. benef. i. ut ecclesiastica beneficia sine dimi-
nutione conferantur.*

Re. ec. non alie. i. rebus ecclesiæ non alienandis.

Preca. i. precario uel precarijs.

Commo. id est, commodato.

Depo. id est, deposito.

Empt.

IN VTROQUE IVRE.

Empt. et uend. i. emptione et uenditione.

Lo. et condu. i. locato et conducto.

Re. permu. i. rerum permutatione.

Feud. id est, feudis.

Pigno. i. pignoribus et alijs cautionibus.

Fideius. id est, fideiussoribus.

Solu. i. solutionibus.

Dona. id est, donationibus.

Pecu. cle. id est, peculio clericorum.

Test. i. testamentis et ultimis uoluntatibus.

Suc. ab intest. i. successione ab intestato.

Sepul. id est, sepulturis.

Paroch. i. parochijs et alienis parochianis.

Deci. id est, decimis, primitijs, et oblationibus.

Regula. i. regularibus et trāseuntib. ad religionē.

Cōuer. coniu. i. conuersione coniugatorum.

Conuer. infid. i. conuersione infidelium.

Vot. i. uoto et uoti redemptione.

Sta. mo. id est, statu monachorum et canonicorum
regularium.

Reli. do. id est, religiosis domibus, ut episcopo sint
subiectæ.

Capel. mo. id est, capellis monachorum et aliorū
religiosorum.

Iure pa. i. iure patronatus.

Censi. i. censibus, exactionibus, et procurationib.

Conse. ec. i. consecratione ecclesie uel altaris.

Ccle.

MODVS LEGENDI

Cele. mis. i. celebratione missarum, & sacramento
eucharistiæ, & diuinis officijs.

Bapt. i. baptismo & eius effectu.

Pres. non bapt. i. presbytero non baptizato.

Custo. euch. i. custodia eucharistiæ, chris-matis, &
aliorum sacramentorum.

Reli. & ue. san. i. reliquijs & ueneratiõe sanctorũ

Ob. ie. i. obseruatione ieiuniorum.

Pur. post par. i. purificatione post partum.

Ec. edi. i. ecclesijs ædificandis uel reparandis.

Immun. id est, immunitate, aliàs emunitate eccle-
siarum, cœmeteriorum, & rerum ad eas
pertinentium.

Ne cle. uel mon. i. clerici uel monachi secularibus
negotijs se immisceant.

TITVLI QVARTI LIBRI.

Spon. & mati. id est, sponsalibus & matrimonijs.

Despon. impu. i. desponsatione impuberum.

Clan. despon. i. clandestina desponsatione.

Spon. du. i. sponsa duorum.

Condi. ap. id est, conditionibus appositis in despon-
satione uel in alijs contractibus.

Qui cler. uel uo. i. qui clerici uel uouentes matri-
monium contrahere possunt.

Eo qui dux. in mat. id est, eo qui duxit in matrimo-
nium, quam polluit per adulterium.

Con. lepro. i. coniugio leproforum.

Con-

IN VTROQVE IVRE.

Coniu. ser. i. coniugio seruorum.

Na. ex lib. uen. i. natis ex libero uentre.

Cog. spi. i. cognitione spiritali.

Cog. le. id est, cognitione legali.

Eo qui cog. consan. ux. sue. i. eo qui cognouit con-
sanguineam uxoris sue.

Consan. & af. i. consanguinitate & affinitate.

Fri. & mal. i. frigidis & maleficiatis, & impoten-
tia coeundi.

Ma. con. edic. ec. contract. i. matrimonio contra
edictum ecclesie contracto.

Qui fi. sint leg. id est, qui filij sint legitimi.

Qui ma. ac. pos. i. qui matrimonium accusare pos-
sunt, uel contra illud testificari.

Diuor. id est, diuortijs.

Do. inter ui. & ux. & de dote. id est, donationi-
bus inter uirum & uxorem, & de dote post di-
uortium restituenda.

Se. nup. i. secundis nuptijs.

TITVLI QVINTI LIB.

Accu. i. accusationibus, inquisitionibus & denun-
ciationibus.

Calum. i. calumniatoribus.

Simo. i. simonia, & ne aliquid pro spiritalibus
exigatur uel promittatur.

Ne prael. ui. su. i. ne praelati uices suas uel ecclesias
sub annuo censu concedant.

D De

MODVS LEGENDI

De magi. i. magistris: & ne aliquid exigatur, pro
licentia docendi.

Iudæ. i. Iudæis & Sarracenis et eorum seruis.

Hære. i. hæreticis & Manichæis.

Schisma. id est, schismaticis.

Apostata. id est, apostatis & reiterantibus bap-
ptisma.

His qui si. oc. i. qui filios occiderunt.

Infan. & lang. ex. id est, infantibus & languidis
expositis.

Homici. i. homicidio uoluntario uel casuali.

Tornea. i. torneamentis.

Cle. pug. in du. i. clericis pugnantibus in duello.

Bali. & sagit. i. balistarijs & sagittarijs.

Adul. i. adulterio & stupro.

Rapto. id est, raptoribus, incendiarijs, & uiolato-
ribus ecclesiarum.

Fur. id est, furtis.

Vsur. id est, usuris.

Cri. fal. id est, crimine falsi.

Sortile. id est, sortilegijs.

Collu. dete. i. collusionem detegenda.

Delic. pu. id est, delictis puerorum.

Cle. uena. id est, clerico uenatore.

Cler. percus. i. clerico percussore.

Maledi. id est, maledicis.

Cler. excommu. i. clerico excommunicato, interdico
eto

IN VTROQUE IVRE.

Et o uel deposito ministrante.

Cler. non ord. id est, clerico non ordinato ministrante.

Cler. per sal. pro. i. clerico per saltum promotio.

Eo, qui fur. or. sus. id est eo qui furtiuè ordines suscepit.

Exces. præl. id est, excessibus prælatorum in subditos.

No. ope. nun. ii noui operis nunciatio.

Priuile. id est, priuilegijs & excessibus prænilegiatorum.

Purg. cano. i. purgatione canonica.

Pur. uulg. i. purgatione uulgari.

Iniu. i. iniurijs & damno dato.

Pœn. id est, pœnis.

Pœn. & re. i. pœnitentijs & remissionibus.

Sen. excom. i. sententia excommunicationis.

Ver. sig. i. uerborum significatione.

Re iu. id est, regulis iuris.

Nunc præmissis rubricis Decretaliū abbreviatis & extensis, ut eò melius mente teneantur, sequuntur uersus de eiusdē secundum ordinem.

PRIMA suprema fides statuit, scribit que, senescit.

Postulat electus, translatus, author & usus.

Inde renuntio, suppleo: temporibus quoq; scrutor.

D 2 Ordo

MODVS LEGENDI

Ordo resignantis, ætas, ungitq; sacramen.

Filius & seruus, obnoxius & uitatus.

Hinc bigamus, clericus, peregrinus & archileuita.

Archisacer, primas, sacri custos, uice fungens.

Delegans, legans, iudex ex ordine dictus.

Iudicis officium, maior pars pacta sequuntur.

Transigo, postulo, procuro, uel syndicus esto.

Hinc metus integrat, alienat, arbitrium dat.

IUDICIUM, forusq; libellus, mutua poscēs.

Litem contestans, sine quo non suscipe testes.

Iuro dilatis, ferijs, ex ordine nosco.

Plus peto de causa, spoliatus restituendus.

Est dolus, est missus, lis pendens, atq; sequester,

Confessusq; probo, testis, testes quoque cogo.

Instruo, præsumo, iusiurans, excipiendo.

Præscribo, sententio, prouoco, pergoq; firmo.

Diuus honor, cler^o, habitās cler^o quoq; iū^o
Nō residēs dign^o: æger uel debilitat^o (æ^o)

Instituo concedendo ne sede uacante.

Et sine consensu maior pars non minuatur.

Ecclesiæ res, atque precaria commodo, pono,

Vendo, loco, mutuo, feudum pignusq; cauendo.

Atq; fideiussor soluit dat peculiorum.

De testamentis etiam succedo sepultis.

Parochijs, decimis uult regula, relligiosis.

Coniux, conuersus infidus, uota redemit.

Inde status monachi, domus atq; capella locorum.

INRE

IN VTROQVE IVRE.

Iure patronatus, de censibus, ara sacrata.

Missaq; baptismus, quo non est prebyster usus.

Eucharistia, reliquie, ieiunia pura.

Aedes immunes seculi, fuge clerice merces.

SPONSVS & impubes, clandestina, sponsa
duorum.

Conditio uouens, qui polluit atque leprofus.

Seruus de natis, sequitur cognatio duplex.

Post consanguineam, consanguinei gelidiq;.

Coniugium uetitum sequitur, qui legitimi sunt.

Accusare queunt, diuortia, dona secunda.

ACCVSATIO siue calumnia simonialis.

Prælati rabi, iudeus, hæreticusq;.

Schismaticus, apostaticus, natos perimentes.

Infans expositus, homicidia, torneamenta.

Hinc clerus pugnans, post hocq; sagittat adulter.

Ecclesiæ raptor, sequitur fur, hinc & usura.

Falsarius, fors, colludens, crimen puerorum.

Clerus uenator, percussor, maledicusq;.

Clerus depositus, qui non est ordo minister.

Saltus furtiuus, excessus, opusq; nouellum.

Lex priuata subit, sequitur purgatio duplex,

Iniuriæ poenæq; remissio post anathema.

Verborum signi sequitur post regula iuris.

Hi sunt speciales uersus de rubricis Decretaliū

secūdū ordinē suū. Et ut supra tactū est, ubi di

cebatur de Decret. clxxxv. sū. r. abrice scut t.

D 3 Sunt

MODVS LEGENDI

Sunt autem capitula in Decretalibus tria milia minus xvij.

Versus:

Bis centum tituli, sed quindenos remouebis,
Sunt Decretales: ter mille, sed absq; nouem bis.

Premiſſis titulis ſeu rubricis Decretalium abbreuiatis & extenſis non inſpecto ordine alphabeti, ſeu eo ordine, quo ponuntur in Decretalibus, & premiſſis uerſibus de iſdem ſecundū ordinem, ut eò melius mente teneantur: ſequuntur nūc ijdē tituli ſeu rubricæ Decretaliū extenſi per ordinem alphabeti, ſecundum ordinem librorum eos continentium ordinati: ut lector Iuris ſi indiguerit, citius inueniendo quēlibet illorum, recurrat ad eos.

TITVLI LIB. DECRETAL.

Authoritate & uſu pallij lib. 1. tit. 8.
Allenatione iudicij mutandi cauſa facta lib. 1. tit. 11.

Arbitris lib. 1. tit. 42.

Appellationibus, reuſationibus & rela. lib. 2. tit. 28.

Accuſationibus, inquiſitionibus, & denunciatio- nib. lib. 5. tit. 1.

Apoſtatis & reiterantib. baptiſmum li. 5. tit. 9.

Adulterijs & ſupro lib. 1. tit. 6.

Bigamis non ordinandis lib. 1. tit. 21.

Baptiſmo & eius effectu lib. 3. tit. 42.

Conte

IN VTROQUE IVRE.

- C**onstitutionibus lib. 1. tit. 3.
Consuetudine lib. 1. tit. 4.
Corpore uitiatis non ordinandis lib. 1. tit. 20.
Clericis peregrinis & eis non sine literis recipien-
dis lib. 1. tit. 22.
Causa possessionis lib. 2. tit. 12.
Confessis lib. 2. tit. 18.
Confirmatione utili lib. 2. tit. 3.
Cohabitatione clericorum & mulierum li. 3. tit. 2.
Clericis coniugatis li. 3. tit. 3.
Clericis non residentibus in ecclesia uel præbenda
lib. 3. tit. 4.
Clerico ægrotante uel debilitato lib. 3. tit. 6.
Concessione præbendæ uel ecclesiæ non uacantis.
lib. 3. tit. 8.
Commodo lib. 3. tit. 15.
Conuersione coniugatorum lib. 3. tit. 32.
Conuersione infidelium lib. 3. tit. 33.
Capellis monachorum & aliorum religiosorum,
lib. 3. tit. 36.
Censibus, exactionibus & procurationibus li. 3. tit. 3.
Consecratione ecclesiæ uel altaris lib. 3. tit. 40.
Celebratione missarum, & de sacramento Eucha-
ristiæ, & diuinis officijs lib. 3. tit. 41.
Custodia Eucharistiæ, & chrismatibus, & aliorum
sacramentorum lib. 3. tit. 44.
Clandestina desponsatione lib. 4. tit. 3.

MODVS LEGENDI

Conditionibus appositis in desponsationibus uel
alijs contractibus lib. iiii. tit. v.

Coniugio leproforum lib. iiii. tit. viii.

Coniugio seruorum lib. iiii. tit. ix.

Cognitione spiritali lib. iiii. tit. xii.

Consanguinitate & affinitate lib. iiii. tit. xiiii.

Calumniatoribus lib. v. tit. ij.

Clericis pugnantibus in duello lib. v. tit. xiiii.

Collusione lib. v. tit. xxii.

Clerico uenatore lib. v. tit. xxiiii.

Crimine falsi lib. v. tit. xxv.

Clerico percussore lib. v. tit. xx.

Clerico maledico lib. v. tit. xxvi.

Clerico excommunicato uel deposito, uel interdico
& ministrante lib. v. tit. xxvii.

Clerico per saltum promotio lib. v. tit. xxix.

Dilationibus lib. i. tit. 8.

Dolo & contumacia lib. 2. tit. 14.

Deposito lib. 3. tit. 16.

Donationibus lib. 3. tit. 33.

Decimis & primitijs lib. 3. tit. 30.

Desponsatione impuberum lib. 4. tit. 2.

Diuortijs lib. 4. tit. 20.

Donationibus inter uirum & uxorem, & de dote
post diuortium restituenda lib. 4. tit. 33.

Delictis puerorum lib. 5. tit. 23.

Electione & electi potestate lib. i. tit. 6.

Acta-

IN VTROQUE IVRE.

Aetate & qualitate in ordine præficiendorum. lib. iij. tit. xiiii.

Eo, qui mittitor in possessionem causa rei seruanda. li. ij. tit. xiiii.

Exceptionibus. li. ij. tit. xxv.

Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur. li. iij. tit. xxij.

Emptione & uenditione. li. iij. tit. xvij.

Ecclesijs edificadis uel reparadis. li. iij. tit. xlviij.

Emunitate ecclesiarum, coemiterij, & rerum ad eas pertinentium. li. iij. tit. xlix.

Eo, qui duxit in matrimonium, quam prius polluit per adulterium. li. iij. tit. vij.

Eo, qui cognouit cõsanguineam uxoris suæ uel spõsæ. li. iij. tit. xj.

Eis, qui filios occidunt. li. v. tit. x.

Eo, qui furtiuè ordines suscepit. li. v. tit. xxx.

Excessibus prælatorum in subditos. li. v. tit. xxxi.

Filijs presbiterorum. li. j. tit. xvij.

Foro competenti. li. ij. tit. ij.

Ferijs. li. ij. tit. ix.

Fide instrumentorum. lib. ij. tit. xxij.

Feudis. lib. iij. tit. xx.

Fide iussoribus. lib. iij. tit. xxij.

Frigidis & maleficiatis. lib. iij. tit. xv.

Furtis. lib. v. tit. xvij.

Falsarijs. lib. v. tit. xx.

MODVS LEGENDI.

- H**is, quæ ui metusue causa fiunt. lib. i. tit. xl.
His, quæ fiunt à prælato sine consensu capituli. lib. iij. tit. x.
His, quæ fiunt à maiori parte capituli. li. iij. tit. xx.
Hereticis lib. 5. tit. 7.
Homicidio uoluntario uel casuali lib. 5. tit. 12.
In integrum restitutione lib. 1. tit. 40.
Iudicijs lib. 2. tit. 1.
Iuramento calumniæ lib. 2. tit. 7.
Iureiurando lib. 2. tit. 4.
Institutionibus lib. 3. tit. 7.
Iure patronatus lib. 3. tit. 38.
Iudæis & Sarracenis & eorum seruis lib. 5. tit. 6.
Infantibus & languidis expositis lib. 5. tit. 11.
Iniurijs & damno dato lib. 6. tit. 36.
Libelli oblatione lib. 2. tit. 3.
Litis contestatione lib. 2. tit. 45.
Locato & conducto lib. 3. tit. 18.
Maioritate & obedientia lib. 1. tit. 33.
Mutuis petitionibus. lib. 2. tit. 4.
Matrimonio contracto contra interdictum ecclesie lib. 4. tit. 16.
Magistris, et ne aliquid exigatur pro licentia docendi lib. 5. tit. 5.
Maledicis lib. 5. tit. 26.
Nato ex libero uentre. lib. 4. tit. 20.
Non ordinato ministrante lib. 5. tit. 28.

Novi

IN VTROQUE IVRE.

Noui operis nunciacione lib. 5. tit. 32.

Ne clerici seu monachi secularibus negotijs se immisceant lib. 3. tit. 1.

Ne praelati uices suas alijs concedant sub annuo censu lib. 5. tit. 4.

Ne sede uacante aliquid innouetur lib. 3. tit. 8.

Ordinatis ab Episcopo qui renunciauit episcopatu, uel excommunicato. lib. 1. tit. 13.

Obligatis ad ratiocinia ordinandis uel non lib. 1. tit. 20.

Offic. archidiaconi. lib. 3. tit. 13.

Offic. archipresbiteri lib. 1. tit. 24.

Offic. primicerij. lib. 1. tit. 25.

Offic. sacriste lib. 1. tit. 26.

Officio custodis lib. 1. tit. 27.

Officio uicarij lib. 1. tit. 28.

Officio uel potestate iudicis delegati lib. 1. titulo 29.

Officio legati lib. 1. tit. 30.

Officio iudicis ordinarij lib. 1. tit. 31.

Officio iudicis lib. 1. tit. 32.

Ordine cognitionum lib. 2. tit. 10.

Observantia ieiuniorum lib. 3. tit. 46.

Postulatio lib. 1. tit. 5.

Pactis lib. 1. tit. 35.

Postulando lib. 1. tit. 37.

Procuratoribus lib. 1. tit. 38.

Plus petitionibus lib. 2. tit. 11.

Proba

xl.
api

xx.

.6.

cleo

ocē

Noui

MODVS LEGENDI.

Pr obationibus. lib. ij. tit. xix.

Præsumptionibus. lib. ij. tit. xxij.

Præscriptionibus. lib. ij. tit. xxi.

Peregrinantibus. lib. ij. tit. xix.

Præbendis & dignitatibus. lib. ij. tit. v.

Precarijs. lib. ij. tit. xiiij.

Pignoribus & alijs cautionibus. lib. ij. tit. xxij.

Peculio clericorum. lib. tit. xxxa.

Parochijs & alienis parochianis. lib. ij. tit. xxix.

Presbytero nondum baptizato. lib. ij. tit. xliij.

Purificatione post partum. lib. ij. tit. xlviij.

Privilegijs et excess. privilegiatorũ. li. v. tit. xxxiiij.

Purgatione canonica. lib. v. tit. xxxiiij.

Purgatione uulgari. lib. v. tit. xxxv.

Pœnis. lib. v. tit. xxxvii.

Pœnitentijs & remissionibus. lib. v. tit. xxxviij.

Qui clerici uel uouentes matrimonium con-
trahere possunt. lib. iij. tit. vi.

Qui filij sint legitimi. lib. iij. tit. xvij.

Qui matrimonium accusare possunt, uel testificari.
lib. iij. tit. xvij.

Rescriptis. lib. i. tit. iij.

Restitutione in integrum. lib. i. tit. ix.

Rebus ecclesiæ alienandis uel non. lib. ij. tit. xiiij.

Restitutione spoliatorum. lib. ij. tit. xiiij.

Rerum permutatione. lib. ij. tit. xix.

Regularibus et transeuntibus ad religionē. lib. ij.
tit. xxxi.

Reli=

IN VTROQUE IVRE.

Religiosis domibus. lib. iij. tit. xxxvi.

Reliquijs & ueneratione Sanctorũ. lib. iij. tit. xlv.

Raptoribus & incendiarijs, & uiolatoribus eccle-
siarum. lib. v. tit. xvi.

Regulis iuris. lib. v. tit. iij.

Summa trinitate & fide catholica. lib. j. tit. j.

Supplenda negligentia praelatorũ. li. j. tit. x.

Scrutinio in ordine faciendo. lib. i. tit. xi.

Sacra unctiõne. lib. i. tit. xv.

Sacramentis iterandis uel non. lib. i. tit. xvi.

Seruis non ordinandis. lib. i. tit. xvij.

Syndico. lib. i. tit. xxxviii.

Sequestatione possessionis & fructuum. lib. ij. titu.
xvij.

Sententia de re iudicata. lib. 2. tit. 17.

Solutionibus. lib. 3. tit. 23.

Succeßionibus ab intestato. lib. 3. tit. 27.

Sepulturis. lib. 3. tit. 28.

Statu monachorum. lib. 3. tit. 25.

Sponsalibus & matrimonijs. lib. 4. tit. 1.

Sponsa duorum. lib. 4. tit. 4.

Secundis nuptijs. lib. 4. tit. 21.

Simonia, & ne aliquid exigatur uel promittatur.
lib. 5. tit. 3.

Schismaticis & ordinatis ab eis. lib. 5. tit. 8.

Sagittarijs & balistarijs. lib. 10. tit. 15.

Sortilegijs. lib. 5. tit. 12.

Sententia

MODVS LEGENDI

Sententia excommunicationis, suspensionis & c.
lib. 5. tit. 39.

TRanslatione Episcopi uel electi lib. 1. tit. 7.
Temporibus ordinationum, & qualitate ordi-
nandorum. lib. 1. tit. 11.

Treuga & pace lib. 1. tit. 34.

Transactionibus lib. 1. tit. 36.

Testibus & attestationibus li. 2. tit. 20.

Testibus cogendis li. 2. tit. 21.

Testamentis et ultimis uoluntatibus. li. 3. tit. 26.

Torneamentis lib. 5. tit. 13.

VT ecclesiastica beneficia sine diminutione
conferantur. li. 3. tit. 12.

Vt lite non contestata non procedatur ad testium
receptionem, uel ad definitiuam sententiam. li.
2. tit. 6.

Vt lite pendente nihil innouetur. li. 2. tit. 16.

Vita & honestate clericorum li. 3. tit. 1.

Voto & uoti redemptione li. 3. tit. 34.

Vsuris lib. 5. tit. 19.

Verborum signific. lib. 5. tit. 40.

¶ In sexto autem libro sunt rubricæ pauciores, uide-
licet circa 72. & in Clementinis adhuc paucio-
res, uidelicet 47.

¶ Capitula scire cupiens in his duobus mox nume-
rabit: sed magis profectò quid contineant attendē-
dum est, quàm quot sint. Vt autem faciliter scire-

IN VTROQUE IVRE.

tur in uersibus præmissis, quæ rubricæ Decretaliū
essent in Sexto, & quæ in Clementinis: de super si-
gnandæ essent cum rubro 6. in sexto, & 7. in Cle-
mentinis, quod aliquo labore fieri posset. illum ad
remouendum tituli siue rubricæ libri Sexti, & Cle-
mentinarum consequenter sequuntur, ut in eisdem
positæ sunt libris, non inspecto ordine alphabeti.
Et primo tituli siue rubricæ libri primi Sexti De-
cretalium.

¶ TITVLI PRIMI LIBRI SEX-
TI DECRETALIVM.

DE summa Trinitate & fide catholica.

De constitutionibus.

De re scriptis.

De consuetudine.

De postulatione prælatorum.

De electione & electi potestate.

De renunciatione.

De supplenda negligentia prælatorum.

De tēporibus ordinū, & qualitatibus ordinādorū.

De filijs præbyterorum ordinandis, uel nō.

De officio uicarij.

De officio & potestate iudicis.

De officio & potestate iudicis delegati.

De officio legati.

De officio iudicis ordinarij.

De maioritate & obedientia.

De

MODVS LEGENDI.

De pactis.

De procuratoribus.

De ijs, quæ ui metusue causa fiunt.

De restitutione in integrum.

De arbitris.

TITVLI SECVNDI LIBRI

SEXTI DECRETALIVM.

DE iudicijs.

De foro competenti.

De litis contestatione.

De iuramento calumnie.

De restitutione spaliatorum.

De dolo & contumacia.

De eo, q mittitur in possessionē causa rei seruandæ.

Vt lite pendente nihil innouetur.

De confessis.

De testibus & attestacionibus.

De iureiurando.

De exceptionibus.

De præscriptionibus.

De sententia & re iudicata.

De appellationibus, recusacionibus & relationibus.

TITVLI TERTII LIBRI

SEXTI DECRETALIVM.

DE uita & honestate clericorum.

De clericis coniugatis.

De

IN VTROQVE IVRE.

De clericis non residentibus in ecclesia uel præben-
da.

De præbendis & dignitatibus.

De clerico ægrotante uel debilitato.

De institutionibus.

De concessione præbendæ uel ecclesiæ nõ uacantis.

Ne sede uacente aliquid innouetur.

De rebus ecclesiæ non alienandis.

De sepulturis.

De decimis, primitijs, & oblationibus.

De regularibus & transeuntibus ad religionem.

De uoto & uoti redemptione.

De statu monachorum & canonicorum regulari-
um.

De iure patronatus.

De consecratione ecclesiæ uel altaris.

De reliquijs & ueneratione sanctorum.

De immunitate ecclesiæ, cœmeteriorum, & rerum
ad eas pertinentium.

Ne clerici uel monachi negotijs secularibus se im-
miscant.

¶ TITVLI QVARTI LIBRI

SEXTI DECRETALIVM.

DE sponsalibus & matrimonijs.

De desponsatione impuberum.

De cognatione spiritali.

¶ TITVLI QVINTI LIBRI

E

Sexti

MODVS LEGENDI

SEXTI DECRETALIVM.

DE accusationibus, inquisitionibus, & denū-
ciationibus.

De hereticis & Manichæis, & eorum seruis.

De schismaticis.

De homicidio uoluntario uel casuali.

De excessibus prælatorum in subditos.

De priuilegijs & excessibus priuilegiatorum.

De iniurijs & damno dato.

De poenis.

De pœnitentijs & remissionibus.

De sententia excommunicationis.

De uerborum significatione.

De regulis iuris.

Positis titulis quinque librorū lib. 6. prout con-
sequenter ponuntur in libris non inspecto al-
phabeti ordine, ponuntur ijdem tituli siue rubricæ
præfatorum librorum libri sexti secundum ordinē
alphabeti: ut à lectoribus citius inueniri ualeant.

¶ TITVLI SIVE RVBRICAE

SEXTI LIBRI DECRETALIVM.

Arbitris lib. 1. tit. 22.

Accusationibus, inquisitionibus & denū-
ciationibus lib. 5. tit. 1.

Appellationibus, recusationibus, & relationibus.
lib. 2. tit. 15.

Bigamis lib. 1. tit. 11.

Consti

IN VTROQUE IVRE

- Constitutionibus lib. 1. tit. 2.
Consuetudine lib. 1. tit. 4.
Confessione lib. 2. tit. 9.
Clericis coniugatis lib. 3. tit. 2.
Cleri. nō residētib. in ecclesia uel præbēda li. 3. tit. 3.
Clerico ægrotante uel debilitato lib. 3. tit. 5.
Concessione præbende & c. lib. 3. tit. 7.
Consecratione ecclesiæ uel altaris li. 3. tit. 19.
Cognitione spiritali li. 4. tit. 3.
Dolo & contumacia li. 2. tit. 6.
Decimis, primitijs, & oblationibus li. 3. tit. 13.
Desponsatione impuberum lib. 4. tit. 2.
Electione & electi potestate li. 1. tit. 6.
Exceptionibus lib. 2. tit. 2.
Eo qui mittitur in possessionem causa rei seruāda.
lib. 2. tit. 7.
Excessibus prælatorum in subditos li. 5. tit. 5.
Filijs presbyterorum ordinandis, uel nō li. 1. tit. 10.
Foro competenti lib. 2. tit. 2.
His. quæ ui metusue causa fiunt li. 1. tit. 20.
Hereticis & Manichæis, & eorū seruis. li. 5. tit. 2.
Homicidio uoluntario uel casuali lib. 5. tit. 4.
Iudicijs lib. 2. tit. 1.
Iuramento calumniæ lib. 2. tit. 4.
Iureiurando lib. 2. tit. 11.
Institutionibus lib. 3. tit. 6.
Iure patronatus lib. 3. tit. 7.

B 2

Immu

MODVS LEGENDI

- Immunitate ecclesiarum, coemeteriorum, & rerum
ad eas pertinentium. lib. 3. tit. 20.
Iniurijs & damno dato lib. 5. tit. 7.
Litis contestatione. lib. 2. tit. 3.
Maioritate & obedientia lib. 1. tit. 17.
Ne sede uacante aliquid innouetur lib. 3. tit. 8.
Ne clerici uel monachi negotijs secularibus se im-
miscant lib. 5. tit. 21.
Officio uicarij lib. 1. tit. 12.
Officio & potestate iudicis delegati. li. i. tit. 14.
Officio legati li. 1. tit. 15.
Officio iudicis ordinarij lib. 1. tit. 16.
Postulatione praelatorum li. 1. tit. 5.
Pactis lib. 1. tit. 18.
Procuratoribus lib. 1. tit. 19.
Præscriptionibus. lib. 2. tit. 13.
Præbendis & dignitatibus lib. 3. tit. 4.
Priuilegijs et excessibus priuilegiatorū li. 5. tit. 6.
Pœnis lib. 5. tit. 8.
Pœnitentijs & remissionibus lib. 5. tit. 9.
Rescriptis lib. 1. tit. 3.
Renunciationibus lib. 1. tit. 7.
Restitutione in integrum lib. 1. tit. 21.
Restitutione spoliatorum. li. 2. tit. 5.
Rebus ecclesiæ non alienandis li. 3. tit. 9.
Regularibus et trãseuntib. ad religionē li. 3. tit. 14.
Reliquijs & ueneratione sanctorum li. 3. tit. 9.

Regu^m

IN VTROQUE IVRE.

Regulis iuris lib. 5. tit. 12.

Summa trinitate & fide catholica lib. 1. tit. 1.

Supplenda negligentia praelatorum. li. 1. tit. 8.

Sententia & re iudicata li. 2. tit. 14.

Statu monachorum regularium li. 3. tit. 16.

Sponsalibus & matrimonijs li. 3. tit. 1.

Schismaticis lib. 1. tit. 3.

Sententia excommunicationis, suspensionis, interdicti & solutionis lib. 5. tit. 10.

Temporibus ordinum, & qualitatibus ordinandorum lib. 1. tit. 9.

Testibus & attestationibus li. 2. tit. 10.

Testamentis & ultimis uoluntatibus li. 3. tit. 11.

Vt lite pendente nihil innouetur li. 2. tit. 8.

Vita & honestate clericorum lib. 3. tit. 1.

Voto & uoti redemptione li. 3. tit. 15.

Verborum significatione lib. 5. tit. 11.

¶ Nota, quod in libris Sexti Decretalium sunt tituli siue rubricæ 72. in primo libro 21. In secundo 15. In tertio 19. In quarto 3. In quinto 12.

SEquuntur tituli siue rubricæ Clementinarum, sicut in libris earum consequenter positi sunt, ordine alphabeti non inspecto.

¶ TITVLI PRIMI LIBRI

CLEMENTINARVM.

DE summa trinitate & fide catholica.
De rescriptis.

E 3

De

MODVS LGEENDI

De electione & electi potestate.

De renunciationibus.

De supplenda negligentia praelatorum.

De etate & qualitate &c.

De officio uicarij.

De officio & potestate iudicis delegati.

De officio iudicis ordinarij.

De procuratoribus.

De in integrum restitutione.

¶ TITVLI SECVNDI LIBRI

CLEMENTINARVM.

DE iudicijs.

De foro competenti.

De causa possessionis & proprietatis.

De dolo & contumacia.

Vt lite pendente nihil innouetur.

De sequestratione possessionum, & fructuum.

De probationibus.

De iureiurando.

De exceptionibus.

De sententia & re iudicata.

De appellationibus, recusationibus & relationib.

¶ TITVLI TERTII LIBRI

DE uita & honestate clericorum.

De præbendis & dignitatibus.

De concessione præbende uel ecclesiæ non uacantis.

De rebus ecclesiæ non alienandis.

De rerum permutatione.

IN VTRÔQVE IVRE.

De testamentis & ultimis uoluntatibus.

De sepulturis.

De decimis, primitiis, & oblationibus.

De regularibus & transeuntibus ad religionem.

De statu monachorum & canonicorum.

De religiosis domibus, ut episcopo sint subiectæ.

De iure patronatus.

De censibus, exactionibus, & procurationibus.

De celebratione missarum & sacramento Eucharistia & diuinis officiis.

De reliquijs & ueneratione sanctorum.

De immunitate ecclesiarum, cœmeteriorum, et rerum ad eas pertinentium.

¶ TITVLI QVARTI LIBRI.

DE consanguinitate & affinitate.

¶ TITVLI QVINTI LIBRI.

DE magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi.

De iudeis & Sarracenis, & eorum seruis.

De homicidio uoluntario uel casuali.

De excessibus prælatorum in subditos.

De priuilegijs & excessibus priuilegiatorum.

De pœnitentijs & remissionibus.

De sententiâ excômmunicationis, suspēnsionis, interdi-

De uerborũ significatione. (cti, et solutionis.

Positis titulis quinque librorum Clementinarum, prout communiter ponuntur in libris

MODVS LGEENDI

non inspecto alphabeti ordine, ponuntur ijdem tituli, siue rubricæ præfatorum librorum Clementinarum, secundum ordinem alphabeti, ut à lectoribus citius inueniri ualeant.

¶ TITVLI SIVE RVBRICAE

LIBRI CLEMENTINARVM.

Appellationibus, recusationibus, & relationibus lib. 2. tit. 11.

Causa possessionis, & proprietatis li. 2. tit. 3.

Concessione præbendæ, uel ecclesiæ non uacantis. li. 3. tit. 3.

Censibus, exactiõibus, et procurationib. li. 3. tit. 13.

Telebatione missarum et sacramento eucharistiæ, & diuinis officijs lib. 3. tit. 14.

Consanguinitate & affinitate li. 4. tit. 1.

Dolo & contumacia lib. 2. tit. 3.

Decimis, primitijs, & oblationibus lib. 3. tit. 8.

Electiõne & electi potestate lib. 1. tit. 3.

Ætate & qualitate in ordine præficiendorum lib. 1. tit. 6.

Excepcionibus lib. 2. tit. 9.

Excessibus prælatorum in subditos lib. 5. tit. 4.

Foro competenti lib. 2. tit. 2.

Homicidio uoluntario uel casuali li. 5. tit. 3.

In integrum restitutione lib. 1. tit. 11.

Iudicijs lib. 2. tit. 1.

Iureiurando lib. 2. tit. 8.

Iure

IN VTROQUE IVRE,

- Iure patronatus li. 3. tit. 12.
Immunitate ecclesiarum, cœmeteriorum, & rerũ
ad eas pertinentium li. 3. tit. 16.
Iudæis & Sarracenis, & eorum seruis li. 5. tit. 2.
Magistris, & ne aliquid exigatur pro licen-
tia docendi lib. 5. tit. 1.
Officio uicarij lib. 1. tit. 7.
Officio & potestate iudicis delegati li. 1. tit. 8.
Officio iudicis ordinarij li. 1. tit. 8.
Procuratoribus li. 1. tit. 10.
Probationibus lib. 2. tit. 7.
Præbendis & dignitatibus li. 3. tit. 2.
Priuilegijs & excessibus præuilegiatorũ li. 5. tit. 5.
Pœnitentijs & remissionibus li. 5. tit. 6.
Rescriptis lib. 1. tit. 2.
Renuntiationibus ð. 1. tit. 2.
Rebus ecclesiæ non alienandis li. 3. tit. 4.
Rerum permutatione li. 3. tit. 5.
Regularibus & transeuntib. ad religionẽ li. 3. tit. 11.
Religiosis domibus, ut episcopo sint subiectæ. lib.
3. tit. 10.
Reliquijs & ueneratione sanctorum lib. 3. tit. 15.
Summa trinitate & fide catholica lib. 1. tit. 1.
Supplenda negligentia prælatorum li. 1. tit. 5.
Sequestratione possessionum & fructuum lib. 2.
titul. 6.
Sententia & re iudicata lib. 2. tit. 10.

MODVS LEGENDI

Sepulturis li. 3. tit. 7. (li. 3. tit. 10.)

Statu monachorum & canonicorum regularium,
Sententia excommunicationis, suspensionis, & in-
terdicti, & solutionis li. 5. tit. 7.

Testamentis & ultimis uoluntatibus li. 3. tit. 4.

Vt lite pendente nihil innouetur li. 2. tit. 5.

Vita & honestate clericorum li. 7. tit. 1.

Verborum significatione li. 5. tit. 8.

Nota quod in libris Clemen. & Decretalium
sunt tituli siue rubricæ 42. In primo lib. 11. In se-
cundo 11. In tertio 16. In quarto 1. In quinto 8.

Collige p̄ uersus qd uult distinctio quæuis.

Vt uideat quisq; diuinum ius hominisq;.

Vtq; sciat, per quæ consistunt iura Quiritum.

Et cur dicatur res ecclesiastica canon.

Regum cur fuerint à primo condita iura.

Ne liceat cuiquam ius naturale mouere.

Hæc mala peccati distinguit ludificati.

Ex hac cognosces, qui leges composuerunt.

Re qua ius naturæ à consuetudine differt.

Vt naturali cedant, quæ constituuntur.

Sic legi regum lex præualet ecclesiarum.

Mandato iuris & legum uincitur usus.

Omnia iustitiæ discretio prouida pensat.

Non dispensatur ubi naturale patet ius,

Sic nec agas leuia, quòd quis uitet grauiora.

Tempus in hac disce, quo cano cœperit esse.

Respis

IN VTROQUE IVRE.

Respicias quot erant, & eos, qui constituerunt.
Actor sit papa, si consilium celebrandum.
Dicitur hinc, q̄ bis synodus celebratur in anno.
Hæc monstrat, quid Decretalis epistola possit.
Tantò quis ualeat, quò quis rationibus instat.
Summos seu minimos recitans locat inferiores.
Ista loca distinguit, & ordinat ecclesiarum.
Consecrat hæc omnes maiores, siue minores.
Discutit ista genus, patriam, uitamq; sacrandi.
Hæc dat cuiq; suum, ueniale de crimine distans.
Sit post baptismum contentus coniuge sola.
Hæc Augustinus nubentis uota requirit.
Ista sacratorum contractum damnat & odit.
Hæc locus & causa, tempus, persona notantur.
Contradicit & hæc per consilium Manichæis.
Tangit & hæc, quæ contineant offerre uolentes.
Instruit hæc leuita minor quòd contineat se.
Ordo sacer non detur ei, si quis bigamus sit.
Fœmina pontifici persona domestica non sit.
Ista docet præsul, quòd debet sobrius esse.
Adstruit hæc prudens, quòd debeat esse sacrandus.
Hæc prohibet legere gentilia metra satyræ.
Scripturas sacras sacrandus scire iubetur.
Admonet hæc illum, qui non extrinseca nouit.
Nisi sit ornatus, hic non admittitur ipse.
Conuenit esse modum gressus, uerbiq; cibiq;.
Tutius est ipsi, si sit cunctis bonus hospes.

MODVS LEGENDI

In factis, uerbis hunc condecet esse pudicum,
 Gloria pontificis est, ut procul ingluuies sit.
 Expedi ut non sit percussor quisq; sacerdos.
 Respuit hæc hominem distinctio litigiosum.
 Mittit in interitum cupidos: hæc foenus abhorrens.
 Abijcitur sacrandus in hac si sit neophytus.
 Non uenit ad clerum, qui corpus habet uitiosum.

Alias mi-
 seretur.

Iudicat hæc primò grauitè, sed post moderatur.
 Sacrari uetat hæc omnes, quos curia stringit.
 Præpositus primò datur hic præposterus ordo.
 Idcirco uetat hos: quia sæpius hi repetuntur.
 Reijcit hæc seruos sine libertate sacrandos.
 Eijcit abscissos, & corporibus uiciatos.
 Condemnatur in hac generatio presbyterorum.
 Hic baptizatus prohibetur, si fuit æger.
 Hæc uetat abbate monachos nolente sacrari.
 Officium negat hæc, nisi sit bene quisq; probatus.
~~Nullus erit præsul, nisi quem sacer ordo decorat.~~
 Indigni laici iubet hæc ne pontifices sint.
 Cler², plebs, princeps: hic elegit, hæc petit, hic uult.
 Usurpans laicus id, ut eligat, audiat istam.
 Sed docet hæc per quid tribuatur præsulis ordo.
 Cùm dissensio sit, à pluribus edita stabunt.
 Ut sacretur ab omnibus archiepiscopus, hæc uult.
 Instituiq; iubet à præside presbyteros hæc.
 Vult hæc sacrari, si cui dubius fuit ordo.
 Si uult hoc præsul, lectores condat abbas.

Eccle²

IN VTROQUE IVRE.

Ecclesie tituló ue carens non promoueatur.
Respice dicta patrum, ne promoueas alienum.
Abnuit hæc recipi, cui dimissoria non est.
Tutè susceperis, quem sic formata tuetur.
Punit maiores, dum promouet inferiores.
Distinguit tempus hæc, in quo promoueantur.
Tempora dinstinguit, & in his ieiunia ponit.
Rectos indicat hæc modulos interstitiorum.
Ista dat annorum numerum, quo promoueantur.
A quibus ipsa patris electio debeat esse.
Sed loca pōtificis docet hæc & presbyterorum.
Crimine quo careat sacrandus, in hac replicatur.
Hæc dat pauperibus, lapsosq; docet reparare.
Vt nec consensum det peccatis alienis.
Sollicitus sit episcopus oppressos releuare.
Congruit ut præsul primùm ferat hospiti curam.
Incautum largum uetat hæc, uenantibus obstat.
Hac datur impensa uiduas inopesq; tueri.
Respuitur clerus, si non pius aut cupidus sit.
Istic lit regula hæc, & quòd bene præpositus sit.
Ex hac sacrari prohibentur litigiosi.
Tutius arte petat, nisi sit satis ecclesie res.
Hæc plus corde probat domino, q̄ uoce canendum.
Hæc dat obedire maioribus inferiores.
Non negat ista suas mandare uices patriarcham.
Sed non omnino uetat ista tacere minores.
Vt seculi princeps non ordinet ecclesie res.

Vrbs

MODVS LEGENDI

Urbs non signatos apices non uult neq; mittit.
Est ius muniri peregrinum quinque sigillis.
Vniuersalem nullum sinit ista uocari.
Ista uetat ne qui celebrent nisi pallia dentur.
Moribus indecōri, non pallio sunt decorandi.
Absit ut una duos habeat prouincia patres.
Sensum uersibus ijs dat causę quęstio quęuis.
Damnat ementes specialia gratia Christi.
Ingressum uendens uel emens perdit ecclesiarum.
Si pro prębendis dederis quid, Simon habebis.
Criminis ignorans fiet reus ille paterni.
Ecclesiam reddit ista uix, quōd ordine pręstet.
Rursus promotos absceidit ius promouendos.
Ecclesia pax plena sibi cleriq; negatur.
Causa patēs cūm sit cunctis nō quęritur ordo.
Ad ius uel synodum nullus trahat expoliatum.
Vim talem subeat, qualem fecisse uolebat.
Ad testesq; duos pręsul conuincitur aptos.
Si cadit accusans, non cogitur reus ultra.
Respuitur iure uox dilatoria si sit.
Vir bonus accusat quemuis, licet inferior sit.
Mandato legis datur accusatio scriptis.
Quod plenē restitui debeat, ius edocet omne.
Utitur indicijs quanto fuit expoliatus.
Apertē tractatur quamuis inducia detur.
Restat ut infamis et homo sine lege tacens sit.
Vox inimica domestica non obest alieno.

Mittē

I N V T R O Q V E I V R E .

Mitti uel duci non debet ad exteriores.

Liber ab hac non stat simul quē sua culpa remora

Iudex auditor non fiat præsulis unus. (det.

Iudicio nullus unquam damnabitur absens.

Exigitur ne quis in quo cadit, hoc repetatur.

Torquet in actorem sibi uox obiecta reatum.

Omnis anathema nec agat, nec testificetur.

Ritè tacet quiuis minor illum si tenet ætas.

Dum ne quis agere, nequeas & testificari.

Ius statuit, ne sit quis unquam testis & actor.

Nunquam damnetur quis cū non possit adesse.

Dat ius quod quis agat pro se ciuilia tantū.

Mittit famosum neglecta probatio flagris.

Est accusandus semel & bis: terq; uocandus.

Nemo procuret crimen, ciuilia curet.

Baiula iuris habet, ut synodalia fiant.

Reuera malus est, mala cuius qui malè pandit.

Aut caput aut lingua delatori capuletur.

Omnes infames taceant, aut crimine tantū

Præsulis obiecta, nisi uera proles reprobaris.

Iudicium expetere nunquam debes alienum.

Altera adesse potest, si sit prouincia discors.

Si cadit accusans, non cogetur reus ultrà.

Est qui dum uiuit nemo sibi substituendus.

Tutus semper erit hic qui se dante recepit.

Dat ius ne statuat, successorem sibi præsul.

Nullus amicorum mihi profit ut eligat unus.

Eles

MODVS LEGENDI

Electus cum sim, praestatur cautio damni.

Est secum standum, sententia ni uetat ipsum.

Ordinis est, ne quis unquam redeat sine scriptis.

Si quis anathema statuit, uirtute carebit.

Iudicis, & alterius nullus est ordo petendus.

Curent primates bene sua, non aliena.

Non dubites dotem cum basilica retinendam.

Ordinet & seruet, dispenset, non alienet:

Nil praeterquam duos praesumat sumere solidos.

Iudicet ut laicus, clerum non attrahat ullus.

Iudicium seculi, sequitur suspensio cleri.

Seu bona, seu mala sit sententia, dico tenendam.

Dico q, proprium poterit quid clerus habere.

Ecclesiae si res uendis, uel emis, sibi reddas.

Si dare uis, & des, dare non potes ecclesiae res.

Ex re communi quaesitis utimur aequè.

Si fortasse uoles testari, de proprio des.

Ecclesiae baptismali dandae decimae sunt.

Tempora longa trahunt ius funeris & decimarum.

Ius est, ne q, plus repetat, quam debeat alter.

Non nisi ciuili re frater testis habetur.

Tale quid exercens, non debet clericus esse.

Si tulerit plus quam dederit, iam foenus habetur.

Ex male quaesitis eleemosyna non fit egenis.

Si male parta tenet, dignè non poenitet ullus.

In furia non poena datur, cum poena notatur,

Nec retinere licet, quae sunt promissa patrono.

Soluit

IN VTROQUE IVRE.

Solum uoce nequit condemnari mulieris.

Tali die domini placitum non debet haberi.

Atq; probatur, in hac probatio danda neganti.]

Nec confessio sit, nec iuramenta coacta.

Tollere non poterit, quem cofert solus honorem.

In grauibus si sit deuietus, eijciatur.

Dantur in hac monachi pastores ecclesiarum.

Abbas ecclesiam, praesul debet dare curam. NB.

Hic legitur quod ius, & rem praescriptio tollit.

Quadragenis domibus praescriptio religiosis.

Tales si teneant ius, non tamen ergo gubernent.

Vsurpans sine iudicio, rem decidet a re.

Respuit a laicis ius ecclesias retineri.

Quaeritur an liceat, cordis dimittere uotum.

Vt sua Gonsaldus teneat, quae dederat aeger.

Omne monasterio remanebit, nec redit ille.

Dum redit illicitè, quae contulit, illa manebunt.

Terminat haec apud alumnū synodale statutū,

Vt non Abbates a praesule constituantur.

Vt praesul clerum non impediatur monachandum.

Ipso nolente, tamen non suscipit alter.

Sed iam Canonicos canon prohibet monachari.

Quae pater offert, si placet, exit cum sit adultus

Visam mox uestem, si non pater abdicat, hic stet.

Offert inuitum, nec seruat religionem.

Et si forte placet, monacho transire licebit.

Prima sit ex titulo: sit commendata secunda.

F Eccl

MODVS LEGENDI

Ecclesiam renui uetat hæc, aliaq; cupiri.
Tertia ne liceat tractare negotia secli.
In clara ueste prohibetur clericus esse.
Examem proprium fugiens, sine spe graduum sit.
~~Iuramenta licet homini dare quando necesse.~~
~~Si sic esse putat, ut ait, non peierat ipse.~~
Taliter exemplo, quod obediat ipse probatur.
Vota promissa mutantur, turpia si sint.
Dum periurare cupis, periurus haberis.
Ex iusta causa multis licet arma mouere.
Fit bellum iustum, si pro rebus repetendis.
Fas est quando quidem socio succurritur armis.
Inferriq; docet uindictam quæstio quarta.
Cum sit ad hoc positus, ut puniat ille meretur.
Iura iubent homines peruersos ad bona cogi.
Ecclesie rebus sint hæretici spoliandi.
Tandem de clero nulli licet arma mouere.
Si quis es hæreticus, tua sit sententia nulla.
Interdum mali post mortem corripuntur.
Crimine prædonum non damnatur domus eius.
Tuta sit Ecclesia, quam lex priuata tuetur.
Et si subsequitur lex altera, derogat illi.
Mentem diuinam rimantes, sortilegi sunt.
Vita non uiuunt, qui peccant ista tenentes.
Nomina, materiam, quæ per primordia sumpsit.
In quatuor discas ista, si fortè requiris.
Tales, ni cessent, communio tollitur ipsis.
Vinctum pontificis, non solues tu moriturum.

IN VTROQVE IVRE.

Morte facit pœnas, noli proponere quantum.

Si sit solenne, dirimit connubia uotum.

Sponsa ligat sponsum, propriè nō est tamen uxor.

Soluit disparitas cultus connubia quæq;

Iungitur hic alijs, si respuit illa manere.

Testatur bigamum sacer Augustinus eundem.

~~Viros coniugij persona dissipat error.~~

Tantum conditio poterit, si uilior erit.

Nam contracta prius non soluit fœdera, sed post.

Parui contrahere nequeunt sponsalia iure.

Spiritalis naturali non societur.

~~Vxorisq; sue cognata non societur.~~

~~Mandatur clandestina ne connubia fiant.~~

Pollutam uetat hæc in mortem fraude parentem.

Si datur inuita, post quando placet reddit illam.

~~Vt nulli nubat, nisi patris sponsio fiat.~~

~~Ducere lex prohibet in coniugio meretrices.~~

Obstat coniugio sacro complenda libido.

Cum liber sit animus, nō spōdeat hanc pater eius.

Tangere ne liceat aliam, quàm stirps sibi fiat.

Reuera sine mente caro nunquam uiolatur.

In simili lapsu, non hanc dimittet adulter.

Nullam, dum uiuit hæc, hic pro coniuge ducat.

Alter non peccet, quo damnetur minus alter.

Frigidus est, alijs tunc non sociabitur ulli.

~~Vir non abijciat sine iudicio mulierem.~~

Tertia si credis, purgat confessio crimen.

MODVS LEGENDI

» Purgat secretum cordis contritio crimen.
Et profecto semel, dilectio non cadit unquam.
Nemo semel si pœnituit, bene pœnitet ultra.
Ista probat dimissa semel peccata teneri.
Magna cautela, quiuis pensare tenetur.
Debeat esse gemens, & qualis uulnera purgans.
Omnes baptismi maculas quo tegere possit.
Dum tamen in uita, post mortem ducere uitam.
Ut uir non oret, uxor si debita quærit.
Mens utriusq; nisi sit, non bene continet alter.
Tuta manet, uiuente uiro, que nescia nupsit.
Vult Leo, si uenit hic, redit hæc, retinensq; priorẽ.
~~Cognatam propriam nemo pro coniuge ducat.~~
Omnes uxoris consanguineos reprobabis.
Nunc septenorum graduum distinguitur ordo.
Utq; status hominis, si est generatio quarta.
Truncus ponitur hic cum ramis, ut docet author.
In testes recipi monstrat tibi sexta parentes.
Tangitur hic, quod non incestu gignitur hæres.
Utitur hæc, in quo dispensandum licitum sit.
Aut si fraus subeat, cogetur illa reuerti.
Susceptam sobolem uetat affini sociandam.
Tunc raptus fiet, cum ui deducitur illa.
Coniungetur ei purgatio crimine raptus.
Consecrat ecclesias domini distinctio prima.
Panis sacrati fert sacramenta secunda.
Tertia dat ferias, nobis ieiunia subdit.

Baptis

IN VTROQUE IVRE.

Baptismaq; docet, tempus distinctio quarta.

Confirmat, sacrat, officijs ieiunia laudat.

Pneumate donato, concludit fine beato.

Explicit Decretum uersificatum.

Sed quia Decreti rubricas nimis esset fastidiosum enumerare, propter maximam multitudinem: ne tamen naturam eius præteream, uersus subiunxi totam materiam Decreti significantes in genere de qualibet distinctione, & omnibus questionibus cunctarum causarum

Liber Decretorum distinctus est in tres partes, quarum prima uocatur Distinctiones, & huiusmodi sunt centum & una. In primis duabus distinctionibus tractat magister Gratianus de iure, ponendo iuris diuisionem, subdiuisiones, diuersarum specierum differentias & conuenientias. In tertia, quod sit canon, quid priuilegium, & quid officium legum. In quarta, quare leges factæ sint, & quales esse debeant, & quando ex eis, uel secundum eas sit iudicandum, ac de Quadragesimali obseruatione. In quinta, de muliere enixa uel menstruosa. In sexta, de multiplici genere illusionum. In septima, de conditoribus legum. In 8. quod ueritati & rationi sit consuetudo postponenda. In 9. quod tribunalia regum sacerdotali sunt potestati subdita, & quod pontifices & reges sese indigent. In 10. quibus legibus imperatorum sit obtemperandum, & quod men-

MODVS LEGENDI

dacia scriptorum non sunt admissa Canonibus, & si quando inueniantur, sunt corrigenda in opusculis tractatuum. in 11. quod usus & consuetudo legē & canonem non uincant: & quæ con. ob. in 12. de consuetudine & more: & quem quisq; modum psallendi debet tenere. in 13. quod minus malū est eligendum. in 14. quod non sunt aliqua cōmittenda delicta à nobis, ne alij grauiora committant, et quæ conscientias ualeant temperare. in 15. distinctione, quo tempore generalia concilia cœperunt: & quorum patrum recipiuntur opuscula. in 16. distinctione, qui synodi uel concilia roborētur auctoritate Rom. pont. in 17. quod absq; auctoritate Romani pontificis synodus non debet congregari. in 18. de poena eorū qui synodo adesse cōtemnunt de auctoritate Romane sedis. in 19. de auctoritate Decretalium epistolarū & apostolicarum sanctionū. in 20. distinctione magister incipit agere de ministris ecclesie. in 21. de diuersis ordinibus & gradibus ministrorū. in 22. de dignitate Rom. ecclesie & quorundam librorū. in 23. de ordine ministrorum, incipiens à Rom. pontifice descendendo per singulos gradus usq; ad ostiarium. in 24. de examinatione ordinandorum. in 25. de officijs clericorū, incipiens ab ostiario, et ascendendo usq; ad episcopalem dignitatem, scilicet archiprimicerij & thesaurarij, circa medium illius

IN VTROQUE IVRE.

illius distinctionis. Nunc autem magister Gratianus incipit declarare illas 20. poenas & peccata regulæ apostolicæ, quas enumerat Apostolus in epist. ad Titum, & ad Timotheum. Et persequitur in eadem distinctione. Oportet Episcopum & quolibet ad sacros ordines promouendum esse sine crimine, supple notabili. In 26. magister determinat de illa clausula regulæ apostolicæ prædi. unius uxoris uirum, continuando deinceps de continentia clericorum, usq; ad trigesimam quartam distinctionem. In 35. determinat illam clausulam regulæ apostolicæ sobrium: cuius tamen partem reseruat usque ad 44. distin. in 36. distinctione, prudentem. & illam prosequitur in tribus distinctionibus immediate sequentibus. In 40. & 41. distinctione illud, ornatum doctorem. in 42. illud, hospitalem. in 43. pudicum & doctorem. in 44. illud, non uinolentum, quod est pars illius quod dictum est superius distinct. 35. sobrium. in 45. illud, non percussorem. in 46. illud, non esse litigiosum. in 47. illud, non cupidum, domus suæ bene præpositum. in 48. illud, non neophytum. in 49. magister breuiter recapitulat præcepta regulæ apostolicæ prædictæ. in 50. magister agit de lapsu & reparatione clericorum. in 51. de curialibus ordinandis uel nõ. in 52. de præposteratione sacrorum ordinum. in 53. de curijs annexis recipiendis

MODVS LEGENDI

in clericū uel monasterium. In 54. de seruis & manumissis. In 55. de corpore uiciatis, bigamis, illiteratis, publicè poenitentibus ordinandis uel non. In 56. de filijs presbyterorum & natis de fornicatione & adulterio. In 57. de baptizatis in egritudine non ordinandis. In 58. de monachis non ordinandis sine licentia sui abbatis. In 59. de laicis literatis non subito ordinandis. In 60. de electione personarum ecclesie. & in tribus sequentibus. In 64 & 65. de consecratione episcopi. In 66. de promotione archiepiscopi. In 67. de ordinatione presbyterorū. In 68. de ordinatione non iteranda, & de coepiscopis. In 69. de non ordinatis ne in ecclesia ministrent. in 70. ne aliquis ordinetur sine titulo. in 71. ne aliquis ordinetur à non suo episcopo. in 72. ne aliquis ignotus sine literis cōmendatitijs recipatur. in 73. qualiter cōmendatoria uel dimissoria, uel formata sit faciēda. in 74. de clericis inuitis non ordinandis. in 75. de tempore & die cōsecrationis episcoporum, nec non de temporibus ordinandorum aliorum clericorū. in 76. de ieiunijs & quatuor temporibus. in 77. et 78. de aetate ordinandorū. in 79. repetit de ordinatione summi pontificis. in 80. in quibus locis sunt ordinandi episcopi uel archiepiscopi. in 81. et alijs sequentibus. repetit quaedā de præceptis regule apostolice, & maximè de cōtinentia clericorum. in 90. de licitis

IN VTROQUE IVRE.

licitis & honestis operibus clericorum. In 91. de modo cantandi in ecclesia, & electi potestate. In 92. de obedientia minorum erga maiores. In 93. de legato Romani pontificis. & presentationibus archidiaconorum. In 94. de excessionibus presbyterorum & episcoporum. In 95. & 96. de distinctis potestatibus secularibus & ecclesiasticis. In 97. repetit de ignotis non ordinandis. In 98. & alijs sequentibus tractat de authoritate archiepiscoporum & primatum, & usu pallij. In ultima distinctione dicitur de una prouincia, ne in duas partes diuidatur sine principis authoritate.

Secunda pars Decreti dicitur *Causa*: eò quòd distincta sit per causas 36. In singulis autè causis apponit magister Gratianus plures questiones, in qualibet illarum allegans pro utraq; parte. tandem definitiuam sententiam subiungens, ut per hoc rationes certorum iudiciorum instruat. In prima igitur causa dicit de simoniacis, quæ continet in se septem questiones. In prima queritur utrum emere spiritalia sit peccatum. Solutio, sic. In secunda queritur, utrum pro ingressu ecclesiæ uel monasterij sit pecunia exigenda uel persoluenda. Solutio, non. & huiusmodi negatiua est uera. In tertia queritur, utrum stipendia ecclesiæ emere sit simonia. Solutio, sic. In quarta, utrum illt sit reus criminis, cuius pater illo ignorante simoniam commisit. Solutio,

F 5 tio,

MODVS LEGENDI

lutio, ignorantia facti, non iuris excusat eum. In 5. utrum liceat ea retinere, quæ pater filio simoniacè acquisiuit. Solutio, de rigore iuris non: sed de misericordia secus est. In 6. utrum ordinati à simoniacis ignoranter sint abiiciendi uel non. Solutio, probata iusta ignorantiam misericorditer tollerantur. In 7. utrum renuncians hæresi sit recipiendus in dignitate episcopali. Solutio, de iuris rigore deponitur, sed ex dispensatione sustinetur.

¶ Secunda causa, & quatuor quæ sequuntur augunt de ordine iudiciario. In qua sunt octo quæstiones. In prima queritur, utrum in manifestis sit ordo iudiciarius requirendus. Solutio, sic, nisi sit notoria. ca. de manifesta. In 2. utrum spoliatus ab aliquo sit iudicandus. Solu. non ante restitutionem. ca. nullus. In 3. qua pœna sunt feriendi, qui in accusatione defecerint. Solu. talionis. ca. calumniator. c. cau. & q. In 4. si accusatore deficiente reus sit cogendus ad purgationem. Solu. non, nisi infamia publica laboret, ut hic per totum. In 5. an duorum testimonio episcopus sit condeanandus. Solu. sic. ca. presbyter. In 6. quo remedio causæ subueniatur, uel causa subleuetur. Solu. per appellationem ante sententiam uel post. ca. biduum. In 7. an laici ad accusationem clericorum sint recipiendi. Solu. de iure antiquo sic: de nouo non. In 8. qualiter accusatio debet fieri. Solu. In scripto. ca. in agendo si libellum.

IN VTROQUE IVRE.

lum. ¶ Tertia causa habet 11. quæstiones. In 1. queritur an restitutio sit fienda quibuslibet spoliatis: Solutio, sic, nisi in istis casibus, infamatus, apostaticus, iustè spoliatus, Præcisus cum suspecto non restituantur. ca. patet. In 2. de inducijs, quo spatium sint dandæ: an post restitutionem tantum, & an post uocationem ad causam quibuslibet concedendæ sint. Solutio, ad arbitrium iudicis. In 3. quo spatium mensurum sint induciæ concedendæ. Solu. ad arbitrium iudicis. In 4. utrum infames sint recipiendi ad accusationem. Solut. non, nisi contra consimiles. In 5. an testes de domo accusatorum sint producendi, uel inimicorum uox sit audienda. Solu. inimici minimè: nec etiam domestici, quibus imperamus, possunt. In 6. an extra prouinciam reus sit producendus. Solu. non, nisi per appellationem. In 7. an sit audienda eius sententia, quem cum reo par inficit malitia. Solutio, sic, quãdiu tolleratur ab ecclesia. In 8. an episcopus ab uno possit iudicari. Sol. non, nisi à septem episcopis, reseruata sententia summo Pontifici. In 9. an absens aliquis sit accusandus. Sol. non, nisi sit absens pro contumacia. In 10. utrum deficientes uno casu sint admittendi ad consequentia. Sol. sic. c. placuit. In 11. utrum accusatus in accusatore possit conuertere accusationem. Sol. non, nisi maiori crimine. ¶ Quarta causa habet 6. quæstiones. In prima queritur, an in excommunicatione

cōstiti.

MODVS LEGENDI.

constitutus alium accusare ualeat. Sol. non. In secūda, an intra 14. annum possit quis testificari. Solu. non. In tertia, an ab accusatione prohibitus possit testis existere. Sol. non. ca. spacium. In 4. utrum idē possit accusator, & testis existere. Solu. non. ca. 1. & 2. In 5. si ad causam uocatus non uenerit die statuta, an sit excommunicandus. Sol. sic, nisi iustam causam absentiae probauerit. In 6. an calumniator in propria causa sit audiendus. Solu. sic, si causa non sit criminalis. ¶ Quinta causa habet sex questiones. In 1. queritur, qua poena sit puniendus, qui famosum librum scripsit. Solutio: anathematizandus: nisi si scripta probauerit. cap. quidam malis. In secunda, quoties sit quis ad causam uocandus, antequam sententiam excommunicationis accipiat. Solutio, non solum semel, sed etiam bis uel ter. In tertia, an procurator causam alicuius agere ualeat, qui per se tunc adesse non potest. Solutio: criminalem non, nisi sit illustris persona. causam uero iniuriarum, quilibet potest. capitulo, episcopi. In quarta, an absque synodali audientia a piscopus sit damnandus. Solutio, non. In quinta, an sit habendus inimicus, qui amicum accusaturus est. Solutio, non, nisi hoc agat ex ueritate. cap. illi qui. In 6. qua poena sit plectendus, qui non probat quod obijcit. Solutio, talionis. cap. Epiphanium. ¶ Sexta causa habet 5. questiones. In prima queritur, an crimine ir-

retiti

IN VTROQUE IVRE.

Retiti uel infamia notati ad huiusmodi accusationē
sint admittendi. Solutio, non. cap. sunt plurimi. In
2. si episcopus accusationem in accusantem uerte-
re uoluerit, utrum simplici uerbo eius sit fides adhi-
benda. Solutio, non, absq; certa probatione. In 3. an
liceat expetere iudiciū archiepiscopi alterius pro-
uinciae. Solutio, non, nisi in causa damnationis. In 4.
cuius iudicium sit expetendum, cum episcopi pro-
uinciae in sententia discordant. Solu. archiepiscopi
& coepiscoporum ultimae prouinciae. cap. 1. & 2.
In 5. an accusatore deficiente reus sit cogendus ad
probationem. Solutio, non, sed ad purgationem, si
laborat infamia. c. actor.

Septima causa habet duas quæstiones. In pri-
ma quæritur, utrum uiuente episcopo alius pos-
sit in eadem ecclesia ordinari. Solutio, non, nisi
transferatur uel cedat: præ infirmitate tamen uel
senectute datur ei coadiutor. ca. quamuis iste. In 2.
utrum isti, qui deserunt causa infirmitatis, ualetu-
dine recepta possint cathedram repetere. Solutio,
non.

Octaua causa habet quinque quæstiones. In
prima quæritur, an liceat episcopum successorem
eligere. Solu. non. c. apostolica. In 2. an amicorum
patrocinia debeant in electione conualescere. Solu.
non. c. illud. In 3. an sit simonia post electionem
propter indemnitatem iuramentum præstare. So-
lutio,

MODVS LEGENDI

lutio, sic, si pactum super hoc processit. ca. talia. In 4. an liceat clericis iudicij episcopi de crimine recusare. Sol. nō ante cōdemnationē. In 5. an excusatus corā apostolico, sine eius literis debeat reuerti. So. non.

¶ Nona causa habet 3. quæstiones. In prima quæritur, an ordinatus ab excōmunicato sit audiendus. Sol. nō, nisi ignorauerit illum excōmunicatū esse, ca. ab excōmunicatis. In 2. an liceat episcopo uel archiepiscopo alterius clericos ordinare. Solu. non sine literis dimissorijs sui episcopi. In 3. an liceat archiepiscopos subditos suffraganei sui damnare uel absoluerē. Sol. nō, nisi negligēs fuerit episcopus, uel ad eum appellatio deferatur, uel in casu cōsimili.

¶ Decima causa habet tres quæstiones. In prima quæritur, an ecclesia cum omni dote ad episcopum pertineat, aut ad eius ordinationem. solu. sic. c. regenda. c. q. In 2. an liceat episcopis res ecclesiæ distrabere. sol. nō. c. præcauere. In 3. quid à singulis ecclesijs nomine cathedralici ualeant exigere. sol. duos solidos. c. item si quis. ¶ Undecima causa habet tres quæstiones. In prima quæritur, an clericus ante ciuilem iudicem sit trahendus. sol. non. In 2. qua poena sit feriendus qui clericum ad secularem iudicem traxit. sol. excōmunicationis. In 3. qua poena sit dignus, qui excōmunicationem uel sententiam episcopi non seruauerit. sol. talis est puniendus

IN VTROQUE IVRE.

adus depositione. ¶ Duodecima causa habet quinque quaestiones. In prima quaeritur, an liceat clericis proprium habere. sol. non regularibus. c. non dicatis. In 2. an liceat eis res ecclesiae dare uel distribuere. sol. non, nisi in casibus à iure concessis. 12. q. 2. sine exceptione. In 3. an clerici acquisita de rebus ecclesiae possint relinquere quibus uoluerint. sol. non, nisi ecclesiae. c. 1. de testa. requisisti. In 4. quibus possunt ea relinquere, quae de suis & rebus ecclesiae prouenerunt. sol. partim ecclesiae & partim hered. 12. q. 4. c. 1. In 5. an liceat clericis facere testamentum. sol. sic. de proprijs licet: de rebus autem ecclesiae non. 2. q. 5. c. fixum. ¶ Tredecima causa habet duas quaestiones. In prima quaeritur, utrum pecuniae sint dandae ratione territorij, uel personae. sol. ratione utriusque 16. q. 1. quaesisti. In 2. quaeritur, an ius percipiendi decimas & funerandi tollatur praescriptione temporis. sol. sic: quia tollitur ius percipiendi decimas. 16. q. 3. si quis. & extra de praescript. de quarta. Sed ius funerandi non tollitur praescript. ut 3. q. 2. §. non quaeritur.

¶ Decimaquarta causa habet 6. quaestiones. In prima quaeritur, an liceat clericis in iudicio sua repetere. solut. sic. In 2. an super rebus ecclesiae de eadem ecclesia testes sint recipiendi. solutio, sic. c. super prudentiam. In 3. an praeter sortem aliquid exigere sit usura. solutio, sic. ca. plerique. In 4.

MODVS LEGENDI

an liceat clericis uel laicis usuras petere. sol. non.
14. q. 4. quoniam nulli. et c. nec hoc. In 5. an eccle-
sia uel eleemosynæ sint faciendæ de usuris. sol. non.
15. questione 5. In 6. an usurarij possint agere pœ-
nitentiam nõ facta restitutione. solu. sic. si non ha-
beant unde restituant. c. si res aliena. Decima-
quinta causa habet 8. quæstiones. In prima quæri-
tur, an ea quæ fiunt ab ignorantibus, sint eis impu-
tanda. sol. non: nisi culpa sua per ignorantiam deue-
nerit. c. si quis de clericis. In 2. an pro impensis pa-
trocinij liceat clerico munera exigere. sol. non. In
3. an per confessionem mulieris cum qua peccauit
sacerdos, sit condemnandus. sol. non. c. nemini. In 4.
an die dominico debeant episcopi causas audire. so-
non. c. placita. In 5. an neganti crimen purgatio sit
indicenda. sol. sic, si laboret infamia. c. presbyter.
In 6. an in criminalibus confessio sit extorquenda.
sol. sic: sed à curialibus non. In 7. an episcopus solu
ualeat deponere presbyterum uel diaconum. sol.
non. c. felix. In 8. si confessus uel conuictus de ijs,
quæ ante ordinationem commisit, ualeat ministra-
re. sol. non. c. ul. Decima sexta causa habet 7. quæ-
stiones. In prima quæritur, an liceat monachis
populis officium celebrare. sol. sic. cum permis-
sione episcopi, & licentia abbatis. §. eccle. In 2.
an liceat eis capellis suis sacerdotes instituere.
sol. sic, si eas possident cum omni iure. c. uisis. In
3. an.

IN VTROQUE IVRE.

3. an iura ecclesiarum per prescriptionem tollantur. solu. sic. c. 1. In 4. an ecclesia aduersus ecclesiam possit prescribere. solu. sic. c. uolumus. In 5. an episcopus uel abbas iure territorij capellam ualeat uendicare. solu. non. c. si quis. In 6. si quis rem ecclesie ab aliquo iniuste detentam sua auctoritate irrepserit, an cadat a causa. sol. ipse quidem cadit a causa, sed ecclesia non. ca. si episcopus. In 7. an liceat alicui de manu laici ecclesiam recipere. solu. non. nisi ecclesia uel monasterium habeat ius patronatus, c. si quis deinceps.

¶ Decima septima causa habet quatuor quaestiones. In prima quaeritur, an reus sit uoti, cum a proposito cordis sui recedit. sol. non, quantum ad ecclesiam, nisi ore pronunciauerit. c. 1. In 2. an beneficia sint ei reddenda, qui eis in infirmitate renunciauerit. sol. sic, non erat sui copos. In 3. an liceat ei, qui se tradit monasterio, postea ad propria redire. sol. sic, intra annum. In 4. si retroierit, an sint ei sua reddenda. sol. sic, si de licentia sui prelati recessit, alias non.

¶ Decima octaua causa habet duas quaestiones. In 1. quaeritur, an abbas factus episcopus acquirat monasterio uel ecclesie. sol. dum fuit abbas, acquisiuit monasterio, sed dum factus est episcopus, ecclesie. c. quam sit. In 2. an per episcopum sit abbas eligendus. sol. a fratribus est eligendus: sed ab episcopo ordinandus. c. hoc tantum.

MODVS LEGENDI

¶ Decimanona causa habet tres quæstiones. In prima queritur, an episcopus debeat permittere clericos ad monasterium transire. sol. sic. In 2. si noluerit, an liceat eis eo inuito ad monasteriũ transire. sol. sic. c. duæ sunt. In 3. an liceat canonicis regularibus transire ad monasterium monachorum. sol. non sine licentia sui prælati.

¶ Vicesima causa habet 4. quæstiones. In prima queritur, an pueri traditi monasterio cogantur ibi manere. sol. non, nisi postquam uenerint ad annum discretionis, consenserint. In 2. si præter uoluntatem parentum intrauerint monasterium, an possint extrahi de monasterio. sol. sic, infra annum et diem, si sunt infra annos discretionis. ca. si puella. In tertia, qui inuitus cucullam induerit, an cogatur eam retinere. solu. non, nisi postquam consenserit. In quarta, an liceat ab uno manasterio transire ad aliud. solu. sic, arctioris regulæ.

¶ Vicesimaprima causa habet 5. quæstiones. In prima queritur, an liceat clerico in duabus ecclesijs inscribi, solutio, non, de iure communi. c. 1. et 2. In 2. an liceat clerico à sua ad ecclesiam aliam transire. solu. non, sine literis dimissorijs sui episcopi. c. si quis iam. In 3. an liceat clericis suscipere procuratorem negotiorum secularium. solut. non, nisi causa pietatis. In 4. an liceat clericis ornari fulgidis uestibus. solutio. non. In 5. qua pœna sint feriendi clerici,

IN VTROQVE IVRE.

clerici, qui ad seculare negotium fugiunt. Solu. exā
communicationis. ¶ **Vicesima secunda** causa habet
5. quæstiones. In prima quæritur, an iuramentū sit
prestandum. Solu. sic. causa necessitatis. In 2. an sit
periurus, qui iurat falsum quod putat esse uerum.
Solu. sic, propter intentionem fallendi. In 3. an lice
at clericis episcopo denegare certam obedientiā.
Sol. non ante condemnationem. In 4. an iuramentū
illicitum sit seruandum. Sol. non. c. in malis & c. In
5. an sit periurus, qui cogit alium peierare. Sol. sic.
c. qui peierat.

¶ **Vicesima tertia** causa habet 8. quæstiones. In
prima quæritur, an militare sit peccatum. Sol. nō,
in iusto bello. ca. militare. In 2. an bellum sit iustum,
q̄ sit ex edicto pulsandi malas causas hominum. So.
sic. ca. 1. In 3. an iniuria ecclesiarum sit armis pro
pulsanda. Sol. est ab ijs, quibus licet. c. fortitudo. In
4. an uindicta sit inferēda. Sol. est ab eo cuius inter
est. c. ea uindicta. In 5. utrū sit peccatum iudici uel
ministro reos occidere. Sol. nō, si fiat causa iustitiæ,
c. etiā sine peccato. In 6. an mali sint cogendi ad bo
num. Solu. non. ca. ad fidem. In 7. an hæretici sint
spoliandi suis & ecclesiæ bonis. Sol. sic. c. iam uerō.
In 8. an liceat clericis arma mouere. Sol. non, manu
propria, nisi in causa necessitatis. c. quicumq̄.

¶ **Vicesima quarta** causa habet tres quæstiones.
In 1. quæritur, an hæreticus possit aliquem excom-

MODVS LEGENDI

municare. sol. non. c. audiuius. In 2. an post mortem possit aliquis excommunicari. solutio: potest. pro heresi. c. sanè. In 3. an pro peccato domini tota familia debeat excommunicari. sol. non: sed interdici potest. ca. si heres.

¶ Vicesima quinta causa habet duas questiones. In prima queritur, an auctoritate priuilegij quis contra ius commune ualeat se tueri. sol. ualet. §. ult. In 2. an sequentia priuilegia derogent prioribus. solut. sic, si dentur ex tota scientia uel certa scientia. c. rescripta.

¶ Vicesima sexta causa habet septem questiones. In prima queritur, an sint sortilegi, qui sub ficto nomine religionis futura promittunt. sol. sunt. In 2. an sit peccatum esse sortilegū. sol. sic. c. fors. In 3. à quibus genus diuinationis sumpsit exordiū. so. à Persis. In 4. quot sunt genera diuinationis. sol. quatuor secundum numerum: duo uerò secundum formam. In 5. an sortilegi sint excommunicandi. sol. sic. c. contra idolorum. In 6. utrum excommunicatus ab episcopo possit reconciliari à presbytero. sol. nō inconsulto episcopo, nisi in causa necessitatis. c. ab infirmis. In 7. an morientibus sit pœnitentia indicenda. sol. non. sed innotescenda. c. admoneant.

¶ Vicesima septima causa habet duas questiones. In prima queritur, an coniugium possit esse inter uouentes. solut. non, si uotum sit solennizatum.

secus

IN VTROQVE IVRE.

secus si simplex. cap. 1. & 2. an liceat sponsa & spo
so recedere. solu. non, si desponsatio fit de presenti.
cap. desponsatam.

¶ Vicesimo octava causa habet tres quæstio-
nes. In prima quæritur, an sit coniugium inter in-
fideles. solutio. non. c. non oportet. In 2. an liceat
conuerso ad fidem ducere aliam uiuente priore, so-
lutio. sic, si diuisus sit ab infideli cap. si infidelis. In
3. an bigamus sit, qui habuit unam uxorem ante
baptisma. & aliam post. solutio. sic, & hoc ratione
baptismi.

¶ Vicesima nona causa habet duas quæstiones.
In prima quæritur, an sit matrimonium inter seruū
& ingenuam. solu. sic, nisi error impediatur. In 2. cū
deprehenderit illa fore seruū, an liceat ei ab illo
recedere. sol. sic. c. si quis ingenuus.

¶ Tricesima causa habet quinque quæstiones.
In prima quæritur, an sit debitum reddendum uxori,
quæ proprium filium de fonte suscepit. solut. sic,
nisi ex consensu utriusque sit factum. cap. dictum
est. In 2. an sponsalia contrahantur inter infan-
tes. solut. non intra septimum annum. c. ubi non est.
In 3. an spirituales uel adoptiui filij cum naturali-
bus possint computari. solut. non. c. 1. In 4. utrum
liceat aliquem ducere commatrem uxoris suæ in
uxorem. solutio. sic. uxore mortua, si commaterni-
tas præcessit matrimonium. ca. sciscitatur. In 5.

MODVS LEGENDI

an clandestina desponsatio manifestè præiudicet
Solu. non, quantum ad ecclesiam.

Tricesima prima causa habet tres quæstiones. In prima quæritur, an possit duci in uxore, quæ prius polluta est per adulterium. Sol. potest, cum dederit ei fidem prius adulter uiuente uiro: nisi machinatus esset in mortem eius. c. si quis uiuente. In 2. an filia sit inuita tradenda uiro alicui in uxorem. Sol. non. c. I. §. I. In 3. an post patris sponsonem ipsa possit nubere alij. Sol. potest, si non consenserit.

Tricesima secunda causa habet 8. quæstiones. In prima quæritur, an liceat meretricem ducere in uxorem. Solu. sic. cum renunciat. In 2. an ipsa sit coniunx appellanda, quæ ducitur causa incontinentiæ. Solut. est. In 3. cuius arbitrium sequitur mulier, an aui liberi, uel patris originarij. Solut. aui. In 4. an uiuente uxore liceat alicui ex ancilla filios quærere. Solu. non. In 5. si ea, quæ inuita opprimitur pudicitiam amittere comprobatur. Solut. non. §. 1. In 6. si adulter adulteram dimittere possit. Solut. non. In 7. an uir dimissa uxore adultera & ea uiuente, possit aliam ducere. Sol. non. In 8. si hoc saltem casu infidelem ducere possit, ea conditione ut reuertatur ad fidem. Solu. non. cap. solum.

Tricesima tertia causa habet 5. quæstiones. In prima quæritur, an propter impotentiam coeundi sit aliqua à uiro separanda. Sol. sic. ca. si quis. In 2.

IN VTROQUE IVRE.

an separata possit ei nubere, cū quo prius fornicata est. Sol. potest, poenitentia peracta. ca. in adolescētia. In 3. an sola cōtritione cordis possit deleri peccatum. Sol. sic, ubi facultas confitendi non suppetit, si confessionem non contempserit, dum potuerit haberi. c. pœnitentes. Aduerte tamen quòd ista 3. q. non tractatur sub forma aliarum, sed per modum tractatuli diuisi in 7. dist. quæ uocantur de pœnitētia. In 4. si tēpore orationis uxori quis debeat reddere debitum Sol. sic. In 5. an uir sine consensu uxoris possit uouere continentia, uel è cōuerso. So. nō.

Tricesimaquarta causa habet duas quæstiones. In prima quæritur, an rea adulterij sit, quæ credēs uirum mortuum nupsit alteri. Solu. nō. In 2. an redeunte priore cogenda sit redire ad primum, et recedere à secundo. Solu. sic.

Tricesimaquinta causa habet 10. quæstiones. In prima quæritur, an liceat aliquamdu ere ex cognatione propria. Solut. non. In 2. an liceat aliquamdu ducere ex consanguinitate uxoris suæ. Sol. non. In 3. usq; ad quem gradum debet quis abstinere à consanguineis suis & uxoris suæ. Solutio, usque ad septimum. secundum antiquos. In quarta quæritur, quare usque ad septimum gradum computatur consanguinitas. Solu. ad instar septem ætatum huius seculi. In 5. quomodo gradus consanguinitatis sunt computandi. Solutio, sicut ostenditur in arbore.

MODVS LEGENDI

In 6. qui iure propinquitatem firmare debeāt. So. propinqui & uicini. In 7. an illi qui ex incestu nati sunt, filij reputentur. Solu. non. In 8. si consanguinei ignoranter coniuncti simul possint remanere. Solu. non, nisi ex dispensatione Romani Pontificis. in quinto gradu uel supra. In 9. an matrimonium separatum per falsos testes, si postea aparuerit ecclesiam fuisse deceptam, sit redintegrandum. Solu. sic. c. quisquis. In 10. si relicta alicuius uiri ad secundas nuptias transierit, an proles ex eis suscepta poterit copulari consanguineis prioris uiri. Solutio, non. ¶ Tricesimasexta causa habet 2. questiones. In 1. queritur, an is, qui uirginem oppressit, raptum comisit. Sol. sic. c. de raptorib. In 2. an raptaraptorum nubere possit patre consensum prestante. Solut. sic. cap. deniq;.

Tertia pars Decreti dicitur de Consecrat. eò q; ita incipit. Et est diuisa in 5. dist. In 1. agitur de consecratione eccle. & celeb. mis. In 2. de sacramento Eucharistiae. In 3. de festiuitatibus per circulum anni celebrandis. In 4. de baptismo. in 5. de confirmatione & ieiunio. Et sic terminatur liber in duobus cap. de Spiritu sancto.

LIBRI DE MODO LEGEN-
DI ABBREVIATURAS IN
VTROQUE IVRE,
FINIS.

TITV.

TITVLI, QVÆ ET RVBRICAE VVLGO

NVNCVPANTVR, IN VNIVER-
sum Ius Ciuile, ex Haloandri
recognitione adscripti.

LECTORI.

Hos oēs, qui sequuntur, Iuris Imperatoriū
titulos nō absq; labore ad hāc nouā, quā
conspicis, Alphabeti seriem redegimus,
Lector beneuole, quę nō tantū Noricæ,
sed etiā cuiuis editiōi respōdere potest.
Cæterū numerus notis quæ sequuntur,
singulis additus, Libros cuiusq; indicat.

CANON.

<i>Inst.</i>	<i>Institutiones.</i>
<i>V.</i>	<i>ff. Vetus.</i>
<i>Inf.</i>	<i>ff. Infortiatum.</i>
<i>N.</i>	<i>ff. Nouum.</i>
<i>C.</i>	<i>Codex.</i>
<i>A.</i>	<i>Authentica.</i>
<i>F.</i>	<i>Feudorum usus.</i>
	<i>A.</i>

A Bigeis N. 47. C. 9.
Abolitione generali C. 9.
Abolitionibus. ibidem.

G 5 Acces

TITVLI LEGALES.

- Acceptilationibus N 46. C 8.
Accusationibus & Inscriptionibus N 48. C 9.
Actionibus Inst. 4.
Actionibus empti & uenditi V 19. C 4.
Actionibus Hereditarijs C. 4.
Actione Pigneratitia. ibid.
Actore à tutore, seu curat. dando C 5.
Ademptione Legatorum Inst. 2.
Ademptione libertatis N 40.
Ad exhibendum V 10. C 3.
Adimendis uel transferendis Legatis, uel fideicō-
missis V 33.
Adiutoribus Questoris A 35.
Ad legem Aquiliam V 9.
Ad legem Corneliam de falsis C 9. & Sen. con-
sulto Liboniano N 48.
Ad legem Corneliam de sicarijs C 9.
Ad legem Falcidiam Inf. 35. C 6.
Ad legem Elauiam de Plagiarijs N 48. & C 9.
Ad legem Iuliam de Adulterijs & stupro N 48.
& C 9.
Ad legem Iul. de Ambitu N 48. C 9.
Ad legem Iuliam de Annon. ibidem.
Ad legem Iul. Maiest. N 48. C 9.
Ad legem Iuliam Peculatus, & de Sacrilegijs &
residuis N 48.
Ad legem Iuliam Repetundarum N 48. & C. 9.
ad

TITVLI LEGALES.

Ad legem Iuliam de Sicarijs, & ueneficijs N 48.

Ad legem Iuliam de ui publica N. ibid.

Ad legem Iuliam de ui priuata. ibid.

Ad legem Iuliam de ui publica, seu priuata C 9.

Ad legem Pompeiam de paricidijs N 48.

Ad legem Rhodiam de iactu V. 14.

Ad legem Viscelliam C 9.

Administration & periculo tutorum & curatorum qui gesserunt, uel nō: & de Agentibus uel conueniendis uno, uel pluribus, Inf. 26,

Administratiōe rerū ad ciuitates ptinentiū N 50.

Administratione tutorum & curatorū: & de pecunia pupillo fceneranda, uel deponenda C. 5.

Administratione rerum publicarum C. 11.

Adoptionibus Inst. 1. & C. 8.

Adoptionibus, & Emancipationibus & alijs modis quibus patria potestas soluitur V 1.

Acquirenda & retinenda possess. C 7.

Acquirenda uel omittenda possessione N 41.

Acquirenda, uel admittenda hereditate Inf. 29.

Acquirendo rerum dominio N 41.

Acquisitione per arrogantiā Inst. 3.

Ad Municipalem, & de Icolis N 50.

Ad Sen. consult. Macedonianum C 4.

Ad Sen. consult. Orficianum C. 6.

Ad Sen. con. u. Tertullianum C 6.

Ad Sen. consul. Tertullianum & Orficianū Inf. 38.

Ad

TITVLI LEGALES.

- Ad Sen.consult. Trebellianum* Inf. 36.
Ad Sen.consult. Turpilianum C. 9.
Ad Sen.consult. Turpilianum, & de Abdicationibus criminum. N. 48.
Ad Sen.consult. Velleianum V. 16. C. 4.
Adsertione tollenda. 7.
Adfessorib. & domesticis, & cācellarijs iudiciū C. 1.
Adsignandis libertis, seu adsignatione libertorum
Inf. 38. Inst. 3.
Aduocatis diuersorum Iudiciorum C. 2.
Aduocatis Fisci. ibidem.
Aedificijs priuatis C. 8.
Aequalitate dotis & donationis ante nuptias. Ha-
bet autem & alia capitula. A. 97.
Aestimaria actione V. 19.
Aedilitio edicto, & redhibitoria actione, & quā-
to minoris V. 21.
Aedilitijs actionibus C. 4.
Agentibus in rebus C. 12.
An agnatus, uel filius defuncti possit retinere Feu-
dum repudiata hereditate. F. 2.
An apud Iudicem, uel Curiam domini quæstio Feu-
di debeat terminari. ibidem.
An ille qui interficit fratrem domini sui, Feudum
amittat. ibi.
An maritus succedat uxori in beneficio F. 1.
An mutus, uel aliàs imperfectus Feudū retineat F. 2.
Agnos.

TITVLI LEGALES.

- Agnosendis uel alendis Liberis, uel Parentibus,
uel patronis, uel Libertis. inf. 25.
- Agricolis, & censitis, & colonis C. II.
- Agricolis, & mancipijs dominicis, uel fiscalibus
reipub. uel priuatae C. II.
- Albo scribendo N. 50.
- Aleatoribus V. II.
- Alendis liberis ac parentibus C. 5.
- Alexandriae primatibus. C. II.
- Alienatione Feudi F. I.
- Alienatione, & emphyteusi rerum ecclesiastica-
rum A. 120.
- Alienatione paterni Feudi F. 2.
- Alienatione iudicij mutandi causa facta V. 4. C. 2
- Alimentis, uel cibarijs legat. V. 34.
- Alimentis pupillo praestandis C. 5.
- Allodijs F. 2.
- Alluuiionibus, & paludibus, & pascuis ad alium
statum translatis C. 7.
- An per alium causae appellationum reddi possint,
N. 49.
- An remoueri debeant testes qui, patres esse desi-
erunt F. 2.
- An seruus pro suo facto post manumissionem te-
neatur C. 4.
- Annali exceptione Italici contractus tollenda, &
de diuersis temporibus, & exceptionibus, &
pra

TITVLI LEGALES.

prescriptionib. & interruptionibus earum C 7.

Annonis, et captu administrantiū, uel adfessorum,
aliorūque publicas sollicitudines gerentium:
& eorum qui aliquas consequuti sunt dignitas
tes C. 1.

Annonis ciuilibus C 11.

Annonis & tributis C 10.

Annonis legatis & fideicommissis Inf. 33.

Apothis publicis, & de descriptionibus Curialium,
& de Distributionibus ciuilibus C 10.

Apostatis C 1.

Apparitoribus Praefectorum praetorio, & priui-
legijs eorum C. 12.

Apparitoribus Praefecti urbis. ibidem.

Apparitoribus Magistrorum militum, & priui-
legijs eorum. ibidem.

Apparitoribus Proconsulis & Legati C. 12.

Apparitoribus Comitibus Orientis. ibidem.

Apparitoribus Praefecti annonae. ibidem.

Appellationibus A 23.

Appellationibus, ut si mota apud appellationis Iu-
dicē causa, litigatores ad Arbitros deueniant,
intereaq; temporis biennium decurrat, & con-
tingat denuo causam ad appellationis redire Iu-
dicem: ne biennij decursus obijciatur A 93.

Appellationibus & consultationibus C 7.

Appellationibus & relationibus N 49.

Apo

TITVLI LEGALES.

Appellationibus recipiendis, uel non, ibid.

Apud eum à quo appellatur, aliam causam agere
compellendum. ibidem.

Apud quem controuersia Feudi definiatur F 2.

Apud quem oporteat appellationes in quinque pro
uincijs, Caria, Cypro, Cycladib. insulis, Misia,
Scythia interpositas examinari A 41.

Apud quos oporteat litigare monachos & ascen
trias A 79.

Aqua quotidiana, & aestiua N 43.

Aqua, & aqua pluui. arcend. N 39.

Aqueductibus C 11.

A quibus appellare non licet N 49.

Arbitrium Tutelæ C. 5.

Arboribus cedendis N 44.

Arborum fructum cesarum N 47.

Argentariorum contractibus A 136.

Argenti pretio, quod thesauris inferunt C. 10.

Armenijs, ut & ipsi per omnia Romanas sequantur

Armis A 85.

(tur Leges A 21.

Athletis. ibidem.

Attiliano tutore Inst. 1.

Auro, argento, mundo, ornamentis, unguentis, ue
ste, uel uestimentis, & statuis legatis, Inf. 34.

Auro Coronatio C 10.

Auri publici persecutoribus. ibidem.

Authoritate præstanda C 5.

AN.

TITVLI LEGALES.

Authoritate tutorum. Inst. I.

Authoritate & consensu tutorum uel curatorum.
Inf. 26.

B.

Beneficio fratris, & qualiter frater in benefi-
cium fratris succedat F. I.

Bonis authoritate iudicis possidendis seu uenun-
dandis, & de separationibus bonorum C. 7.

Bonis damnatorum N. 48.

Bonis eorum, qui ante sententiam, uel mortem si-
bi consciuerunt, uel accusatorem corruperunt.
ibidem.

Bonis eorum qui mortem sibi consciuerunt C. 9.

Bonis libertorū Inf. 38, & iure patronatus C. 6.

Bonis maternis & materni generis. ibid.

Bonis proscriptorum, seu damnatorum. C. 9.

Bonis quæ liberis in potestate constitutis ex matri-
monio, uel aliter adquiruntur: & eorum admi-
nistratione C. 6.

Bonis uacantibus, & de incorporatione C. 10.

Bonorum possessionibus Inst. 3. & Inf. 37.

Bonorum possessione, furioso, infanti, muto, sur-
do, cæco compet. Inf. 37.

Bonorum possessione contra Tabul. ibid.

Bonorum possessione secundum Tabulas. ibidem.
& C. 6.

Bonorum possessione contra Tabulas, quam præ-
tor

TITVLI LEGALES.

tor liberis pollicetur C 5.

Bonorum possessione contra Tabul. liberti, quæ patronis, uel liberis eorum datur. ibid.

Bonorum possessione ex testamēto militis Inf. 37.

C.

CAdaueribus punitorum N 48.

Caducis tollendis C 6.

Calumniatoribus V 3. & C 9.

Canone frumentario urbis Romæ C II.

Canone largitionalium titulorum C IO.

Capiendis & distrahendis pignoribus tributorum

Capitano qui curam uendit F 2. (causa. ibid.)

Capitatione ciuium censibus eximenda C II.

Capite minutis V. 4.

Capitis diminutione Ist. I.

Capitulis Conradi F 2.

Captiuis, & de postliminio, & de redemptis ab hostibus N. 49.

Carboniano edicto Inf. 37. C 6.

Castrensi peculio N 49.

Castrensi omnium Palatinorum peculio C 12.

Castrensi peculio militum, & prefectis annonæ.

Castrensi uis & ministerianis. ibid. (ibid.)

Causis ex quibus infamia alicui irrogatur, C. 2.

Censibus N 50.

Censibus, & censitoribus, paræquatoribus, & inspecto-
ribus C. II.

H

Censio

TITVLI LEGALES.

Cessione bonorum N 42.

Classicis C II.

Cloacis N 43.

Clerico qui investituram facit F 2.

Clericis qui à suis destiterint ecclesijs. Item de his
qui orat. edificant A 58.

Codicillis Inst. 2. C 6.

Cohortalibus, & princip. coruicularijs ac priuile-
gijs C 12.

Collatione bonorum Inf. 37.

Collatione donatorum, uel reuelatorum, aut transf-
latorum, seu aderatorum C 10.

Collatione aris. ibidem.

Collatione fundorū fiscalium, uel rei priuatæ, uel
dominicæ, uel ciuitatis, uel templorum C II.

Collatione fundorū patrimonialiū, & emphyteu-

Collationibus C 6. (ticariū. ibid.

Collatoribus & alijs cap. A 128.

Collegtatis, & chartophratis, & numularijs C II.

Collegijs & corporibus N 47.

Collusione detegenda N 40. C 7.

Colonis Illyricanis C II.

Colonis Palestinis. ibid.

Colonis Tracensibus, ibidem.

Comite Isauriæ A 27.

Comitibus & archiatri sac. pala. C 12.

Comitibus consistorianis, ibid.

Comis

TITVLI LEGALES:

- Comitibus rei militaris. *ibidem.*
Comitibus qui prouincias regunt. *ibid.*
Commeatu C 12.
Commertijs & mercatoribus C. 4.
Comminationes, epistolas, programmata, subscriptiones auctore rei iudicatæ nō habere C 7.
Commodati, uel contra V 13.
Commodato C. 4.
Communi diuidundo V 10. C 3.
Communi seruo manumisso C 7.
Communia de Legatis & fideicommissis, & de in rem miss. tollenda V 6.
Communia de manumissionibus C 7.
Communia prædiorum, tam urbanorum quàm ruralium
Coia de successione. V. 6. (sticorum C 8.
Communia utriusq; iudicij, tam familie exerciscunde, quàm communi diuidundo C 3.
Communia de usucapionibus C 7.
Communium rerum alienatione C 4.
Compensationibus V 16. C 4.
Concubinis Inf. 25. C. 5.
Concussione N 47.
Condictione ex lege V 13.
Condictione causa data, causa non secuta V 12.
Condictione ex lege, & sine causa, uel iniusta causa
Condictione furtiua V 13. C. 4. (s4 C. 4.
Condictione indebiti V 12. C 4.

TITVLI LEGALES.

- Condictione ob causam datorum C 4.
Condictione ob turpem causam. ibid.
Condictione ob turpem uel iniustam causam V 12.
Condictione sine causa V 12.
Condictione triticiaria V 13.
Conditionibus & demonstrationibus, et causis, et
modis eorū, quæ in testamēto scribuntur Inf. 35.
Conditionibus insertis, tā in legatis, quā fidei-
commisissis, & libert. C 6.
Conditionibus institut. Inf. 28.
Conditis in publicis horreis C 10.
Conductoribus, & procuratoribus siue exactorib.
prædiorū fiscalium, & domus Augustæ C 11.
Confessis N. 42. C 7.
Confirmando tutore, uel curat. Inf. 26. C 5.
Coniungendis cum emancipato liberis eius Inf. 37.
Consanguineis & uter. frat. A 84.
Consortibus eiusdem litis C 3.
Constituta pecunia C 4. V 13.
Constitutio, quæ per dignitates, & episcopale mu-
nus filios liberat potestate patria A 81.
Cōstitutio 115. sex habet capitula. 1. Ut cū de ap-
pellationib. & retractationibus, & relationib. iu-
dicū cognoscitur, secundum illas Leges controuer-
sæ decidantur, quæ tēpore latæ sententiæ & sug-
gestionis obtinebant, nō quæ postea promulgatæ
sunt 2. Si altera litigantium pars renuntiet, se alle-
gatio²¹

TITVLI LEGALES.

gationibus contentam fore, altera uerò differat, quasi non contenta: Iudex dato unius, item & alterius, & tertij mensis dilationem; his aut præteritis non amplius expectato, sed proferto sententiã 3. Quæ causæ ingratitude rationabiliter filijs obijci possint à parentibus. 4. Quæ rursus causæ ingratitude rationabiliter possint parentibus obijci à filijs. 5. Ut lugentes, & qui genere illis proximi sunt, nulla de causa intra nonũ diemprehendantur, uocenturq; in ius. 6. De constitutæ pecuniæ obligatione, & sponsionibus, si quis ita pecuniam constituat, aut spõdeat, satis tibi facio, aut Satis tibi fiet à me, & hoc & illo: aut, Satis tibi fiet à me, aut hoc, aut illo A 115.

Constitutiones Feudales domini Lotharij Imperatoris ante ianuam Beati Petri in ciuitate Romana condidit obseruandas F 1.

Constitutionibus Principum V 1.

Consuetudine recti Feudi F 2.

Consulibus A 105.

Consulibus & non spargendis ab his pecunijs: & de patricijs C 12.

Consultationibus A 62.

Contentione inter dominum, & fidelem de Inuestitura Feudi I.

Contentione inter me, & dominum de portione Feudi frat. mei defunc. ibid.

H 3 Conten-

TITVLI LEGALES.

Contentione inter dominum & uasallum de inueſtitura Feudi. *ibidem.*

Contractibus iudicum, uel eorum qui ſunt circa eos: & inhibendis donationib. in eos faciendis: & ne administrationis tempore proprias ædes ædificent c.1.

Contrahenda empt. & uendit. c.4.

Contrahenda emptione, & de pactis inter emptorem & uenditorem compositis: & quæ res uenire non poſſint v.18.

Contrahenda & commit. ſtipulat c.8.

Contraria tut. & util. act. Inf. 27.

Contrario iudicio tutela c.5.

Controuerſia inter episcopum & uasallum F.2.

Controuerſia Feudi apud pares terminanda *ibid.*

Controuerſia inter uasallum & alium de beneficio *ibid.* (nefic. *ibi.*)

Controuerſia inter masculum & foeminam de be

Controuerſia inter dominum & emptorem Feudi

Conueniendis Fiſci debitoribus c.10. (*ibid.*)

Creditorem euidet. non debere c.8.

Crimine expilatae hereditatis c.9.

Crimine peculatus. *ibid.*

Crimine ſacrilegij, *ibid.*

crimine ſtellionatus, *ibid.*

curatore bonis dando N. 42.

curatore furioſi & prodigi c.5.

Curato

TITVLI LEGALES.

Curatoribus Inst. I.

Curatoribus, furioso, & alijs, extra minores dan-
dis Inf. 27.

Curialibus urbis Romæ C II.

Curiosis & stationarijs C 12.

Cursu publico, & angarijs, & parangarijs. ibid.

Custodia reorum. C. 9.

Custodia & exhibit. reorum N 48.

Cupresso ex loco Daphnensi, uel Perseis per Aeg-
gyptum non excidendis, uel uendendis C II.

D.

DAmno infecto, & de suggrundis, uel pro-
tectionibus N 39.

Debitoribus ciuitatum C II.

Debitorum uenditionem pignorum impedire non

Decanis C 12. (posse C. 8.

Decretis ab ordine faciendis N 50.

Decretis Decurionum super immunitate quibus-
dam concedenda C. 10.

Decurionibus A 101.

Decurionibus & filijs eorum N. 50.

Decurionibus & filijs eorum, & qui Decuriones
habentur, & quibus modis à fortuna curiæ li-
berentur C. 10.

Decurionibus, ut filijs suis decurionibus dodran-
tem relinquunt A. 38.

Decurionibus, ut accepta dignitate præfectoris,

H 4 tunc

TITVLI LEGALES.

tunc demum curia liberentur, cum in actu positam
acceperint. A 69.

Dedititia libertate tollenda C. 7.

Defensoribus & occultatoribus C. 12.

Defensoribus ciuitatum C. 1. A 15.

Delatoribus C. 10.

Depositi uel contra C. 4. V 16.

Deposito et attestacione ad inquilinos facta: item
de suspensione erogationis panu ciuiliu A 88.

Descriptione quatuor Præsidium Armeniæ A. 31

Desertoribus & occultatoribus C. 12.

Dignitatibus, ibidem.

Delationibus C. 3.

Discussoribus C. 10.

Distractioe pignoru et hypothecaru V 20. C. 8.

Diuersis capitul. & solutiõe m atrimonioru A 117

Diuersis officijs, & apparitoribus iudicum, &
probatorijs eorum C. 12.

Diuersis prædijs urbanis & rusticis templorum,
& ciuitatum, & omni reditu ciuili C. 11.

Diuersis regulis Iuris antiqui N 50. (C. 1.

Diuersis Rescriptis & pragmaticis sanctionibus

Diuersis temporalibus præscriptionibus, & accessio.
possessione. N 44.

Diuidenda tutela, et pro qua parte quisq; tutoru
conueniatur C. 5.

Diuisione stipulationum Inst. 3.

Diuis

TITVLI LEGALES,

- Diuisione rerum, & qualitate V. 1.
Diuortijs & repudijs V. 24.
Diuortio facto, apud quem filij nutriantur C. 5.
Dolo malo V. 4. C. 2.
Doli mali, & metus exceptione N 44.
Domesticis & protectoribus C 12.
Donationibus C 3, N 39. Inst. 2.
Donationibus ante nuptias, uel propter nuptias, &
Sponsalitijs C 5.
Donationibus inter uirum & uxorem V 24.
Donationibus inter uirum & uxorem. & à paren-
tibus in liberos factis, & rati habitatione C 5.
Donatione mortis causa facta à Decurion. A 87.
Donationibus quæ sub modo, uel sub conditione,
uel ex certo tempore conficiuntur C 8.
Dote relegata Inf. 33.
Dote cauta non numerata C 5.
Dotis collatione Inf. 37.
Dotis promissione, & nuda pollicitatione C 5.
Duobus fratribus à capitaneo inuestitis F 2.
Duobus reis promittendi, qui uice mutua Fideiusso-
res accepti sunt A 99.
Duobus reis stipulandi Inf. 45.
Duobus reis stipulandi & promittēdi Inst. 3. C 8.

E

EA quæ raptori suo nubit A 150.
Ecclesiasticarum rerum immobilium aliena-
tione,
H 5

TITVLI LEGALES.

- tione, & solutione. A 46.
Ecclesiasticis canonibus, & priuilegijs, quæ sacro-
sanctas respiciunt ecclesias A 131.
Ecclesiasticis diuersis capit. A 123.
Ecclesijs constitutis in Aphrica A 37.
Edendo V 2 C 2.
Edicto diui Hadriani tollendo, & quemadmodum
scriptus hæres in possessionem mittatur. C 6.
Edictum de fide A. 132.
Edictum de formula artificum A. 122.
Edictū de his, qui luxuriatur cōtra naturā A. 141.
EffraCTORIBUS & expilatoribus N. 47.
Emancipationibus liberorum C. 8.
Emendatione seruorum C. 9.
Emendatione propinquorum ibid.
Emptione & uenditione Inst. 3.
Eo, qui fecit finem agnato de Feudo paterno F. 1.
Eo, qui sibi, uel hæredibus suis masculis et foem. in-
uestituram accepit ibid.
Eo, q̄ pro tutore, proue curatore negotia gessit Inf.
Eo, qui certo loco dare oportet. V. 13. (27.
Eo, qui pro tutore negotium gessit C. 5.
Eo, per quem factum fuerit, quo minus quis in iu-
dicio sistat V. 2.
Eo, cui libertatis causa bona addicuntur Inst. 3.
Episcopali audientia, & diuersis capitulis, quæ ad
curam pertinent Pontificialem C. 1.

Episco-

TITVLI LEGALES.

Episcopis et clericis, orphanotrophis, & xenochis,
& prochotrophis, & asceterijs, & monachis, &
priuilegijs eorum; & castrensi peculio: & de re
dimendis captiuis: et de nuptijs clericorum ueti
tis, seu permissis Ibid.

Episcopum uel Abbatem, uel abbatissam, uel domi
num plebis Feudum dare non posse F. I.

Equestri dignitate C. 12.

Erogatione militaris annonæ ibid.

Errore calculi C. 2.

Errore aduocatorum, et libellos, seu preces concii
pientium Ibid.

Etiā ob chirographariam pecuniam pignus tene
ri C. 8.

Etiā per procuratorē causam in integrū restitu
tionis agi posse C. 2.

Eiictione, et dupla stipulatione V. 21.

Eum qui appellauerit, in prouincia defendi N. 49.

Eunuchis C. 4.

Exactoribus tributorum C. 10.

Exceptionibus Inst. 4.

Exceptionione rei iudicate N. 44.

Exceptionione rei uendite V. 21.

Exceptionibus & præscript. C. 8.

Exceptionibus & præscriptionibus, & præiudi
cijs N. 44.

Excobitione, et translatione militaris annonæ C. 12

EXCU-

TITVLI LEGALES.

- Excusationibus artificum C 10.
Excusationibus munerum ibid.
Excusationibus tutorum & curatorum Inst. 1. C 5.
Excusationibus tutor. & curatorum. & de tempo-
ribus earum Inst. 27. C 5.
Ex delictis defunctorū quantū hæredes cōueniātur
Executione rei iudicatæ C 7. (C 4.
Executoribus, & exactoribus C 12.
Executoribus, & his, qui conueniuntur et recōue-
niuntur A 96.
Exemplum sacræ formæ de appellationibus A 126
Exēplū sacræ pragmaticæ formæ de usur. A 160.
Exequijs, quas fieri oporteat in defunctorum fune-
rationibus A 59.
Exheredatione liberorum Inst. 2.
Exercitoria actione V 14.
Exercitoria & institoria actione C 4.
Exhibendis & transmittendis reis C 9.
Expensis publicorum ludorum C 11.
Expilatæ hereditatis N 47.
Ex quibus causis maiores in integrū restit. V 4.
Ex quibus causis pignus, uel hypotheca tacite con-
trahitur V 20.
Extraordinarijs cognitionibus: & si iudex litem
suam fecisse dicetur N 50.
Extraordinarijs criminibus N 47.
Extremis uoluntatibus, & bonorū in filios diuisio-
nibus A 107. F

TITULI LEGALES.

F

- F**abricensibus C II.
- F**alsa causa adiecta legato, uel fideicom. C 5.
- Falsa moneta C 9.
- Familie eriscunda V IO. C 3.
- Famosis libellis C 9.
- Ferijs C 3.
- Ferijs & dilationibus, & diuersis temporibus: & quibus causis.
- Ferie non impediuntur V 2.
- Feudi cognitione F 2.
- Feudo sine culpa non amittendo F I.
- Feudo non habente propriam Feudi naturam F 2.
- Feudo Marchæ, uel Ducatus F I.
- Feudo foemina F 2.
- Feudo dato in uicē legis Cōmissoriae reprobādo F I.
- Feudo Guardia & Castaldia ibid.
- Feudis datis minimis Valuasoribus, quid Iuris sit.
- Fideicommissis C 6. (ibid.)
- Fideicommiss. hereditatis petit V 5.
- Fideicommissarijs libertatibus N 40. & C 7.
- Fideicommissarijs hereditatibus & ad senatuscōsultum Trebellianum Inst. 2.
- Fideiussoribus Inst. 3. C 3.
- Fideiussoribus Minorum C 2.
- Fideiussoribus tut. seu curatorum C 5.
- Fideiussor. & Mandat. N 46. C 8.

Fidei.

TITVLI LEGALES.

**Fideiussoribus, & nominatoribus, & heredibus
tutorum et curatorum** Inf. 28. et C. 8.

Fide instrumentorum, et amissione eorum V. 22.

**Fide iustrumentorum, et amissione eorum: et apo-
chis, et antapochis faciendis: et de his quæ sine
scriptura fieri possunt** C. 4.

**Fide instrumentorum, & iure haste fiscalis: et de
addictionibus** C. 10.

Fiduciaria tutela Inst. 1.

Filijs familiarium, et quæadmodum pro his pater teneat

Filijs ante dotalia instrumenta natis A. 19. (tur. C. 10)

**Filijs natis ex matrimonio ad Morganaticam con-
tracto** F. 2.

**Filijs officialium militarium, qui in bello moriun-
tur** C. 12.

Filiofamiliæ minore C. 2.

Finium regundorum V. 10. C. 3.

Fiscalibus usuris C. 10.

**Fluminibus, ne quid in flumine, ripæque eius fiat, quod
peius nauigetur** N. 43.

Fonte ibid.

Forma Fidelitatis F. 2.

Fratribus de nouo beneficio inuestitis ibid.

Fructibus, & litium expensis. C. 7.

Frumento Alexandrino C. 11.

Fruментis urbis Constantinopolitane ibid.

Fugitiuis V. 11.

Fugio

TITVLI LEGALES.

Fugitiuis colonis patrimonialibus, saltuentibus, & emphytenticis ibi.

Fundo dotali V. 23. C. 5.

Fundis limitrophis, & terris, & paludibus, & pascuis, & limitaneis, & castellorum C. 11.

Fundis patrimonialibus, & saltuentibus, et emphytenticis. & eorum conductoribus ibid.

Fundis rei priuatae, et saltibus diuinæ domus ibid.

Fundis et saltibus rei Tamaicæ ibid.

Furtis N. 47.

Furtis et seruo corrupto C. 6.

Furti aduersus nautas, cauponas, stabulorios N. 47

Furibus balnearijs N. ibid.

G

Generalis forma, de prospectu in mare, scripta Dominico gloriosiss. Prætoriorū præ-

Gladiatoribus C. 11.

(secto A. 165.

Glande legenda N. 43.

Gradibus cognationum Inst. 3.

Gradib. & affinibus, et nominibus eorum Inf. 38.

Grege dominico C. 11.

H

Hebræis, quomodo oporteat eos scripturas legere A. 146.

Hæc constitutio interpretatur priorem constitutionem, quæ de his lata est, qui ingrediuntur monasteria, et substantias suas consecrant,

Ⓞ

TITVLI LEGALES.

- Et ex quo ipsam tempore ualere oporteat A 75.
Hereditibus A 164.
Hereditibus instituendis Inst. 2. Inf. 28. Et que per
sonæ institui non possunt C 6.
Hereditibus tutorum C 5.
Hereditum qualitate Et differentia Inf. 2.
Hereditate, uel actione uendita V 18. C 4.
Hereditatibus decurionum, nauiculariorum, cohort
taliū, militum Et fabricensium C 6.
Hereditatibus, quæ ab intestato deseruntur Inst. 3.
Hereticis, Et Manichæis, Et Samaritanis C 1.
Hic finitur lex: deinde consuetudines Regni incipi
unt F 2.
His qui propter metum iudicis non appellauerunt.
C 7.
His, per quos agere possumus Inst. 4.
His, quæ ex publica collatione illata sunt, non usur
pandis C 10.
His, qui ex officio quod administrarunt, conueniuntur
C 11.
His, qui in priorū Creditorum locū succedunt C 8.
His, qui se deserunt C 10.
His qui deiecerint uel effuderint V 9.
His, qui ad Ecclesias confugiunt, uel exclamant: et
ne quis ab Ecclesia extrahatur C 1.
His, qui in Ecclesia manumittuntur C 1.
His, quæ relicta sunt Ecclesie Misia A 65.

His.

TITVLI LEGALES.

His, qui Eunuchos faciunt A 142.

His, qui in exilium dati, uel ab ordine moti sunt.

C 10.

His, qui numero liberorum, uel paupertate excu-
sationem meruerunt C 10.

His, qui feudum dare possunt, & qui non: qualia-
ter acquiratur, & retineatur F 1.

His, quæ ut indignis auferruntur Inf. 34.

His, quibus ut indignis auferuntur hereditates, et
Sen. consult. Syllaniano C 6.

His, qui notantur infamia V 3.

His, qui sui, uel alieni iuris sunt. Instit. I. V I.

His, qui latrones, uel alijs criminibus reos occulta-
uerint C 9.

His, quæ sub modo Legata, seu fideicommissa rea-
linquuntur C 6.

His, qui sponte publica munera subeunt C 10.

His, qui ex publicis rationibus mutuam pecuniam
acceperunt. ibidem.

His, qui mutuum dant agricol. A 33.

His, qui in Osdroëna illicitas contrahunt nuptias. A

His, qui nuptias iterant A 22. (44

His, qui à non domino manumissi sunt C. 7.

His, qui parentes, uel liberos occiderunt C 9.

His, qui pœnæ causa relinquuntur Inf. 34.

His, quæ pœnæ nomine in testamento, uel codicil-
lis scribuntur, uel relinquuntur C. 6.

I His,

TITVLI LEGALES.

His qui à principe uacationem acceperunt C 10.

His, qui ad status confugiunt C 1.

His, qui non impletis stipendijs Sacramento soluti sunt. ibidem.

His, quæ pro non scriptis habentur Inf. 34.

His, qui ante apertas Tabulas hereditates transmittunt C 6.

His, qui sibi adscribunt in Testamento C 9.

His, quæ in Testamento delentur, inducuntur, uel inscribuntur Inf. 29.

His: qui potentiorum nomine titulos prædijs affigunt, uel eorum noia in litē prætendunt C 2.

His, qui ueniam ætat. impetra. ibidem.

His, quæ ui, metusue causa gesta sunt. ibidem.

Honoratorum uehiculis C 11.

Honoribus & muneribus non continuandis inter patrem & filium: & de interuallis C. 10.

Hortulanis A. 64.

I.

Impensis in rebus Dotalibus factis Inf. 25.

Imponenda lucratiuis descriptione C. 10.

Impuberum, & alijs substitutionibus C 6.

Immunitate nemini concedenda C 10.

Immensis donationibus collatis in filios A 92.

Incendio, ruina, naufragio, rate, naue expugnata.

N 48.

Incestis, inutilibus, et nefarijs nuptijs C 5. A 12.

Inco

TITVLI LEGALES.

Incolis, & ubi quis domicilium habere uidetur: et
de his qui studiorum causa in aliena ciuitate de
gunt C 10.

Indicta uiduitate, & de lege Iulia Miscella tollen
da C 6.

Indictionibus C 10.

in diem additione V 18.

Indulgentia tributariorum reliquorum A 148.

Infamibus C 10.

Infantibus expositis A 153.

Infantibus expositis liberis, et seruis, et de his, qui
sanguinolentos nutriendos acceperunt C. 8.

Infirmendis poenis coelibatus, et orbitatis: & de
decimarijs sublat. C 8.

Ingenuis Inst. 1.

Ingenuis manumissis C 7.

Ingratis liberis C 8.

Iniurijs Inst. 4. C 9.

Iniurijs & famosis libellis N 47.

In ius uocando V 2. C 2.

In ius uocati ut eant, uel satisdent V 2.

In iusto, rupto, irrito facto testamento Inf. 28.

In integrum restitutione postulata, ne quid noui sit

In integrum restitutionibus V 4. (at C 2.

In integrum restitutionib. nimirum 25. annorum C 2.

In litem dando tutore, uel curat C 5.

In litem iurando V 12. C 5.

TITVLI LEGALES.

- inofficiosis donationibus C 5.
Inofficiosis dotibus, ibidem.
inofficioso testam. Inst. 2. C 3. V 5,
in quibus causis coloni censiti dominos accusare
possunt C 11.
in quibus causis feudum amittatur F 2.
in quibus causis Militantes fori præscriptione uti
non possunt C 3.
in quibus causis pignus tacitè contrahitur C 8.
in quibus causis tutorem habenti tutor uel cura-
tor dari possit C 5.
in quibus causis in integrum restitutio necessaria
non est C 2.
in quibus causis cessat longi tēporis præscriptio
in rem uerso V 15. (C 7.
in quibus causis Tutorem h. b. nti tutor uel cura-
tor dari possit C 5.
inspiciendo uentre, custodiendoq; partu. Inf. 25.
institoria actione V 14.
institutionibus, & substitutionibus, seu restitutio-
nibus sub conditione factis C. 6.
instrueto, uel instrum. leg. Inf. 33.
interdictis Inst. 4. C 8.
interdictis, seu extraordinarijs action. quæ pro
his competunt N 43.
interdictis & relegatis, & deportatis N 48.
interdicto matrimonio inter pupillam & tuto-
rem,

TITVLI LEGALES.

rem, seu curatorem, filiosq; eorum C 5.

interrogationibus in iure faciendis, & de interro-
gatorijs act. sublatis V II.

interpretatione à principe facta. Et ut usurae par-
ticularim solutæ duplum sortis non excedant,
A 138.

investitura de re aliena facta F 2.

investitura in maritum facta, ibidem.

investitura, quam Titius accepit à Sēpronio, ibid.

inutilibus stipulationibus Inst. 3. C 8.

irenarchis C 10.

itinere actuq; priuato N 44.

iudæis & cælicolis C. 1.

iudicatum solui N 46.

iudicibus A 125.

iudicibus, & ne cum iureiurando deligantur. Et ut
iudices modis omnibus appellationes suscipi-
ant. Item, ne iudices sacræ alicui formæ, quæ lite
pendente facta sit de hoc, quomodo litem deci-
di oporteat, attendant A 82.

iudicij C 3.

iura adgnationis & cognationis tollit, & præ-
scribit succ. ab inest. A 118.

iure aureorum annulorum N 40. & natalibus re-
stituendis C 6.

iure Codicillorum. inf. 29.

iure deliberandi, & adeunda uel acquirenda hæ-

I 3 redi-

TITVLI LEGALES.

reditate C 6.

Iure deliberandi Inf. 28.

Iure dominiij impetrando C 8.

Iure dotium V 23. C 5.

Iure emphyteutico C. 4.

Iure Fiscii N 49. C 10.

Iure immunitatis N 50.

Iure liberorum C 8.

Iure naturali, gentium, & ciuil. Inst. I.

Iure Patronatus Inf, 37.

Iure personarum, ibidem, Inst. I.

Iure Reipublicæ C II.

Iureiurando propter calumniam dando C 2.

Iureiurando, quod moriens de modo sui patrimonij præstitit A 48.

Iureiurando, siue uoluntario, siue necessario, siue iudiciali V 12.

Iuris formulis, & impetratione actionũ sublata C

Iurisdictione V 2.

(2.

Iurisdictione omnium Iudicũ, & de foro cõpeten

Iuris & facti ignorantia V 27. C I. (ti C. 3.

Iustitia & iure Inst. I. V I.

Iusiurandum quod præstari solet ab his, qui officia suscipiunt A 9.

L.

Latina libertate tollenda & per certos modos in ciuitatem Romanam transfusa C 7.

Legas

TITVLI - LEGALES.

- Legationibus N 50. C 10.
Legatis Inst. 2. C 6.
Legatis & fideicommissis liber primus Inf. 30.
Legatis & fideicommissis liber secundus. ibid. 31.
Legatis & fideicommissis liber tertius. ibid. 32
Legatis præstandis contra Tabulas, bonorum possessione petita Inf. 37.
Lege Aquilia Inst. 4. C. 3.
Lege Commissaria V 18.
Lege Conradi F 2.
Lege Falcidia Inst. 2.
Lege Fusia Caninia tollenda Inst. 1. & C 7.
Legibus & constit. Principum C. 1.
Legibus Senatusq; consultis, & longa consuetudine
Legitima Agnatorum tutela Inst. 1. (dine V 1.
Legitima Agnatorum success. ibid. 3.
Legitima tutela C 5.
Legitimis heredibus C 6.
Legitima parentum tutela Inst. 1.
Legitima patronorum tutela Inst. 1.
Legitimis liberis, & ex filia nepotibus ab intestato uenientibus C. 6.
Legitimis Tutoribus Inf. 26.
Liberali causa N 47. C. 7.
Libellis dimissorijs, qui Apostoli dicuntur N 49.
Liberatione legata Inf. 34.
Liberis, quomodo eos oporteat uel legitimos, uel

TITVLI LEGALES.

naturales intelligi, et de indotatis nuptijs,

A 74.

Liberis exhibendis, seu deducendis: & de libero,
homine exhibendo N 44. & C 8.

Libero homine exhibendo N 44.

Liberis præteritis, uel exhereditat C 6.

Libertinis inst. I. C. 10.

Libertis et eorum liberis C 6.

Libertis, & posthumis hæredibus instituendis, uel
exheredandis, uel præteritis Inf. 28.

Libertis uniuersitatum Inf. 38.

Literarum obligationibus Inst. 3.

Litigatoribus, & de sportulis, & ut quæ iuben-
tur, referendarij compleant, neq; se cause im-
miscuant, & per se exequantur A 124.

Ligiosis N 44. C 8.

Litigiosis, & de cautione, quæ ante reorum cita-
tionem præstari debet ab actoribus: & quando,
actor priuilegio uti nequeat, quòd inuitus age-
re non compellatur A 112.

Litis contestatione C 3.

Littorum & itinerum custodia C 12.

Locatione & conductione Inst. 3.

Locati & conducti V 19.

Locato & conducto C 4.

● **L**ocatione prædiorum ciuiliū uel fiscaliū, siue tē-
plorum, siue rei priuatæ, uel dominicæ C. 11.

Locis

TITVLI LEGALES.

Locis & itineribus publicis N 43.

Loco publico fruendo ibid.

Longi temporis præscriptione, quæ pro libertate,
& non aduersus libertatem opponitur C 7.

Lucris aduocatorum, & commiss. officiorum, seu
apparitorum C 7.

Luitione pignoris C 8.

M

Magistratibus conueniendis, & eorum hæ
redibus Inf. 27. C 5.

Magistratibus municipalibus C 1.

Magistris sacrorum scriniorum C 12.

Maiuma C 11.

Maleficis & mathematicis, & cæteris similibus.
C 9.

Mancipijs & colonis patrimonialium, & saltuensi
um, & emphyteuticorum fundorum C 11.

Mandati, uel contra, V 17. C 4.

Mandato Inst. 3.

Mandatis principum C 1.

Manumissionibus N 40.

Manumissionibus quæ seruis ad uniuersitatem per
tinentibus imponuntur ibid.

Manumissis testamento ibid.

Manumissis uindicta ibid.

Mendicantibus ualidis C 11.

Mensoribus C 12.

I § Metala

TITVLI LEGALES,

Metallarijs, & metallis, & procuratoribus metal
lorum C II.

Metatis & epidemeticis C II.

Metropoli Beryto C II.

Migrando N 45.

Milite uasallo qui contumax est F 2.

Militibus A II 6.

Militari testamento Inst. 2. Inf. 29.

Militari ueste C 12.

Minoribus 25. annis V 4.

Moderatore Arabiæ A 102.

Moderatore Helenoponti A 28,

Modo multarum quæ à Iudicibus infliguntur C 1.

Monachis, & asceterijs, & eorum conuersatione.

A 133.

Monasterijs. et monachis, et eorū Antistibus A 5.

Monopolijs. & conuētu negotiorum illicito, uel ar
tificum, ergo laborum, nec non balneatorū pro
hibitis illicitis pactionibus C 4.

Mortis causa donationibus C 34. & C 8.

Mortuo inferendo, & sepulchro edificando V II.

Muliere raptum passa A 143.

Mulieribus fide hæreticis C 19.

Mulieribus quæ se proprijs seruis iunxerunt C 9.

Mulieribus, in quo loco munera sexui congruentia,
uel honor. agnoscant. C 10.

Muneribus & honoribus N 50.

Mun-

TITVLI LEGALES.

Muneribus patrimoniorum C 10.

Municipibus & origenarijs ibid.

Murilegulis, & gyneciarijs, & procuratoribus
gynecij: & de monetarijs, & bustagiarijs C 11.

M tatione nominis C 9.

N

N Atalibus restituendis N 40.

Natura Feudi F 1.

Natura successione Feudi F 2.

Naturalibus liberis A 89.

Naturalibus liberis, & matribus eorū, et ex quib.
causis iusti efficiantur C 5.

Naufragijs C 11.

Nauibus non excusandis ibid.

Nauicularijs, seu naucleris publ. species transpor-
tātibus. & de tollenda lustralis auri collatione

Nauticis Tyberinis ibid. (ibid.)

Nautæ, caupones, stabularij ut recepta restituant.

V 4.

Nautico foenore V 22. C 4.

Ne sanctum Baptisma iteretur C 1.

Ne quis cogatur bonis cedere A 135.

Ne Decurio, aut cohortalis perducatur in Ius, si
statūre iudicio citra iussionem principis, quæ
insinuetur ꝑ r. etc. A 151.

Ne defuncti, seu reliquiæ eorum à creditoribus af-
ficiantur contumelia: & ne adseffores cogni-

tionem

TITVLI LEGALES.

tionem causarum absq; iudicibus suscipiant A.
60.

Ne de statu defunctorum post quinquennium quaeratur N 40. C 7.

Ne rei dominica, uel templorum uindictio temporis praescriptione submoueatur C 7.

Ne pro dote mulieri bona mariti addicatur C 5.

Ne filius pro patre, uel pater pro filio emancipato, uel libertus pro patrono conueniatur C 4.

Ne fideiussores, uel mandatores dotium dentur C 5.

Ne Fiscus, uel Respublica procuracionem alicui patrocini causa illicitè praestet C 2.

Ne Fiscus rem, quam uendidit, euincat C 10.

Ne sacrae fortunae, quae de causis procedunt publicis, aliter robar accipiant, quam gloriosiss. praetoriorum Praefectis insinuatæ sint, uel fuerint, illicq; habeantur ratæ A 152.

Ne quid in flumine publico, in ue ripa eius fiat, quo aliter aqua fluat, atque priore aestate fluxit N.
44.

Ne Iudæi, Samaritani, & Heretici per causam religionis & cultus sui, Curiali fortuna liberentur, sed dum Curialibus muneribus subdantur, priuilegijs eorum non utantur. Item, ut iidem possint contra orthodoxos, qui Curiali fortunæ subditi sunt, testimonium dicere: ut qui praecla-

re

TITVLI LEGALES.

re pro orthodoxa Repub. testimonium perhibeant A 45.

Ne quis in sua causa iudicet, uel sibi ius dicat C 3.

Ne quis eum, qui in ius uocabitur, ui eximat V 2.

Ne quis liber inuitus actum Reipublicæ gerere cogatur C 11.

Ne libertini de cætero iure aureorum annulorum, & restitutorum natalium opus habeant. Item, ut dotarium instrumentorum confectio in libertinatus ipso etiam facta legitimas reddat nuptias, & suos patri filios. Si fortè ea ancilla sit, ut & ipsa dotis confectio libera existat, & nuptiæ legitime, & ex ea progeniti filij patri, sui sint. A 78.

Ne in medio Litis fiant sacræ formæ, aut sacræ iussiones, sed secundum generales leges causæ decendantur. Et ut præsens constitutio ante personarum in iudicio confirmationem inseratur actis iudicialijs A 113.

Ne quid in loco sacro fiat N 43.

Ne quid in loco, uel itinere publico fiat ibid.

Ne quo in loco per Imperium Romanum lenones sint A 14.

Ne Christianum Mancipium hæreticus, uel paganus, aut Iudæus uel possideat, uel circūcidat C 1.

Ne rei militaris comitibus, uel tribunis lauacræ præstentur ibid.

Ne a

TITVLI LEGALES.

Ne à mulieribus. quæ se prostituunt, Fideiussor. aut
Iusiurandum exigatur: quòd hoc genus uitæ de
ferturæ non sint A 51.

Ne quis quòd agricolæ mutuam pecuniam dedit, il
lius terram detineat: & quem usurarum modicè
creditores accipere debent ab agricolis. A 34.

Ne quis mutuum dans agricolæ, terram eius tene
at, item quàm magnas usuras creditores ab a
gricolis debeant percipere A 32.

Ne quid oneri publ. imponatur C II.

Ne operæ à collatoribus exigantur C IO.

Ne quis Oratorium citra scientiam Episcopi ædi
ficet: & ut prius desinat, quæ ad curam & in
stitutionem Oratorij ædificandi necessaria sus
tura sint. Et ne Episcopi absint à suis eccl. fjs.
Ac de alienatione immobilium rerum ecclesi
asticarum A 67.

Ne personæ, uel rei, uel auri alterius pro altero op
pignerationes fiant, sed oppigneratione oble
so, eius quadruplum restituatur. Item, ne pro
co, q̄ percussit, uel alicui damnũ irrogauit, alius
percutiatur, aut qualitercunque damnum sen
tiat. Et ne donatio à priuato in Imperatorem
facta indigeat actorum publicorum confectione
A 52.

Ne liceat potentioribus patrociniũ litigantibus
præstare, uel actiones in se transferre C 2.

Ne

TITVLI LEGALES.

Ne sine iussu principis, certis iudicibus liceat confiscare C 9.

Ne liceat in una, eademq; causa tertio prouocare: uel post duas sententias iudicum, quas definitio prefectorū roborauerit, eas retractare C 7.

Ne rusticani ad ullum obsequium deuocentur C II.

Ne tutor, uel curator uectigal conducat C 5.

Ne uir ex dote, aut mulier ex donatione ante nuptias proueniens, lucrum proprietatis iure teneant, sed conseruent dominium filijs suis: uel si ad secundas nuptias non ueniant, in lucro solum ususfructum obtinentes. Et ut qui diuortio matrimonium dirimunt, si dotem, aut ante nuptias donationem lucrentur, similiter & ipsi dominium filijs conseruent, persona, quæ usumfructum habet, cogenda filios alere. Si uerò bona gratia soluatur matrimonium, & uideantur quedam occasione damni dati detenta esse: ut hac arte perempta, ea quæ detinentur, reseruentur filijs A 98.

Ne uis fiat ei, qui in possessionem missus est 43.

Ne uxor pro marito, uel maritus pro uxore, uel mater pro filio conueniatur C 4.

Necessarijs, & seruis hæredibus instituendis, uel substiruendis C 6.

Negotiatores ne militent C 12.

Negotiorum gestorum act. V 3. C 2.

Nemini

TITVLI LEGALES.

**Nemini licere signum Saluatoris Christi humi, uel
in silice, uel in marmore sculperre, a t p ngere C 1**

Nihil innouari Appellatione pendente N 49.

Nili aggeribus non rumpendis C 9.

**Non alienandis, aut permutandis rebus ecclesiasti-
cis immobilibus, aut in specialem hypothecam
dandis creditoribus, sed ut sufficiant generales
hypothecæ A 7.**

Non eligendo secundo nubentes uxores A 2.

**Non licere habitatoribus metrocomie, loca sua ad
extraneum transferre C 2.**

Non numerata pecunia C 4.

Notis Feudorum F 2.

Noua forma Fidelitatis ibid.

Nouationibus & delegationibus N 46. & C 8.

Noui operis nunciatione N 39.

Nouis operibus contra prospectum in mare A 63.

Noxalibus actionibus Inst. 4. C 3.

Nudo Iure Quiritum tollendo C 7.

**Nulli licere in frenis, equestribus sellis, & balteis
margaritas, smaragdos, & hyacinthos aptare:
& de artificibus palatinis C 11.**

**Numerarijs, actuarijs, & chartularijs, & adiutori-
bus, siue scriniarijs, & exceptoribus sedis excel-
sæ, cæterorumq; iudicum, tam militarium, quã
ciuilium C 11.**

Nundinis N 50.

Nundis

TITVLI LEGALES.

Nundinis & mercatoribus C 4.

Nuptijs Inst. 1. C 5.

O

Oblatione uotorum C 12.

Obligationibus Inst. 3.

Obligationibus & actionibus C 4. & N 44.

Obligationibus ex consensu Inst. 3.

Obligationibus, quæ quasi ex cōtractu nascuntur ibid.

Obligationibus, quæ ex delicto nascuntur. Inst. 4.

Obligationibus, quæ quasi ex delicto nascuntur.
ibidem.

Obsequijs à liberis & libertis parentibus & patro-
nis præstan. Inf. 37.

Obsequijs patrono præstandis C 6.

Officio assessoris V 1.

Officio comitis Orientis C 1.

Officio comitis rerum priuatarum sacri palatij, sac-
criq; patrimonij C 1.

Officio consulis V 6.

Officio comitis sacrarum largitionum C 1.

Officio iudicis Inst. 4.

Officio ciuiliū iudicum C 1.

Officio diuersorum iudicum ibid.

Officio eius cui mandata est iurisd. V 1.

Officio militarium iudicum C 1.

Officio eius, cui uicem alicuius Iudicis, uel Præsidis
obtinet ibid.

K

Officio

TITVLI LEGALES.

- Officio Iuridic. V I.
Officio Iuridici Alexandria C I.
Officio eius, cui mandata est Iurisdictio V I.
Officio magistri militum ibid.
Officio magistri officiorum ibid.
Officio præfecti Augustalis V I. C I.
Officio præfecti prætorio V I.
Officio præfecti uigilum V I. C I.
Officio præfecti urbi ibid. C I.
Officio præfecti prætoriorum Oriëntis et Illyrici C I.
Officio præfecti prætorio Aphricæ, & de omni ea
iusdem diœceseos statu. ibid.
Officio Præsidis V I.
Officio Prætoris ibid.
Officio Prætorum C I.
Officio procuratoris Cæsaris uel rationalis. V I.
Officio Proconsulis & legati V I. C I.
Officio Quæstoris ibid.
Officio rectoris prouinciæ, & ut nulli patriæ suæ
administratio sine speciali permisso principis
permittatur C I.
Officio uicarij ibid.
Officijs, quæ ministrant in sacris appellationibus.
A 20.
Officinis, siue tabernis Constantinopolitanæ urbis:
& ut mille tantum & centum officinæ sacrosan-
ctæ maioris Ecclesiæ excusentur: omnes reli-
quæ.

TITVLI LEGALES.

quæ, ad quemcunq; dominum pertineant, con-
suetæ obeant munia A 45.

Omni agro deserto, et quando steriles fertilibus im-
ponuntur C II.

Operis noui nunciatione C 8.

Operibus publicis N 50. C 8.

Operis libertorum Inf. 38. C 6.

Operis seruorum V 7.

Optione, uel elect. legata. Inf. 33.

Ordine cognitionum C 7.

Ordine Iudiciorum C 3.

Origine Iuris, & omnium Magistratum, & succes-
sione prudentum V 2.

P

PACE Cōstantiæ cōposita inter Fridericū, &
filium eius Henricū, et quosdam nobiles Alca-
manniæ, et ciuitates Lōbardie, et Romādiolæ.

Pace iuramento firmanda ibid. (F 2.

Pace tenenda, & eius uiolatoribus ibid.

Pactis C 2. V 2.

Pactis dotalibus V 23.

Pactis conuentis tam super dote, quàm donationē
ante nuptias, & paraphernis C 5.

Pactis inter emptorem et uenditorē cōpositis C 4.

Pactis pignorum C 8.

Palatinis sacrarum largitionum, & rerum priuata-
rum C 12.

K 2

Palas

TITVLI LEGALES.

- Palatijs, & domibus dominicis C 11.
Partu pignoris & omni casu C. 8.
Pascuis publicis & priuatis C 11.
Patria potestate Inst. 1. C 8.
Patribus qui filios suos distrax C 4.
Peculio V 15.
Peculio legato Inf. 33.
Peculio eius qui libert. meruit C 7.
Pedaneis Iudicibus C 3.
Penu Legata Inf. 33.
Periculo & commodo rei uendite V 18. C 4.
Periculo tutorum & curatorum C 5.
Periculo successorum parentis C 10.
Periculo nominatorum C 11.
Periculo eorū, q̄ pro Magistratibus interuenerunt
Per quas personas nobis obligatio acqui (ibid.
ratur Inst. 2. C 4.
Per quos fiat inuestitura F 2.
Perfectissimatus dignitate C 12.
Perpetuis & temporalibus actionibus, & quæ ad
hæredes, et contra hæredes transeunt Inst. 4.
Petitionibus bonorum sublatis C 10.
Petitione hæreditatis V 5. C 3.
Pignoratitia actione, uel contrà V 13.
Pignoribus & hypothecis C 8.
Pignoribus & Hypothecis, qualiter ea contrahantur,
& de pactis eorum V 20.

Pignori

TITVLI LEGALES.

- Pignori dato Feudo F. 2.
Pistoribus C 11.
Plebeis prætoribus A 13.
Plus petitionibus C 3.
Plus ualere q̄ agitur, quã q̄ simulatè cõcipitur C 4.
Pœna Iudicis, qui malè iudicauit, uel eius qui iudicem, uel aduersarium corrumpere curauit C 7.
Pœna temerè litigantium Inst. 4.
Pœnis N 48. C 9.
Pœnis fiscalibus credit. præferri. C 10.
Pollicitationibus N 50.
Ponderatoribus, & auri illatione C 10.
Popularibus actionibus N 47.
Possessoria hæreditatis petitione V 5.
Postliminio & redemptis ab hostibus C 8.
Posthumis hæredibus instituendis, uel exhæredandis, uel præteritis C. 6.
Postulando C 2. V
Potioribus ad munera nominandis C 10.
Præbendo salario ibid.
Precario N 43.
Precario, & Saluiano interdicit. C 8.
Præcepta Præsidum A 17.
Precibus Imperatori offerendis, & de quibus rebus supplicare liceat, uel non C 1.
Prædijs, & alijs rebus minorum sine decreto non alienandis, uel obligandis C 5.

K 3

Prædijs

runt
ibid.

e ad
4.

hano

nori

TITVLI LEGALES.

- Prædijs Decurionum sine decreto non alienã.** C 10
Prædijs & omnibus rebus nauiculariorum C 11.
**Prædijs Tamaicis, & his, qui ex colonis Tamaicis
alijsq; liberæ conditionis procreantur** ibid.
**Præfectis prætorio, siue urbi, & magistris militum
in dignitatibus exæquandis** C 12.
Præpositis agentium in rebus ibid.
Præpositis laborum ibid.
**Præpositis sacri cubiculi, & de omnibus cubiculariis,
& privilegijs eorum** ibid. ¶
**Præpositis sacrorum scriniorum, cæterisq; quæ in
sacris scrinijs militant** ibid.
Præpositis & tribunis scholarum ibid.
Præside Pisidiæ A 28.
Præscriptiõe lōgi tēporis, decē, uel 20. annorū C 7
Præscriptione triginta, uel quadraginta an. ibid.
Præscriptis uerbis, & in factum actione V 19.
Prætoræ Siciliæ A 104.
Prætoræ Lycaoniæ A 25.
Prætoræ Paphlagoniæ A 29.
Prætoræ Thraciæ A 26.
**Prætoribus, & honore præturæ, & collatione, &
gleba, & clauis, & pholi, & septem solidorum
functione sublata** C 12.
**Prætorio pignore, & ut in actionibus etiam debitorum
missio prætorij pignoris procedat** C 8.
Prætorijs stipulationibus N 46.
Præuaricatoribus N 47.

TITVLI LEGALES.

- Primicerio & secundicerio, & notarijs C 12.
Primipilo ibid.
Principibus agentium in rebus ibid.
Priuatis carceribus inhibendis C 9.
Priuatis delictis N 47.
Priuilegijs domus Augustæ, uel rei priuatae: &
quarum collationum excusationem habet C 11.
Priuilegio dotis C 7.
Priuilegijs corporatorum urbis Romæ C 11.
Priuilegijs creditorum N 42.
Priuilegijs urbis Constantinopolitane C 11.
Priuilegijs Fisci C 7.
Priuilegijs eorum, qui in sacro palatio militat C 12.
Priuilegijs scholarum ibid.
Proconsule Cappadociae A 30.
Proconsule Palestine A 103.
Pro derelicto N 41.
Pro Donato ibid.
Pro dote ibid.
Pro emptore ibid.
Pro hærede, uel possessore ibid.
Pro legato ibid.
Pro socio V 17. C 4.
Pro soluto N 41.
Pro suo. ibid. & C 4.
Probationibus C 4.
Probationibus & presumpt. V 22.

K 4

Procha

TITVLI LEGALES.

- P**rocuratoribus C 2.
Procuratoribus & defensoribus V 3.
Professoribus, & Medicis C 10.
Professoribus qui in urbe Constantinopolitana do-
centes, ex lege meruerunt comitiuam C 12.
Prohibita Feudi alienatione per Lothorium F. 2.
Prohibita Feudi alienatione per Fridericum ibid.
Prohibita sequestratione pecun. C 4.
Prole partienda inter rusticos. A 156.
Prouinciarum praesidibus A 161.
Proxenetis N 50.
Pupillari substitutione Inst. 2.
Publicae laetitiae, uel Consulium nunciatores, uel infi-
nuatores constitutionum, & aliarum sacrarum,
uel iudicialium literarum ex descriptione, uel
ab inuitis, ne quid accipiant immodicum C 12.
Publicis iudicijs Inst. 4 N 48.
Publicis tributis expediendis, & soluendis, neq; no-
alijs capit. A 128.
Publiciana in rem actione V 6.
Publicani, & uectigalibus, & commissis N 39.

Qua driennij praescriptione C 7.
Quae fuit prima causa beneficij amittendi.
F 2.

Quae in fraudem creditorum facta sint, ut restitu-
antur N 42.

Quae

TITVLI LEGALES.

- Quæ res exportari non debeant C 4.
Quæ res pignori uel hypothecæ datæ obligari nõ
possunt V 20.
Quæ res pignori obligari possunt, uel non: &
qualiter pignus contrahitur C 8.
Quæ res uendi non possunt, & qui uendere, uel
mercari uentantur C 4.
Quæ sit longa consuetudo C 8.
Quæ sint Regaliæ F 2.
Quæ sententiæ sine appellatione rescinduntur.
N 49.
Quæstionibus N 48. C. 9.
Quæstore A 80.
Quæstoribus & magistris officiorum, & comiti-
bus sacrarum largitionũ, & rei priuatæ C 12.
Qualiter olim poterat feudum alienari F 2.
Qualiter iurare debeat domino uasallus fidelita-
tem, ibidem.
Qualiter dominus proprietate Feudi priuetur. ib.
Quando actio de peculio annalis sit V 15.
Quãdo appellandũ sit, et intra quæ tẽpora N 49.
Quando ciuilis actio criminali præiudicet: & an
utraq; ab eodem exerceri possit C 9.
Quando decreto opus non est C 5.
Quando dies legatorum, uel fideicommissorum ce-
dat. Inf. 36. C 6.
Quando dies ususfructus legati cedat. V 7.

K 5

Quans

TITVLI LEGALES.

Quando ex facto tutoris uel curatoris minores agere, uel conueniri possunt Inf. 26. C 5.

Quando Fiscus, uel priuatus debitoris sui debitor es exigere possit C. 4.

Quando imperator inter pupillos, & uiduas, uel alias miserabiles personas cognoscit: & ne exhibeantur C 3.

Quando libellus Principi datus, litis faciat contestationem C. 1.

Quando liceat ab empt. disced. C 4.

Quando liceat unicuique sine Iudice uindicare se, uel publ. deuotionem C. 3.

Quando mulier tutela officio fungitur C 5.

Quando non petentium partes petentibus accrescunt,

Quando prouocare non est necesse C 7. (C. 6.)

Quando, & quibus quarta pars debetur ex bonis decurionum, & de modo distributionis eorum, C 10.

Quando tutores uel curatores esse desinant C 5.

Quarum rerum actio non datur N 44.

Quemadmodum ciuilia munera inducuntur C 10.

Quemadmodum Feudum ad filiam pertineat F. 1.

Quemadmodum seruitutes amittantur V 8.

Quemadmodum testamenta aperiantur, describantur, atque inspiciantur C 6.

Qui accusare non possunt. C 9.

Qui ad bonorum possessionem, & infra quod tempus admittantur C 6.

Qui

TITVLI LEGALES.

Qui bonis cedere possunt C 7.

Qui dare tutores uel curatores possunt: & qui dari non possunt C 5.

Qui etate uel profess. se excus. C 10.

Qui pro sui iurisdictione iudices dare, dariue possunt C. 3.

Qui legitimam personam standi in iudicijs habeant, uel non, ibidem.

Qui non possunt ad libertatem peruenire C 7.

Qui manumittere non possunt, & ne in fraudem creditorum manumittantur, ibidem.

Qui & à quibus manumissi liberi non fiant, & ad legem Aeliam Sentiam. N 40.

Qui sine manumissione ad libertatem pueniunt ibid.

Qui militare possunt, uel non: & de seruis ad militia dignitatem adspirantib. et ut nemo duplici militia uel dignitate et militia simul utatur, C.

Qui morbo se excusant C 5. & 10, (12.

Qui numero liber, se excusant. ibid.

Qui numero tutelarum se excusant, ibid.

Qui petant tutores, uel curatores, & ubi petantur. Inf, 26. C 5.

Qui potiores in pignore, hypothecae habeantur: & de his qui in priorum credit. locum succedunt V 20. C 8.

Qui sint rebelles F 2. (possunt C 2.

Qui, & aduersus quos in integram restitutio non
Qui

TITVLI LEGALES.

Qui satisfidare cogantur, uel iurato promittant,
uel promissioni suæ committantur V 2.

Qui successores teneantur F 1.

Qui successores Feudum dare teneantur. ibidem.

Qui testamenta facere possunt, uel non pos. C. 6.

Qui testamentum facere possint, & quemadmo-
dum testamenta fiant Inf. 28.

Qui testamento tutores dari possunt Inst. 1.

Qui testes sunt necessarij, ad nouam inuestituram
probandam F 2.

Quibus alienare licet, uel non Inst. 2.

Quibus ad conductionem prædiorum fiscalium ac-
cedere non licet C 11.

Quibus muneribus excusantur hi, qui post imple-
tam militiam, uel aduocationem, per prouin-
ciam suis commodis uacantes, commorantur: et
de priuilegijs eorum, & de conductoribus ue-
tigalium fisci C 10.

Quibus muneribus, uel præstationibus nemini li-
ceat se excusare. ibid.

Quibus modis Feudum constitui possit F 1.

Quibus modis Feudum amittatur. ibid.

Quibus rebus ad eundem iudicem eatur V 11.

Quibus ad libertatem proclamare licet N 40.

Et de rebus eorum qui ad libertatem proclama-
re non prohibentur C. 7.

Quibus ex causis serui præmio libertatem acci-
piunt.

TITVLI LEGALES.

piunt. *ibidem.*

Quibus ex causis manumittere non licet *Inst.* 1.

Quibus modis tollitur obligatio *Inst.* 3.

Quibus modis re contrahitur obligatio. *ibid.*

Quib. modis ius patriæ potestatis soluitur *Inst.* 1.

Quib. modis pignus, uel hypotheca soluitur *V* 20

Quibus ex causis in possessionem eatur *N* 42.

Quibus non competit bonorum possessio *Inf.* 38.

Quibus non obijcitur longi temporis præscrip-
tio *C* 7.

Quibus res iudicata non nocet. *ibidem.*

Quibus ex causis maiores in integrum restituantur *C* 2.

Quibus modis tutela finitur *Inst.* 1.

Quibus non est permixsum facere testamentum *Inst.* 2.

Quibus modis testamenta infirmentur. *ibidem.*

Quibus modis ususfructus, uel usus amittatur *V* 7.

Quid iuris, si post alienationem Feudi uasallus id
recuperauerit *F.* 2.

Quid sit inuestitura, *ibidem.*

Quid præcedere debeat, an inuestitura, uel fide-
litas, *ibidem.*

Quis à quo appelletur *N* 49.

Quis ordo in bonorum possessione seruetur *Inf.* 38.

Quis dicatur Dux, Comes, March. *F* 2.

Quo tempore miles inuestituram petere debeat *F* 1.

Quo quisque ordine conueniatur *C* 11.

Quod constitutio, quæ ex adscriptio et libera
natos

TITVLI LEGALES.

natos liberos esse uult, non his qui ante, sed qui post constitutionem nati sunt, profit. Et ut uenerabilium domuum œconomi, immobilium ad inuicem rerum ecclesiasticarum commutationes faciant, decreto prius interposito, excepta ab hoc maiore Ecclesia A 54.

Quod quisq; iuris in alienum statuit uti, ipse eodem iure utatur V 2.

Quod iussu V 15.

Quod metus causa gestum erit V 4.

Quod cū eo qui in aliena potestate est, negotiū gestum esse dicetur. Inst. 4. V 14. Vel de peculio, seu quod iussu, uel de in rem uerso C 4.

Quod falso tutore authore gestū esse dicetur. Inf.

Quod ui, aut clam N. 43.

(27.

Quod cuiuscunq; uniuersitatis nomine, uel contra eam agatur V 3.

Quo pacto oporteat episcopos & ceteros clericos ad ordinationem perducere: & de expensis Ecclesiarum A 6.

Quomodo instrumentis, quæ apud Iudices insinuanda sunt, fidem apponere oporteat A 73.

Quomodo in læsæ maiestatis crimine procedatur, F 2.

Quomodo, & quando iudex sententiam proferre debeat presentibus partibus, uel una parte absente C 7.

QUORUM

TITVLI LEGALES.

Quorum appellationes non recipiuntur C 7.

Quorum bonorum N 43. C. 8.

Quorum legatorum, ibidem N. & C.

Quot testes sunt necessarij ad probandam Feudi
ingratitude F 2.

R.

Raptu uirginum, seu uiduorum, nec non san
ctimonialium C. 9:

Ratam rem haberi, & de rethabitione N 46.

Ratiocinijs operum publicorum, & patribus ci
uitatum C 8.

Re iudicata C. 7. N 42. Et de effectu sententia
rum: & de interlocutoribus N 42.

Re militari N 49. C 12.

Rebus alienis non alienandis: & de prohibita re
rum alienatione, uel hypotheca C 4.

Rebus corporalibus & incorporalibus Inst. 2.

Rebus creditis & iureiurando, ibidem.

Rebus dubijs Inf. 34.

Rebus eorū, qui sub tutela uel cura sunt, sine dea
creto nō alienādis, uel pignori obligan. Inf. 27

Rebus iudicis autoritate possidendis, uel uendun

Rei uendicatione V 6. C 3. (dis N 42.

Rei uxorie actione, in ex stipulatu actionē trans
fusa: & de natura dotibus præstita C. 5.

Reis postulatis C 10.

Reis, qui ingrediuntur ad expediendam appella
tionem

TITVLI LEGALES.

tionem, deq; instrumentis priuata manu conscriptis, prolatis ab eo, qui cum agitur. Item de iuramento delationis, ut iuramento calumnie cōnectatur: quod semel tantum pro omni probatione prestari solet A 50.

Rem alienam gerentibus non interdici rerum suarum alienatione C 4.

Rem pupilli saluam fore, uel adolescentis N 46.

Rerum amotarum Inf. 25. C 5.

Rerum permutatione V 19.

Rerum diuisione, & acquirendo ipsarum dominio Inst. 2.

Rerum permutatione, & prescriptis uerbis C 4.

Receptis arbitris C. 2.

Receptis qui arbitrium receperunt, ut sententiā Receptoribus N 47. (dicant V 4.

Referendarijs sacri palatij A 11.

Regula Catoniana Inf. 34.

Relationibus C 7.

Releuatione tributorum publicorum A 163.

Religiosis & sumptib. funerū: & ut funus ducere liceat V 9. C 3. Et aleæ lusu, & aleator C 3.

Remissionibus N 44.

Remissione pignoris C 8.

Remissio pœnæ illicitè contractarum nuptiarum, A 139.

Replicationibus Inst. 4.

Reptis

TITVLI LEGALES.

Repudianda bonorum possess. C 6.

Repudianda, uel abstinenda hereditate. ibid.

Repudijs, & iudicio de moribus sublato C. 5.

Reputationibus quæ fiunt in iudicio, in integrum
restitutionis C 2.

Requirendis reis C 9. N 48.

C. 7.

Res inter alios acta, uel iudicata, alijs ne noceat.

Rescindenda uenditione V 18. C 4. Et quando nõ
liceat ab emptione discedere V 18.

Restitutionibus A 18.

Restitutione dotalium rerum, & ad donationem
ante nuptias pertinentium. Item de ea quæ un-
decimo mense post obitum mariti parit A 39.

Restitutione militum, & eorum qui Reip. causa
absunt C 2.

Reuocandis donationibus C 8.

Reuocandis his, quæ per fraudem alienata sunt.

C 7.

Ripa munienda N 43.

Ritu nuptiarum V 23.

Riuus V 23.

Rusticis, qui in alienis prædijs nuptias contrahunt,

A 157.

S.

Sacra forma transmissa dominico gloriosiss.
Prætoriorum illyricianorum præfecto,
de diuersis capit. A 162.

L

Sacris

TITVLI LEGALES.

- Sacris iussionibus A 114.
Sacrificijs Paganorum, & templis. C. 1.
Sacrosanctis ecclesijs, & de rebus, ac priuilegijs earum. ibi.
Salgamo hospitibus non præstando C 12.
Saluiano interdicto Inf. 43.
Samaritanis A 144.
Satisdando C 2.
Satisfactionibus Inst. 4.
Satisfactione tutor. uel curatorum. ibidem.
Secundis nuptijs C 5.
Seditiosis, et de ijs, qui plebem audent contra re- pub. colligere C 9.
Senatoribus V 5.
Senatusconsultis C 1.
Senatusconsult. Claud. tollendo C 7.
Senatusconsult. Macedoniano V 14.
Senatusconsult. Orphiciano Inst. 3.
Senatusconsult. Sillianiano & Claudiano, quorum testamenta nec aperiuntur Inf. 29.
Senatusconsult. Tertuliano Inst. 3.
Senatusconsult. Trebelliano C 6.
Sententia quæ sine certa quantitate profertur C. 7.
Sententiam rescindi non posse. ibid.
Sententiam passis, & restitutis N 48. C 9.
Sententijs contra Fiscum latis retractandis C 10.
Sententijs ex breuiculo recitandis C 7.

Sens

TITVLI LEGALES.

Sententijs praefectorum praetorio. *ibid.*

Sententijs & interlocutionibus omniū iudicū, *ibi.*

Sententijs quae pro eo, quod interest, proferuntur. *ibid.*

Separationibus N 42.

Sepulchro uiolato N. 47. C 9.

Seruili cognatione Inst. 3.

Seruo corrupto V 11.

Seruo pignori dato, manumisso C 7.

Seruis fugitiuis, & libertis, mancipijsq; ciuitatum artificibus, & ad diuersa opera deputatis, & ad rem priuatam, & dominicam pertinentibus C 6.

Seruis Reipub. manumittendis, *ibidem.*

Seruitutibus V 8.

Seruitutibus rusticorum & urbanorum praediorū, Inst. 2.

Seruitutibus rusticorum praediorum V 8.

Seruitutibus, & de aqua C 3.

Seruitute legata Inf. 33.

Seruis exportandis: & si ita mancipium uenierit, ut manumittatur: uel contra V 18.

Si à non competente iudice iudicatum esse dicatur C 7.

Si à parente quis manumissus fuerit Inf. 37.

Si aduersus rem iudicatam restitutio postuletur. C 2.

L 2 Si

TITVLI LEGALES.

- Si aduersus uenditionem. *ibidem.*
Si aduersus uenditionem pignoris. *ibid.*
Si aduersus donationem. *ibidem.*
Si aduersus libertatem. *ibidem.*
Si aduersus transactionem uel diuisionem in integrum minor restitui uelit. *ibidem.*
Si aduersus solutionem à tutore, uel à se factā. *ibid.*
Si aduersus dotem. *ibid.*
Si aduersus delictum suum. *ibidem.*
Si aduersus usucapionem. *ibid.*
Si aduersus fiscum. *ibid.*
Si aduersus creditorem. *ibid.*
Si se abstinuit hæreditate. *ibid.*
Si ut omissam hæreditatem, uel bonorū possessionem, & quid aliud acquirat. *ibid.*
Si aduersus creditorem præscriptio opponatur,
C 7.
Si ager uectigalis, uel emphyteuticarius petatur,
V. 6.
Si aliena res pignori data sit C 8.
Si antiquior creditor pignus uendiderit. *ibid.*
Si certum petatur C 4.
Si certum petatur conditione V 12.
Si communis res pignorata sit C 8.
Si contra ius, uel utilitatem publicam, uel per mendacium fuerit aliquid postulatum, uel impetratum C. 1.

Si

TITVLI LEGALES.

Si contra matris uoluntatem tutor datus sit C 5.

Si cui plus, quàm per Falcidiam licuerit, legatum esse dicetur Inf. 35.

Si curialis relicta ciuitate rus habitare maluerit, C. 10.

Si de Feudo defuncti contentio sit inter dominum & agnatos uasalli F 2.

Si de Feudo uasallus ab aliquo interpellatus fuerit, & dominus eum defendere noluerit, ibid.

Si de inuestitura Feudi controuersia fuerit, F 1.

Si de inuestitura inter dominum & uasallum lis oriatur, ibid.

Si de momētaria possessione fuerit appellatū C 7.

Si dos constante matrimonio soluta fuerit C 5.

Si ex falsis instrumentis, uel testimonijs iudicatum sit, ibid.

Si ex noxali causa agatur, quemadmodum caueatur V 2.

Si ex pluribus tutoribus uel curatoribus omnes, uel unus peragere rem minoris, & conueniri possint C 5.

Si familia furtum fecisse dicetur N 47.

Si in causa iudicati pignus captum sit C 8.

Si in communi, eademq; causa in integrum restitutio postuletur, C 2.

Si in frudem patroni à libertis alienatio facta sit. C 6.

L 3 Si

TITVLI LEGALES.

- Si is, qui testamento liber esse iussus erit, post mortem domini ante aditam hæreditatem subripuisse quid dicetur N 47.
- Silentiarijs, & decurionibus eorum C 12.
- Si liberalitatis Imperialis socius sine hærede decesserit C 10.
- Si libertus ingenuus esse dicetur N 40.
- Si maior factus ratum habuerit C 2.
- Si maior factus uenditionem factam sine decreto ratam habuerit C 8.
- Si mancipium ita uenierit, ne prostituatur C 4.
- Si mancipium ita fuerit alienatum, ut manumittatur, uel contra. ibidem.
- Si mater indemnitate[m] promisit C 5.
- Si mensor falsum modium dixerit V II.
- Si minor se maiorem dixerit C 2.
- Si mulier uentris nomine in possessionem missa, calumnie causa esse dicetur Inf. 25.
- Sine censu, uel reliquis fundum comparari non posse C 4.
- Singulis rebus per fideicommissum relictis Inst. 2.
- Si nuptiæ ex rescripto petantur C 5.
- Si omissa sit causa testamenti C 6.
- Si pars hæreditatis petatur V 5.
- Si pendente appellatione mors interuenerit N. 49. C 7. (ta sit C 8.
- Si per uim, uel alio modo absentis possessio turba-
- Si

TITVLI LEGALES.

Si pignoris conuentionem numeratio pecuniæ se-
cuta non sit. *ibid.*

Si pignori dato Feudo, quid Iuris sit F 1.

Si pignus pignori datum sit C 8.

Si plures una sententia condemnati sunt C 7.

Si propter inimicitias creatio facta sit C 10.

Si propter publicas pensitationes uenditio fuerit
celebrata C 4.

Si post creationem quis decesserit C 7.

Si quacunq; præditus potestate, uel ad eum perti-
nentes ad suppositarum Iurisdictioni suæ nup-
tias tentauerit aspirare C 5.

Si quadrupes pauperiẽ fecisse dicatur Inst. 4. V 9.

Si quid in fraudem patroni factum sit Inf. 38.

Si quis aliquem testari prohibuerit, uel coegerit,
Inf. 29. C 6.

Si quis alteri, uel sibi, sub alterius nomine, uel alie-
na pecunia emerit C 4.

Si quis cautionibus in Iudicio sistendi causa factis,
non obtemperauerit V 2.

Si quis eam, cuius tutor fuerit, corruperit C 9.

Si quis ignorans rem minoris esse, sine decreto cõ-
parauerit C 5.

Si quis Imperatori maledixerit C 9.

Si quis in Ius dicenti non obtemperauerit V 2.

Si quis in Ius uocatus non ierit, siue per eum caue-
rit, per quem ex edicto non debuit. *ibidem.*

TITVLI LEGALES,

Si quis omiſſa cauſa Teſtamenti, ab inteſtato, uel alio modo poſſideat hereditatem Inf. 29.

Si rector prouinciae, uel ad eum pertinentes, ſponſalicias dederint arras C 5.

Si reus uel accuſator mortuus fuerit C 9.

Si ſæpius in integrum reſtitutio poſtuletur C. 2.

Si ſecundo nupſerit mulier, cui maritus uſumfructum reliquit C 5.

Si ſeruitus uindicetur, uel ad alium pertinere negetur V 8.

Si ſeruus exportandus ueneat C 4.

Si ſeruus extero ſe emi mandauerit, ibid.

Si ſeruus, aut libertus ad decurionatum adſpirauit

Si tabulae Teſtamenti extabunt Inf. 3. (rit C 10.

Si tabulae Teſtamenti nullae extabunt, unde liberi, Inf. 37.

Si tutor non geſſerit C. 5.

Si tutor uel curator interuenerit C 2.

Si tutor uel curator falſis allegationibus excuſatus ſit. ibid.

Si tutor Reipublicae cauſa aberit, ibidem.

Si tutor uel curator, uel Magiſtratus creatus appellauerit N 49.

Si uafallus Feudo priuetur, cui deferatur F 2.

Si uendito pignore agatur C 8.

Si uentris nomine in poſſeſſionem calumniae eſſe dicetur Inf. 25.

Si uen-

TITVLI LEGALES.

Si uentris nomine muliere in possessionē missa, eadem possessio dolo malo ad alium translata esse dicatur ibid.

Si unus ex pluribus appellauerit C 7.

Si unus ex pluribus heredibus creditoris, uel debitoris, partē suā debiti soluerit, uel accepit C 8.

Si ususfructus petatur, uel ad aliud pertinere negetur V 7.

Singulis rebus per fideicommissum relictis Inst. 2. Societate Inst. 3.

Solutionibus & liberationibus N 46. & C 8.

Solutionibus & liberationibus debitorum ciuitatis C II.

Soluto matrimonio, quemadmodum dos petatur, Inf. 25. C 5.

Spectaculis & scenicis, & lenonibus C II.

Sponsalibus V 23.

Sponsalibus, & arris sponsalitijs, & proxeneticis C 5.

Sportulis & sumptibus in diuersis iudicijs faciendis: & de executoribus litium C 3.

Statoribus C 12.

Statu hominum V I.

Statuis & imaginibus C I.

Statu liberis N 40.

Statutis & consuetudinibus contra libertatem ecclesie, & immunitate locorum religiosorum,

L 5 ubiq;

TITVLI LEGALES.

- ubiq; morantium, & fori priuilegio, & Gaza-
ris, & Patarenis, & alijs hæreticis, eorūq; suc-
cessoribus, et Nauigijs peregrinis, & Aduenis
quorumcunq; locorū hospitātibus, eorumq; suc-
cessoribus, et de agricolarum securitatibus F 2.
Stellionatus N 47.
Stipulatione seruorum Inst. 3. N 45.
Studijs liberalibus urbis Romæ, & Constantinopo-
litane C II.
Suarijs, & susceptoribus uini, & cæteris corpora-
tis C II.
Successione cognatorum Inst. 3.
Successione libertorum ibid.
Successione Feudi F 1.
Successione fratrum, uel gradibus succedentium in
Feudo F 2.
Successionibus sublatis, quæ fiebant per bonorū uē-
ditiones, & S E N. consulto Claudiano ibid.
Successorio edicto Inf. 38. & C 6.
Successoribus eorum, qui in Aphrica degunt A 36.
Suffragio C 4.
Suis, & legitimis hæredibus Inf. 38.
Summa trinitate & fide catholica, ut nemo publi-
cè de ea contendere audeat C I.
Sumptus iniuncti muneris ad omnes collegas perti-
nere C II.
Sumptum recuperatione C IO.

Supera

TITVLI LEGALES.

- Superactionibus C 10.
Superficiebus N 43.
Superindicto ibid.
Supellectili legata Inf. 33.
Susceptoribus, præpositis, & arcarijs ibid.
Suspectis tutoribus, uel curatoribus Inst. I. Inf. 26.
C 5.

T

- T**Abellionibus, & ut protocolla relinquunt
in chartis A 44.
Tabularijs, scribis, logographis, et censualibus C 10.
Tabulis exhibendis N 43. C 8.
Tempore actionũ, quæ sacris locis cõpetunt A II.
Tempore non numeratæ dotalis pecuniæ A 100.
Temporibus in integrum restitutionis, tam minorum,
aliarumq; personarũ, quæ restitui possunt,
quàm heredum earum C 2.
Temporibus & reparationibus appellationũ, seu
consultationum C 7.
Termino moto N 47.
Testamentis, & quemadmodum testamenta ordi-
nentur C 7.
Testamentis ordinandis Inst. 2.
Testamenta quemadmodum aperiuntur, inspiciantur,
& describantur Inf. 29.
Testamentaria tutela Inf. 26. C 5.
Testamentaria manumissione C 7.

Testas

TITVLI LEGALES.

- Testamento militis C 6.
Testibus V 22. C 4. A 90.
Thesauris C 10.
Tigno iniuncto N 47.
Tractatorijs, & statutis C 12.
Transactionibus V 2. C 2.
Transitu militum A 129.
Tributoria actione V 14.
Tritico, uino & oleo legato Inf. 33.
Tutela, & rationibus distrahendis, & utili curatio
nis causa actione Inf. 27.
Tutelis Inst. 1. Inf. 26.
Tutore & curatore, qui satis non dedit C 5.
Tutoribus & curatoribus datis ab his, qui ius dan-
di habent: & qui, et in quibus causis specialiter
dari possunt Inf. 26.
Tutoribus uel curatoribus illustrium, uel clarissi-
marum personarum C 5.
Tyronibus C 12.

V

- Vacatione & excusatione munerum N 50.
Vacatione publici muneris C 10.
Vasallo decrepita ætatis F 2.
Vasallo milite qui arma bellica deposuit ibid.
Vasallo qui contra constitutionem Lotharij bene-
ficium alienauit F 2.
Vbi quis agere, uel conueniri debeat V 5.
Vbi cõueniatur, qui certo loco dare promisit C 3.

TITVLI LEGALES.

- Vbi de criminibus agi oportet ibid.
- Vbi quis de Curiali, uel cohortali, aliãue conditio-
ne conueniatur ibid.
- Vbi Fideicommissum peti oportet ibid.
- Vbi causa Fiscalis, uel diuinæ domus hominumq; e-
ius agantur ibid.
- Vbi de hæreditate agatur, uel ubi hæredes scripti
in possessionem mitti postulare debeant ibid.
- Vbi de possessione agi oportet C 3.
- Vbi pupilli educantur C 5.
- Vbi pupillus educari, uel morari debeat: & de alia
mentis ei præstandis Inf. 27.
- Vbi de Ratiocinijs tã publ. quã priuatis agi oportet
Vbi in re actio exerceri debet ibi. (teat ibi.
- Vbi, & apud quem cognitio in integrum restitu-
tionis agenda sit C 2.
- Vbi Senatores, uel clarissimi ciuilitèr, uel crimina-
liter conueniantur C 3.
- Vbi causas status agi oporteat ibid.
- Vbi petantur Tutores uel curatores C 5.
- Vestigalibus, & commissis C 4.
- Vestigalia noua institui non posse ibid.
- Venatione ferarum C 11.
- Vendendis rebus ciuitatis ibid.
- Venditione rerum Fiscalium, cum priuatis commu-
nium C 10.
- Ventre inspiciendo, custodiendoq; partu Inf. 25.
- Ventre

TITVLI LEGALES.

- Ventre in possessionem mittendo, & curatore eius
Inf. 37.
- Vestibus holobaris, & auratis, & de tinctione sacri muricis C II.
- Verborum significatione C 6. N 50.
- Verborum obligationibus Inst. 3. Inf. 45.
- Veteranis N 49. C 12.
- Veteranorum, & militum successione Inf. 38.
- Vetere iure enucleando, & de authoritate Iurisprudentiam, qui in Digestis leguntur C I.
- Veteris nomismatis potestate C 10.
- Vi & ui armata N 43.
- Vi bonorū raptorū. C 9. & de turba. N 47. Inst. 4
- Via publica, & si quid in ea factum esse dicatur: et de ea ex edicto Aedilium curulium à singulis reficienda ibid.
- Vindicta, & apud concilium manumissione C 7.
- Vnde ui C 8.
- Vnde cognati Inf. 38.
- Vnde legitimi, & unde cognati Inf. 38. & C 6.
- Vnde liberi C 6.
- Vnde uir & uxor Inf. 38. C 6.
- Vsu & habitatione V 7. Inst. 2.
- Vsu, & usufructu, & reditu, et habitatione, et operis per legatū uel fideicommissum datis Inf. 33.
- Vsu Mediolanensium secundum quosdam F I.
- Vsucapionibus N 41.

Vsu

TITVLI LEGALES.

- Usucapionibus, et longi temporis prescriptionibus. Inst. 2.
Usucapione pro emptore, uel pro transactione C 7.
Usucapione pro herede ibid.
Usucapione pro donato ibid.
Usucapione pro dote ibi.
Usucapione transformanda, et de sublata differentia rerum mancipi, et nec mancipi. ibid.
Usufructu Inst. 2.
Usufructu accrescendo V 7.
Usufructu, et quemadmodum quis utatur, fruatur ibi.
Usufructu, usu, et habitatione, et ministerio seruorum C 3.
Usufructu earum rerum, quae usu consumuntur, uel minuuntur V 7.
Usufructuarius quemadmodum caueat V 7.
Usuris C 4.
Usuris et fructibus, et causis, et omnibus accessionibus, et mora V 22.
Usuris uel fructibus legatorum, seu fideicommissorum
Usuris pupillaribus C 5. (rum C 6.
Usuris rei iudicatae C 7.
Ut actiones et ab heredibus et contra heredes incipiant C 4.
Ut qui desunt aduocatis partium, iudex suppleat C 2.
Ut nemo inuitus agere, uel accusare cogatur C 3.
Ut clerici apud proprios episcopos primum conueniantur, et post hoc apud civiles iudices A 83.

TITVLI LEGALES.

Vt clerici ex una ecclesia in aliam transferantur ad
supplendum deficientium statuum numerum A.
16.

Vt determinatus sit numerus Clericorum sanctiss.
maioris ecclesie, neq; non ceterarum sanctiss.
ecclesiarum huius augustiss. urbis A 3.

Vt de cetero cōmutationes ecclesiasticarum rerū
nō fictè fiant ad pijsimum imperatorem, et hoc
modo ad alias personas legitimas transeāt res,
sed hæc tantūmodo fiant ad imperialem domū.
Et ut liceat perpetuas emphyteuses agi ab ora-
torijs in oratoria, Decreto uidelicet interposi-
to, excepta ab hoc maiore Ecclesia: ne tamē in
priuatā personam transeat emphyteusis A 55.

Vt nouæ constitutiones post alios duos menses, quā
insinuatæ fuerint, obtineant. Item parcit his, q̄
subtilitatem constitutionum in testamentis non
obseruant, relinquendo quadrantem, & hære-
dis nomen, aut non inscribendo, aut non nuncu-
pando A 66.

Vt creditores primū aggreantur principales
debitores: mox illis soluendo non existentibus,
secundo loco mandatores etiam, aut constitutæ
pecuniæ reos, aut fideiussores A 4.

Vt intra certum tempus criminalis quæstio termi-
netur C 9.

Vt deliberandi ius etiam ad impuberes transmit-
tatur.

TITVLI LEGALES.

tatur A 158.

Vt dignitatem ordo seruetur C 12.

Vt donatio propter nuptias specialis cōtractus sit:
et de alijs capitulis A 119.

Vt primæ et secundæ dotis exactione instante, ne
pe viro ad secundas digressio nuptias, prior uxor
aut ex priore matrimonio suscepti liberi præse
rantur: utq; si uxor, aut is, qui dotem pro ea con
scripsit, in dotem conscripta tradere uoluerit,
et maritus ea suscipere differat: soluto matri
monio nihilominus ab eo per ipsum conscripta
exigatur donatio ante nuptias. Et ne donationē
ante nuptias præstet, qui quo minus dotem acci
peret in causa non fuit A 91.

Vt Ecclesia Romana cētum annorum gaudeat præ
scriptione A 10.

Vt nemini liceat in emptione specierum se excusare,
et de munere sitonia C 10.

Vt in flumine publico nauigare liceat N 43.

Vt Anthimus, Seuerus, Petrus, Zooras, et reliqui
heretici Ecclesiastico gradu detrahantur A 43.

Vt illustres in pecuniarijs omnimodo per procura
tores causas agant: cum uerò de iniuria crimina
liter agitur, duntaxat secundum priuilegium in
ipsis ad hoc concessum. Clarissimis autem tā per
se, quàm per procuratores liceat pecuniarias
causas agere A 42.

M

Vt lms

TITVLI LEGALES.

Vt Imperat. nomen in instrumentis & actis publicis præponatur: & ut tempora, quæ Latinis designantur literis, manifestius scribātur A 47.

Vt lite pēdente, uel post prouocationē, aut definiti uā sentētiā, nulli liceat Imperatori supplicare C 1

Vt ea, quæ uocantur insinuatiua, super clericis in maiora quidem Ecclesia dentur: in alijs autem Ecclesijs penitus non dentur A 56.

Vt omnes iudices, tam ciuiles quā militares, post administrationem depositam, quinquaginta dies in ciuitatibus certis locis permaneant ibid.

Vt nemini liceat sine iudicis auctoritate signare rebus imponere alienis C 2.

Vt legatorum, seu fideicommissorum seruandorum causa caueatur Inf. 36.

Vt in possessione Legatorum, uel fideicommissorū seruandorum causa esse liceat ibid.

Vt ex legibus, senatusue consultis bonorum possessio detur Inf. 38.

Vt si plures filij non sint quā quatuor, Legitima portio censeatur triens: si ultra quatuor, Semis. Et ut naturales liberi, nulla existente prole legitima, unā cum matre ab intestato Sextantem accipiant. Et ut collatio tam ex testamento, quā ab intestato competat, nisi expressis uerbis testator id prohibeat. Et de diuisione bonorum in liberos facta à parentibus: & de eo, qui

TITVLI LEGALES.

qui proprium chirographum inficiatur: deq; alijs capitulis A 18.

Vt nullam de cætero licentiam Dux aliquis, aut cohibendis uiolentijs præpositus habeat ad utramque Phrygiam accedendi, aut quosdam sibi coniunctos eò dirigendi, ut aliquos comprehendat. Sed neq; earum prouinciarum incole ad eos quib; tales magistratus in Lycaonia, & item Lydia gerunt, decurrant, apudq; ipsos contra aliquos querelam instituant: cum ciuiles Magistratus abundè sufficiant ad huiusmodi emergentes casus persequendos. A 145.

Vt qui contra naturam luxuriantur, & per Deum adiurant, item blasphemias in Deum ingerunt, afficiantur supplicio A 77.

Vt omnes prouinciarum Magistratibus obtemperant, siue de criminibus, siue de pecunijs agatur. Et ut cause illic examinentur, nemine prorsus exempto per aliquod priuilegium, absq; sacra pragmatica forma A 63.

Vt magistratus à deposita administratiõe quinquaginta dies commorentur in suis prouincijs, siue militarem, siue ciuilem functionem gesserint A 95.

Vt qui se res minorum obligatas habere perhibent, aut eis obligati sunt, penitus ad illorum gubernationem & tutelam non accedant. Et us

TITVLI LEGALES.

- curatores nullo modo cessiones suscipiāt aduersus eos, quorum curam gerunt, gesserunt. Et ut hæc generaliter in omni curatione ualeant, in quibus casibus, Leges curatores dari præcipiunt. Item de administratione pecuniarum illis competentium, et quando eis deponi oporteat, aut reditus ex eis computari A 72.
- Vt mulieres, quæ nuptias iterant, electionem non habeant, in quem filiorum donationem ante nuptias conferant: De quibus alijs capitulis A 2.
- Vt nemo ad suum patrocinium suscipiat rusticanos, uel uicos eorum C II.
- Vt possessionem legatorum, uel fideicommissorum seruandorum causa mittatur: et quando satisfdari debeat C 6.
- Vt ea quæ præfectis, aut largitionibus, aut rebus priuatis, aut sacro patrimonio debentur in reliquis, in quacunque specie usque ad præteritã septimã indictionẽ et ipsam indulgeantur A 147.
- Vt præsides absque ulla datione pecuniæ ad officia mittantur A 8.
- Vt præsides, qui interpellantis allegata audire differunt, compellantur id facere ab Episcopis: et ut si quis præsidem suspectum habet, in cognitionem litis adhibeat, societque etiam ciuitatis Episcopum. Item, ut qui à præside offensionem patiuntur et iniuriam, adeant ea de re Episcopum.

pum.

TITVLI LEGALES.

pum. Deq; alia cautela, quæ ab Episcopis omnino corroborari, fieriue debet à præsidibus.

A 86.

Vt qui prouincialem hominem extra territorium suum in ius producit, cautionem præbeat, quòd nisi litem obtineat, præstaturus sit quantum iudex eum qui calumnia tentatus est, accipere statuerit. Item, ut qui libellum suscipit, an de liberandum, an iudicio disceptare uelit, aut datum tolerare iudicem, uiginti dierum spacium habeat. Prætereà quòd qui post iuratoriam cautionem in iudicio non comparet, omnem litis expensam debeat actori persolvere, & deinceps causam dicere datis fideiussorib. Insuper, de hypothecis militiarum, quæ ex casu uocantur, quæ personæ, & quando hoc ius habeant. Postremò & de indotalis uxoribus, ut ipsæ quãtam partem in substantia uiri habeant, & item uir in substantia uxoris, quando inops est qui superstes mansit A 53.

Vt res immobiles donationis ante nuptias à marito, ne consentiente quidem uxore, uel pignori obligari, uel omnino alienari liceat: nisi postea æquè illi satisfieri possit, atq; eadem & in dote obtineant A 61.

Vt restitutiones fideicommiss. usq; ad unũ gradum consistant A 159.

M 3 Vt

TITVLI LEGALES.

Vt in priuatis domibus sacra mysteria non fiant

A 57.

Vt fratrum filij succedant pariter ad imitationem fratrum, ascendentibus etiam extantibus, & uē mulieres non insinuata antè nuptiali donatione non lædantur: non insinuans autem uir, etsi cōpetat nuptiale lucrum, eo nō fruatur. Et rursus: ut mulieres non secundo nubentes, dominæ sint partis sponsalitæ largitatis, quantū pars facit unius filij: et ut similes sint pœnæ utriusq; sexus, dū sine causa rationabili repudiū mittitur A 127

Vt nemo priuatus titulos prædijs suis, uel alijs imponat, uel Regalia uela suspendat. C 2.

Vt matres etiam tutelæ rationibus obnoxie sint A 155.

Vt siue ullo impedimento matres filiorum tutelam suscipiant, licet eos sibi habeant obnoxios, aut etiam ipsæ illis ubnoxie sint, quamuis iusiurandum non præstent, quòd nuptias iteraturæ non sint A 94.

Vt causæ post pubertatem adsit Tutor C 5.

Vt nullus ex uicaneis pro alienis uicaneorum debitis teneatur C 11.

Vicarijs seu locum tenentibus. Item de mulieribus adulterium committentibus, & alijs capitulis A 134.

Vt particulares Usurarum solutiones in duplume
compus

TITVLI LEGALES.

computentur A. 121.

Vsuris nauticis. A. 110. & 130.

Vti armorum usus, in scio principe, interdictus sit.

Vti possidetis. N. 43. C. 8. (C. II.

Vtrubi N. 43.

Vulgari substitutione. Inst. 2.

Vulgari & pupillari substitutiōe. Inf. 28. (C. 2.

Vxorib. militū, & eorū qui Reipu. causa absunt.

REPERTORIUM NOVEL

LARVM CONSTITVTIONVM SE-

cundum literarum ordinem, prout

vulgò allegantur, ex editio-

ne veteri.

A.

Administratibus in sacris appellationib. 20

Alienatione & Emphyteusi. & c. 120.

Administratoribus 95.

Aequalitate dotis, & propter nuptias donationis

97.

Appellationibus 93.

Appellationibus, & intra quæ tempora & c. 23.

Apud quos oport. causas dicere. 79.

Armis. 85.

C

Collatoribus, & alijs capit. 128.

Consanguineis & ueterinis fratribus. 84.

Constitutio quæ de dignitatibus. & c. 81.

M

4

Consti-

TITVLI LEGALES.

Constitutio quæ ex adscriptio. & c. 54.
Consulibus 105.

D

Defensoribus ciuitatum 15.
Deposito, & denunciatione inquilinorum
88.

Duobus reis promittendi 99.

E

Ecclésiasticis titulis 131.
Ecclésiasticarum alienatione 46.
Executoribus, de his qui conueniuntur & reconue
niuntur 96.

Exhibendis & introducendis reis 53.

F

Fideiussoribus & mandatoribus 4.
Filijs ante dotal. instru. natis. 19.

H

Hæc constitutio iuterpretatur priorem cō
stitutionem 75.

Hæc constitutio innouat constir. III.

Hereditibus & falcidia 1.

Hereditibus ab intestato uenientibus 118.

His, qui ingrediuntur ad appellat. 50.

I

Immensis donationibus 91.

In medio litis non fieri sacras Cōstitutiones 113.

Incestis & nefarijs nuptijs 12.

Instru.

TITVLI LEGALES.

Instrumentorum cautela & fide 73.

Interdictis colleg. hereticorum 132.

Iudicibus, & ut nullatenus cum iureiurando eligantur 82.

Iusiurandum quod praestatur ab his 9.

Iureiurando à moriente praestito 48.

L.

Lenonibus 14.

Litigiosis, & decima parte litis 112.

M.

Mandatis principum 17.

Mensura ordinatorum clericorum 16.

Monachis 5.

N.

Nauticis usuris 110.

Neq; uirum quod ex dote est 98.

Non alienandis aut permutandis reb. ecclesiast. 7

Non eligendo secundo nubentes mulieres. 2.

Noui operis nunciatione maritimi ad spectus 63.

Nullum credentem agricolae &c. 34.

Nuptijs 22.

P.

Priuilegijs dotis, hereticis mulieribus non praestandis 109.

Q.

Questore 80.

Quib. modis naturales efficiuntur sui 74.

M 5

Quis

TITVLI LEGALES.

Quibus modis Naturales filij efficiuntur legitimi
89.

Quomodo oporteat Episcopos, & ceteros clerica-
cos ad ordinationes perducere 6.

R.

Raptis mulieribus qui raptori nubunt 143.
Referendarijs sacri palatii 11.

Restitutione fideicommissi 159

Restitutionibus 108.

Restitutionib. & ea quæ parit undecimo mēse 39.

S.

Sanctiss. Episcopis, & de Deo amabilibus, &
reuerendissimis clericis & monachis 123.

Scenicas non solum si fideiussores præstet &c. 51.

T.

Tabellionibus 44.

Tempore nõ soluta pecunie super dote 100.

Testibus 90.

Testamentis imperfectis 107.

Triente & semisse 18.

V.

Vsuris nauticis 130.

Vt ab illustrib. & qui super eam dignita-
tem sunt, omnimodo, &c. 81.

Vt clerici apud proprios Episcopos 83.

Vt cler. q̄ recedūt, alijs pro eis surrogatis etc. 58.

Vt cum de appellatione cognoscitur 115.

Vt de

TITVLI LEGALES.

- Vt de cætero commutationes rerum Ecclesiasticarum non fortuito fiant 55.
Vt defuncti, seu funera eorum, &c. 60.
Vt determinatus sit numerus clericorum 3.
Vt differentes iudices, &c. 86.
Vt diuinæ iussiones subscriptionem habeant 114.
Vt ea, quæ uocantur insinuatiua 57.
Vt Ecclesia Romana centum annorum gaudeat præscriptione 10.
Vt exactione instante dotis primæ, &c. 91.
Vt factæ nouæ constitutiones 66.
Vt fratrum filij succedant, &c. 127.
Vt hi qui obligata se habere perhibent, &c. 92.
Vt immobilia ante nuptialis donationis &c. 61.
Vt in priuatis domibus sacra myste. nō fiant 57.
Vt iudices non expectent sacras iussiones 125
Vt iudices sine quoquam suffragio fiant 8.
Vt liberti de cætero aureo non indigeant annulo,
78.
Vt liceat matri & auis 117.
Vt litigantes iurent in exordio litis 124.
Vt neq; miles, neq; fœderatus 116.
Vt nō fiant pignorationes pro alijs personis 52.
Vt non luxurientur contra naturam 77.
Vt nullus fabricet Oratorij domos 67.
Vt nullus mutuans agricolæ, teneat eius terrā, 33.
Vt nulli iudicū liceat habere loci seruatorē 134.

TITVLI LEGALES.

Vt omnes obediant iudicibus prouinciæ 68.

Vt ordinata præfectura, &c. 69.

Vt præponatur nomen Imperatoris documentis,
47.

Vt sine prohibitione matres &c. 94.

Vt sponsalitia largitas specialis sit contractus.

119.

TITVLI CONSTITVTIO- NUM EXTRA VAGAN- TIVM.

Qui sint Rebelles. Est Henrici 7. à Bartolo
Glossis illustrata. Titu. 2. Collat. II.

Quomodo in læsæ Maiestatis crimine proceda-
tur. Est eiusdem Imp. & à Bartolo quoq; ex-
posita. Tit. I. ibidem.

Pace, Constantiæ condita à Friderico I. fratre
suo Henrico 6. per Bald. notabiliter explana-
ta. Est liber singularis, quo uolumen clauditur.
Statutis & consuetudinib. contra libertatē eccle-
siæ editis: & immunitate locorum religiosorū
ubiq; morantium, & Fori priuilegio, & Ga-
zaris, & Patarenis, & alijs hæreticis, eorumq;
successoribus: & nauigijs peregrinis, & adue-
nis quocunq; locorum hospitantibus, eorumq;
successoribus, & de Agricolarum securitati-
bus. Est appendix libri 2. Feudorum.

Digeo

TITVLI LEGALES.

Digesti Veteris.

Infortiati.

Primus liber habet tit. 22. Primus liber habet tit.

22.

7.

Secundus 15.

Secundus 9.

Tertius 7.

Tertius 10.

Quartus 9.

Quartus 7.

Quintus habet tit. 5.

Quintus 7.

Sextus 3.

Sextus liber habet ti. 50

Septimus 8.

Septimus 1.

Octauus 6.

Octauus 1.

Nonus habet tit. 4.

Nonus 10.

Decimus 4.

Decimus habet tit. 10.

Vndecimus 9.

Vndecimus 3.

Duodecimus 9.

Duodecimus 4.

Tredecimus 7.

Tredecimus 8.

Decimusquartus 4.

Decimusquartus 18.

Decimusquintus 4.

Et sunt simul 96.

Decimussextus 3.

Digesti Noui.

Decimusseptimus 3.

Primus lib. habet tit. 6.

Decimusoctauus 9.

Secundus 17.

Decimusnonus 3.

Tertius 11.

Vicesimns 2.

Quartus 11.

Vicesimusprimus 3.

Quintus 33.

Vicesimussecundus 6.

Sextus habet tit. 6.

Vicesimustertius 5.

Septimus 3.

Vicesimusquartus 3.

Octauus 8.

Et sunt simul 160, Nonus 30.

Decis

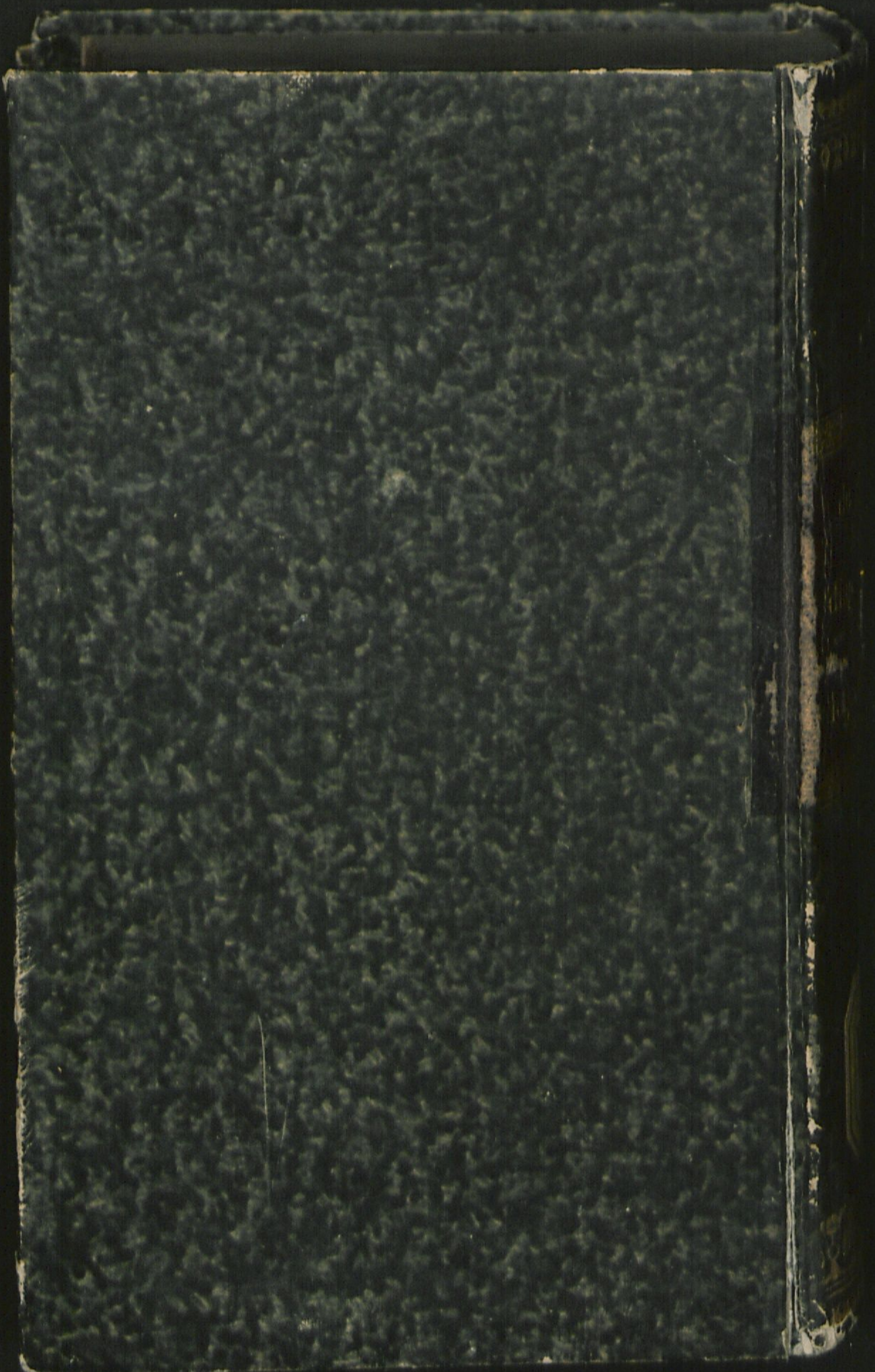
TITVLI LEGALES.

Decimus habet tit. 25. Prima collatio habet titulos 7.
 Undecimus 13. Secunda 11.
 Duodecimus 18. Tertia 7.
 Et sunt simul 182. Quarta habet tit. 18.
 Codicis. Sexta 14.
 Primus liber habet titulos 51. Septima habet tit. 9.
 Secundus 58. Octava 10.
 Tertius 43. Nona 12.
 Quartus 66. Et sunt simul 98.
 Quintus habet tit. 74. ¶ Decima collatio Authentico-
 Sextus 61. rumentorum, siue Nouellarum constitutio-
 Septimus 75. num, aut liber, siue Verus
 Octauus 59. Feudorum habet
 Nonus liber habet titulos 51. titulos 24.
 Decimus 74. Institutionum.
 Undecimus 78. Primus liber habet titulos 81.
 Duodecimus 63. Secundus 26.
 Et sunt simul 753. Tertius 30.
 Authenticorum siue Quartus 17.
 Nouellarum constitutionum. Et sunt simul 99.

FINIS.

Kr 3310.

X2207104

MODVS LEGENDI AB- BREVIATURAS PASSIM

IN IVRE TAM CIVILI QVAM
Pontificio occurrentes, nunc
primùm integritati suę
restitutus.

*Poster
Horst
Steg*

HVIC ACCESSERE
TITVLL, QVAE ET RVBRI-
ca uulgò nuncupantur, in uniuerſum Ius
CIVILE, ex HALOANDRI
recognitione adscripti.

COLONIAE
Excudebat Petrus Horst.
Anno 1564.

